

SNV Bulletin #10

Historijski revizionizam,
govor mržnje i nasilje
prema Srbima u 2016.

IMPRESSUM

Bulletin #10: Historijski revizionizam, govor mržnje
i nasilje prema Srbima u 2016.

IZDAVAČI / Srpsko narodno vijeće i Vijeće srpske
nacionalne manjine Grada Zagreba

ZA IZDAVAČA / dr. Milorad Pupovac

AUTORICA / Tamara Opačić

UREDNIK / Saša Milošević

BAZA PODATAKA / Milena Jurišić i Tamara Opačić

SAŽETAK / Bojan Munjin

DIZAJN / Parabureau

TISAK / IT Graf

TIRAŽA / 800

ISSN / 1849-7314

ISBN / 978-953-7442-35-4

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 000956861.

Zagreb, mart 2017.

**SNV
CHB**

srpsko
narodno
vijeće

српско
народно
вијеће

serb
national
council

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Ploča s ustaškim pozdravom

"Za dom spremni" u

Jasenovcu, 2016. godina

(Nikola Čutuk/PIXSELL)

PODRŠKA

Ovaj projekt financira
Europska unija

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge VRH

GRAD ZAGREB

Sadržaj i stajališta izražena u
tekstu ovog Biltena isključiva
su odgovornost projektnih
partnera i ne mogu se smatrati
službenim stavom Europske
unije i Ureda Vlade Republike
Hrvatske za udruge.

Aktivnost je dio projekta
"Mjerenje (ne)jednakosti u
Hrvatskoj", koji se provodi u
sklopu programa Glavne uprave
za pravosuđe i potrošače –
programa o pravima, jednakosti
i građanstvu 2014–2020.

SNV Bulletin #10

*Historijski revizionizam,
govor mržnje i nasilje
prema Srbima u 2016.*

Uvod

Retorika kojoj smo prijašnjih godina najčešće mogli svjedočiti u desno orijentiranim medijima u 2016. je postala dio naše svakodnevnice, a njezini su autori postali relevantni faktori u kreiranju javnog mnijenja. Dokazuje to čitav niz javnih okupljanja, grafita na ulicama hrvatskih gradova, povika na stadionima, ali i diskriminatornih, revizionističkih izjava koje nerijetko dolaze od visokih državnih dužnosnika.

Pored povratka retorici karakterističnoj za period ratnih devedesetih, godinu koja je iza nas obilježila je i politička nestabilnost. Nakon dugotrajnih pregovora, Hrvatska je na samom početku 2016. dobila novu vladu, sastavljenu od desnih stranaka Domoljubne koalicije okupljenih oko HDZ-a Tomislava Karamarka i Mosta nezavisnih lista – nove političke opcije koju u najvećoj mjeri čine nekadašnji lokalni dužnosnici.

Na funkciju premijera postavljen je Tihomir Orešković, kanadski poduzetnik hrvatskih korijena, za kojeg najveći dio građana nikada ranije nije čuo. Najviše negativnih reakcija izazvalo je imenovanje dvaju ministara, Mije Crnoje kao ministra branitelja i Zlatka Hasanbegovića kao ministra kulture. Nakon što je otkriveno da je lažirao prebivalište, Crnoja je uskoro pod pritiskom javnosti dao ostavku, no u svom se kratkom ministarskom stažu uspio založiti za objavu registra agresora na Hrvatsku i registra izdajnika nacionalnih interesa te za provedbu lustracije na svim razinama. Za ostavku se pak nije odlučio Hasanbegović, koji je u maju 2015. godine kao povjesničar i dopredsjednik Počasnog bleiburškog voda na javnoj televiziji otvoreno kazao: "Domovinski rat je jedini u 20. stoljeću u kojem su Hrvati izašli kao istinski pobjednici i jedini temelj na kojem se treba graditi Hrvatska (...) Antifašizam nije temelj ove države već floskula koja nema utemeljenje u ustavnom tekstu, ne spominje se nigdje ni jednom riječju u Ustavu." U tom je periodu gostovao i u emisiji Bujica, gdje je kazao da je državno pokroviteljstvo nad komemoracijom za žrtve ustaškog logora smrti u Jasenovcu "problem" i ustvrdio da se na njoj "ne komemorira žrtva, ne osuđuje počinitelj zločina, već se ona zloupotrebljava za rehabilitaciju jugoslavenskoga komunizma". Hasanbegović, inače bivši član radikalno desnog HČSP-a, u centru se pozornosti našao u februaru 2016. godine kada je tjednik Novosti objavio fotografiju iz 1993. na kojoj ovaj pozira s ustaškom kapom u društvu Velimira Bujanca, urednika i voditelja spomenute šovinističke Bujice. U istom broju Novosti objavljen je i njegov tekst iz 1996. godine iz časopisa Nezavisna Država Hrvatska u kojem ustaše naziva herojima, mučenicima i šehidima¹. Njegova kulturna paradigma, temeljena na nacionalizmu i antikomunizmu, najviše se odrazila na medijsku politiku. Osim u sektoru neprofitnih medija, koji je zbog Hasanbegovićeve

1 Novosti: Zlatko Hasanbegović: Ustaše su heroji, mučenici i šehidi, <http://www.portalnovosti.com/hasanbegovic-ustase-su-heroji-mucenici-i-sehidi>

odluke ostao bez sredstava iz proračuna, do promjena je došlo i na Hrvatskoj radioteleviziji (HRT), javnom servisu koji je, kao u devedesetima, ponovno postao bastion nacionalizma i klerikalizacije.

Zbog radikalnog zaokreta udesno HDZ-a na čelu s Karamarkom, na red je došao i pokušaj zabrane pobačaja, a obustavljena je i reforma obrazovanja na kojoj je radio tim pod vodstvom Borisa Jokića. U pitanje su dovedena djelovanja Vijeća za elektroničke medije (VEM) i Agencije za elektroničke medije (AEM), kao i djelovanje Ureda pučke pravobraniteljice čiji godišnji izvještaj nije prihvaćen u Hrvatskom saboru, uz argumentaciju da posvećenost zaštiti prava manjina ugrožava prava većine te da je većinski narod taj kojemu prijeti stvarna opasnost. Sve je to, uz zatiranje rada alternativnih organizacija i liberalnijih novinara na HRT-u, dovelo do pobune kulturnih radnika. Nezadovoljstvo političkom situacijom iskazano je 1. juna, kada se u znak podrške cjelovitoj kurikulumskoj reformi na trgovima hrvatskih gradova okupilo preko 50.000 građana. Za to vrijeme u javnom je prostoru bujao govor mržnje, u najvećoj mjeri usmjeren protiv Srba i zagovornika antifašizma. Zbog toga je Milorad Pupovac, saborski zastupnik i predsjednik Srpskog narodnog vijeća (SNV), još početkom godine predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović uputio privatno pismo u kojem je naveo da je više javnih osoba, novinara, glumaca, režisera, vjerskih vođa, političara i aktivista za ljudska prava doživjelo prijetnje i izljeve mržnje – od Mirjane Rakić, Olivera Frljića, Nine Vioić i Zorana Pusića do mitropolita Porfirija. Predsjednica mu je uskoro uputila iznenađujući odgovor, i to putem svoje službene stranice. Naime, u njemu je kao žrtvu napada predstavila sebe, a osobe koje je Pupovac istaknuo u pismu označila je odgovornima za “provociranje, iritiranje pa i vrijeđanje najvećeg dijela hrvatske javnosti”, optuživši ih pritom za “neistinito prikazivanje i izrugivanje Domovinskom ratu, nijekanje stvarnosti, a implicitno i same ideje hrvatske države”.² Neprijateljsku atmosferu prema Srbima dodatno je potpirio godišnji izvještaj Sigurnosno-obavještajne agencije (SOA), u kojem se ističe zabrinutost zbog “iskazivanja velikosrpskog i četničkog ekstremizma na području RH”, a koje je “sve više zamijećeno među mlađom populacijom”. Bez dodatnog pojašnjenja ove tvrdnje u izvještaju se istodobno navodi da “ekstremistička scena u RH, s lijevih i desnih ideoloških polazišta, nema značajniji potencijal ugrožavanja sigurnosti”.³

Zbog snažnog revizionističkog stava Vlade kojim se *de facto* težilo izjednačavanju zločinačke Nezavisne Države Hrvatske (NDH) i socijalističke Jugoslavije, a što je na kraju u javnosti rezultiralo ublaživanjem naravi ustaškog režima, predstavnici žrtava Drugog svjetskog rata i antifašisti u aprilu su odbili sudjelovati na državnoj komemoraciji u Jasenovcu. Godine 2016. Hrvatski je sabor ponovno postao pokrovitelj komemoracije na Bleiburgu, a bila je to i godina u kojoj je Županijski sud u Zagrebu pod vodstvom Ivana Turudića poništio presudu iz 1946. godine

2 Predsjednica.hr: *Odgovor Predsjednice Republike gospodinu Miloradu Pupovcu*, <http://predsjednica.hr/objava/1/1/788>

3 SOA: *Javno izvješće za 2016.*, <https://www.soa.hr/UserFiles/File/pdf/Javno-izvjesce-2016.pdf>

kojom je nadbiskup Alojzije Stepinac osuđen na 16 godina zatvora. Smirivanju situacije nisu pridonijele osude situacije u Hrvatskoj koje su dolazile od brojnih međunarodnih organizacija i stranih veleposlanika, kao ni stavovi članova Mosta na čelu s Božom Petrovom, koji su se izbjegavali formalno izjašnjavati o tzv. ideološkim pitanjima. Iz njihove je kvote na mjesto ministra turizma postavljen Robert Pauletić, bivši urednik huškačkog Slobodnog tjednika, koji se 2008. godine javno pohvalio da je napustio hotel u kojem su odsjeli srpski turisti⁴. Svoje vrijednosne stavove uskoro su izrazili i istaknutiji pojedinci te stranke: Ines Strenja Linić, koja je ratnog zločinca Mirka Norca nazvala herojem, Nikola Grmoja, koji je izjavio da je "spreman za dom" i Vlaho Orepić, koji je kao ministar unutarnjih poslova iskoristio period predizborne kampanje za brisanje nevažećih prebivališta i poručio da će Srbi zbog toga ostati bez uporišta za korištenje ćirilice u Vukovaru.

4 Robert Pauletić, Slobodna Dalmacija: Lepi naši gosti su se vratili, i to u velikom broju, <http://www.slobodnadalmacija.hr/scena/mozaiik/clanak/id/15921/robert-pauletic-lepi-nasi-gosti-su-se-vratili-i-to-u-velikom-broju>

Ionako nestabilnu vladu, u kojoj je svoje mjesto našao i ekstremno desni HSP dr. Ante Starčević (HSP AS), dodatno je poljuljalo otkriće tjednika Nacional, koji je u maju objavio dokaze da se Karamarko zbog poslova svoje supruge nalazi u sukobu interesa. Nakon svega, Sabor je u junu izglasao nepovjerenje Oreškovićevoj vladi, a Karamarko, koji je obnašao dužnost njezina potpredsjednika, uskoro je dao ostavku na mjesto predsjednika HDZ-a. Na čelo te demokršćanske stranke potom je izabran europarlamentarac Andrej Plenković, jedini kandidat na stranačkim izborima, za kojeg je rijetko tko vjerovao da će se u tako kratkom roku naći na premijerskom mjestu. Iako je u dijelu javnosti prevladavalo mišljenje da će na prijevremenim parlamentarnim izborima održanim početkom septembra većinu glasova dobiti SDP na čelu sa Zoranom Milanovićem, to se nije dogodilo. Naime, taj je bivši premijer tokom kampanje napravio pogrešan korak. Kako dokazuju snimke kasnije objavljene u medijima, Milanović je u augustu sudjelovao na sastanku s predstavnicima veterana tokom kojeg se razmetao šovinističkom retorikom. Mislivši da će se tako valjda dodvoriti desnom biračkom tijelu, na sastanku je političko vodstvo Srbije nazvao "šakom jada", a Plenkovićevu majku "vojnom lekarkom".

Iako je na izvanrednim izborima održanim 11. septembra HDZ ponovno osvojio najveći broj glasova, ni ovoga puta nisu imali većinu potrebnu za sastavljanje vlade. Međutim, nakon kratkih je pregovora nova vlada ponovno sastavljena dominantno od članova HDZ-a i Mosta, a podršku su joj pružili i predstavnici nacionalnih manjina. Novi premijer, Andrej Plenković, u tom se procesu odlučio za eliminaciju Zlatka Hasanbegovića s ministarskog mjesta, pa Hasanbegović sada - uz Milijana Brkića, Brunu Esih, Željka Glasnovića i Stevu Cleja - u Hrvatskom saboru predstavlja radikalnije desno krilo. Unatoč načelnoj borbi protiv rigidne desnice unutar HDZ-a, ta je stranka i za Plenkovićeva mandata nastavila zagovarati borbu protiv "svih totalitarizama", što u praksi predstavlja

rehabilitaciju ustaškog režima. Dokazuje to spomen-ploča koju su u novembru u centru Jasenovca, nedaleko od nekadašnjeg logora smrti, podigli veterani Hrvatskih obrambenih snaga (HOS) u znak sjećanja na 11 poginulih suboraca. Na njoj se nalazi ustaški pozdrav “Za dom spremni” kojim su u NDH potpisivani genocidni zakoni pod kojima je najmanje 80.000 ljudi u Jasenovcu odvedeno u smrt. “Što se tiče samoga pozdrava, on ima dvostruke konotacije. Ima jasne konotacije u Jasenovcu na ustaški režim, na logor u Jasenovcu koji može vrijeđati žrtve, njihove obitelji i apsolutno dijelim taj stav. Međutim, isto tako, to je ploča koja je postavljena poginulim hrvatskim braniteljima. Zbog toga sam ja rekao da to nije pitanje na koje možemo tako jednostavno odgovarati”, komentirao je Plenković taj slučaj i zatim najavio osnivanje povjerenstva koje bi trebalo “na racionalan, staložen način razmotriti odgovarajuće institucionalne i zakonske okvire kako bi se u pluralističnoj atmosferi društvo odredilo prema simbolima totalitarnih režima”. I dok očekujemo uspostavu tog povjerenstva koje bi trebalo donijeti sud o ionako nizom zakona zabranjenom ustaškom pozdravu, spomen-ploče s istim pokličem počele su nicati i u ostalim dijelovima Hrvatske. Sve to na kraju godine koju su obilježili nikad veći broj slučajeva napada i prijetnji upućenih na račun Drugih, prije svega Srba, i nikad glasnije promoviranje ustaštva uz istodobno demoniziranje antifašističkih vrijednosti. Dokazuju to i podaci koje snv i Klub zastupnika Samostalne demokratske srpske stranke (SDSS) u Hrvatskom saboru prikupljaju od 2014. godine.

/ Na prijelazu iz 2014. u 2015. godine došlo je do promjene metodologije prikupljanja podataka

Slučajevi historijskog revizionizma, govora mržnje i nasilja prema Srbima	2014.	2015.	2016.
Grafiti i znakovlje koji sadrže govor mržnje i etničku netrpeljivost	8	14	26
Govor mržnje i etnička netrpeljivost na sportskim natjecanjima	4	8	20
Govor mržnje i etnička netrpeljivost u medijima	8	21	42
Govor mržnje i etnička netrpeljivost na društvenim mrežama	5	10	28
Javne akcije koje imaju obilježja netrpeljivosti prema Srbima	9	31	53
Govor mržnje i etnička netrpeljivost u izjavama javnih osoba	9	37	42
Vrijeđanje i prijetnje upućene Srbima i srpskim institucijama u Hrvatskoj	7	20	62
Fizički napadi (broj napadnutih osoba)	5	9	16
Oštećena, uništena i ukradena imovina privatnih osoba i srpskih institucija	6	9	17
Oštećena, uništena i ukradena imovina Srpske pravoslavne crkve	6	9	6
Oštećeni i uništeni antifašistički spomenici	7	13	17
Oštećene i uništene dvojezične ploče	8	8	2
UKUPNO	82	189	331

Pregled i analiza podataka za 2016. godinu

Bilten koji je pred vama donosi pregled slučajeva etnički motiviranog nasilja, revizije i negiranja povijesnih događaja te pregled slučajeva prijetnji i govora mržnje usmjerenih protiv Srba u Hrvatskoj u prethodnoj godini. Riječ je o podacima koje su po prijavama pojedinaca i informacijama objavljenim u medijima prikupili snv i Klub zastupnika SDSS-a u Hrvatskom saboru.

U 2016. godini evidentiran je ukupno 331 takav slučaj, što predstavlja značajan porast u odnosu na prethodne godine. S obzirom na to da je pojedine slučajeve gotovo nemoguće promatrati kao pojedinačne primjere (npr. nisu evidentirani svi grafiti kojima se promiče govor mržnje i netolerancija na ulicama svih hrvatskih gradova i mjesta), oni su ovisno o lokaciji na kojoj su zabilježeni pribrojani kao jedan, ukupan slučaj. Ista metodologija korištena je i pri obradi medija: zbog količine sadržaja koji sadrži govor mržnje i/ili diskriminatorni sadržaj, a koji pojedini desno orijentirani mediji (prije svega portali) proizvode na gotovo dnevnoj razini, svaki od njih obrađen je kao jedan slučaj. Ukoliko je riječ o elektronskim medijima koji takve sadržaje emitiraju, odnosno objavljuju u različitim emisijama, mjerna je jedinica jedna emisija (naprimjer: na Z1 televiziji emitiraju se tri emisije spornog sadržaja, u svakoj je od njih pronađeno na desetak problematičnih primjera, ali kako se svaka od njih promatra kao cjelina, ukupan zbroj je tri).

Tokom 2016. svjedočili smo i velikom broju različitih postupaka i izjava kojima se indirektno promovira netolerancija prema Srbima u Hrvatskoj ili se zahtijeva smanjenje razine stečenih prava nacionalnih manjina. Oni nisu pribrojani ukupnoj evidenciji, već su pojedini primjeri toga navedeni u uvodnom tekstu. U poglavljima koja slijede nalaze se isključivo primjeri prijetnji, vrijeđanja, fizičkih napada, iskaza kojima se promovira mržnja i/ili etnička netrpeljivost te negira, umanjuje ili opravdava zločinački karakter NDH, kao i ostali slučajevi kada se u Srbima želio izazvati strah ili im se željelo poručiti da je njihovo kulturno, vjersko i političko djelovanje u Hrvatskoj nepoželjno. Budući da dio žrtava zbog nepovjerenja u institucije i straha od daljnjih napada nikada ne prijavi napad ili prijetnju, svjesni smo da evidencija koju donosimo sadrži nedostatke. Iz objektivnih razloga u ovom Biltenu nije prikazan i analiziran svaki od 331 slučaja, već samo najeklatantniji primjeri. Pregled je okvirno podijeljen u pet tematskih cjelina:

- /1 elementi historijskog revizionizma, govora mržnje ili širenja etničke netrpeljivosti u javnom prostoru;
- /2 elementi historijskog revizionizma, govora mržnje ili širenja etničke netrpeljivosti u izjavama i postupcima javnih osoba;
- /3 verbalne prijetnje i uvrede;
- /4 fizički napadi;
- /5 oštećenje, uništenje i krađa imovine.

/1 Elementi historijskog revizionizma, govora mržnje ili širenja etničke netrpeljivosti u javnom prostoru

Da je u javni prostor tokom 2016. na velika vrata ušao govor mržnje dokazuju ulice gotovo svih hrvatskih gradova i mjesta, na kojima je zabilježen dosad najveći broj grafita neprimjerenog sadržaja. Ono što razlikuje grafite iz 2016. godine od onih iz ranijih godina sadržaj je koji se radikalizirao (neki su od najdrastičnijih primjera: "U proljeće kada procvate vrba, radit ćemo paprikaš od Srba", "Jebat ćemo srpsku djecu" i "Istrebit ćemo vas stoko srbiska"). Govor mržnje ostao je uobičajena pojava na sportskim tribinama. Dio navijača sve ga češće koristi ne bi li na taj način naštetio ugledu Hrvatskog nogometnog savezu (HNS), čijem se aktualnom vodstvu protivi. Međutim, pritom ne vodi računa o tome da su prave žrtve takvog govora pripadnici nacionalnih manjina, drugih rasa i LGBT-osobe.

Porast upotrebe govora mržnje i diskriminatornog govora zabilježen je i u medijima. Čitateljski komentari na gotovo svim portalima i njihovim društvenim mrežama i dalje su uobičajeno mjesto širenja netolerancije prema Srbima i ostalim manjinama. Budući da je količinu takvih komentara koji se pojavljuju na dnevnoj bazi – i koji i dalje prolaze bez ikakvih sankcija – gotovo nemoguće izbrojati, na stranicama 110–113 izdvajamo samo najradikalnije primjere. Osim na desno orijentiranim portalima na kojima je upotreba diskriminatornog govora i ustupanje mjesta onima koji odobravaju ili umanjuju zločinački karakter fašističkih režima uobičajena pojava, takvi su sadržaji u 2016. godini bili u većoj mjeri prisutni i u tzv. *mainstream* medijima. Zabrinjava što je količina takvog sadržaja

sve prisutnija i na Hrvatskoj radioteleviziji, dakle na javnom servisu, a posebice nakon promjene vodstva te uredničkog i novinarskog kadra u martu 2016. godine. Na smanjenje sadržaja kojima se promovira etička netrpeljivost nije utjecala ni odluka Vijeća za elektroničke medije (VEM) kojom je u januaru na tri dana oduzelo koncesiju z1 televiziji zbog govora mržnje emitiranog u emisiji Markov trg. Dokazuje to činjenica da se u dijelu emisija prikazanih na lokalnim, komercijalnim televizijama nakon odluke VEM-a nikada žesće nije pozivalo na nasilje, kao ni javno odobravallo, poricalo ili znatno umanjivalo genocid i holokaust počinjen u Drugom svjetskom ratu, za što je članom 325. Kaznenog zakona propisana kazna do tri godine zatvora.

Posebno zabrinjava što je u prethodnoj godini zabilježen dosad najveći broj javnih okupljanja i uličnih akcija kojima se pozivalo na progon Srba i oduzimanje njihovih Ustavom, zakonima i međunarodnim konvencijama zagarantiranih prava. Osim zakonom zabranjene retorike, na velikom broju tih okupljanja isticali su se i neprimjereni simboli, najčesće s oznakama karakterističnima za period NDH. Mnoga od njih održana su i s ciljem poricanja, opravdavanja ili znatnog umanjivanja zločina počinjenih u Drugom svjetskom ratu, a najveći broj takvih događaja prošao je bez ikakve reakcije represivnog aparata i ostalih nadležnih državnih institucija. U organizaciji dijela takvih okupljanja značajan doprinos dala je Katolička crkva, koja i dalje drži javne mise za poglavnika Antu Pavelića i ostale ustaške zločince. Dokazuje to i činjenica da je dio klera 2016. godine bio prisutan, odnosno sudjelovao je na otvaranju spornih spomeničkih obilježja (naprimjer, biskup Vlado Košić prisustvovao je otkrivanju ploče s ustaškim pozdravom "Za dom spremni" u Kutini).

/1.1. Neprimjereni grafiti i znakovlje

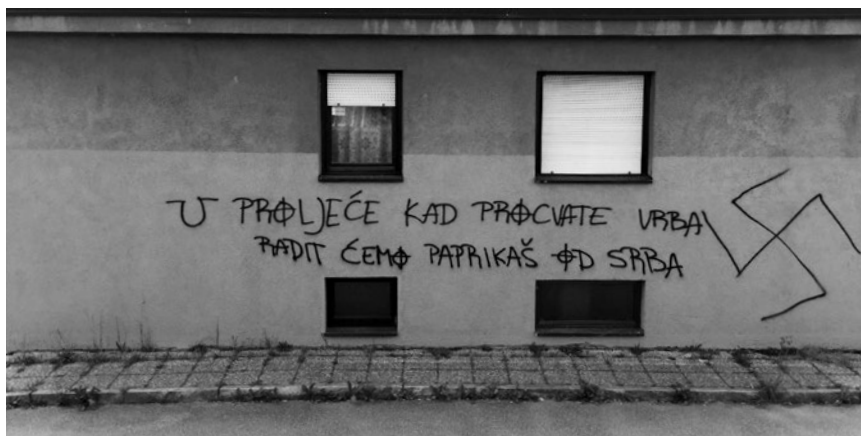
Kao i prethodnih godina najveća koncentracija grafita kojima se poziva na nasilje nad Srbima ili kojima se slavi fašistički, odnosno ustaški režim zabilježena je na ulicama Zagreba. Takve prijetnje i simboli najčesće su ispisani na prometnijim lokacijama kao što su pothodnici i fasade zgrada u većim kvartovima, a ono što posebno zabrinjava jest da je veliki broj njih ispisao po zidovima vrtića i osnovnih škola ili u blizini dječjih igrališta i domova zdravlja. Najveći broj grafita zabilježenih u Zagrebu tokom 2016. godine sadrži fašističko znakovlje (nacistička svastika, veliko slovo "U", "NDH" i "ZDS", što je skraćenica od ustaškog pozdrava "Za dom spremni"). Takvi simboli uočeni su u Labinskoj, Gundulićevoj i Gajevoj ulici, u Ulici Baruna Filipovića, na Horvaćanskoj cesti te na nekoliko lokacija u zagrebačkim naseljima Mlinovi, Bijenik, Trnsko, Trnje, Utrine, Ravnice, Rudeš, Središće, Savski gaj, Vrbani, Volovčica, Cvjetno naselje, Zapruđe i Trešnjevka. Tokom iste godine zabilježen je

i veliki broj grafita s natpisom "Ubi Srbina", a oni su u Zagrebu bili ispisani u Čakovečkoj ulici, Petrovaradinskoj i Malengradskoj ulici, u ulici Oranice i Ravnice na Remizi, u kvartovima Savski Gaj i Središće, dok je u naselju Rudeš uočena njihova varijacija "Kolji Srbe". Pored pozivanja na ubojstvo Srba, veći dio grafita bio je upućen Zdravku Mamiću, neformalnom šefu nk Dinamo, koji je u julu 2016. godine dao ostavku na mjesto prvog dopredsjednika HNS-a i kojeg najveći broj nogometnih navijača smatra glavnim krivcem za loše stanje u hrvatskom nogometu. Zbog toga veliki broj grafita, koji su inače karakteristični za navijačku supkulturu, sadrži poruku "Mamiću Srbije", pri čemu se srpska narodnost promatra kao najveća moguća uvreda. Takvi grafiti uočeni su na Črnomercu, na Trešnjevci i u Vrbanima, kao i u blizini Trga Francuske Republike. Grafiter u Savskom gaju otišao je i korak dalje, pa tamo ispisani grafit glasi: "Mamiću Srbije, čakija ti ne gine!"

Autori grafita koji podrazumijevaju govor mržnje i poziv na nasilje u 2016. godini bili su posebno inspirirani periodom NDH. U februaru je u pothodniku kraj Držićeve ulice tako uočen grafit "Živio poglavnik" ispisan ćirilničnim pismom, a u istom je periodu u pothodniku kraj Petrovaradinske ulice zabilježen grafit "Srbe u Jasenovac".⁵ Grafiti kojima se slavi Crna legija te ustaški zločinci Jure Francetić i Rafael Boban ljetos su uočeni na fasadi stambene zgrade u Hvarskoj ulici, a isti grafiti sadrže i poruku: "Samo zato za njih sam fašista, a nikada nisam htio tuđe ništa! Samo nju, zemlju slobodnu!" Da su "ustaše ponos Hrvatske" smatra i autor grafita koji je u augustu zabilježen u Ilici. Veća količina mrzilačkih grafita osvanula je krajem maja na zagrebačkoj Trešnjevci, nedaleko od kućne adrese Mitrovačka 2. Osim što je gotovo svaka zgrada obilježena svastikom, natpisi usmjereni protiv Srba osobito su gnusni. Autori ovih grafita potpisali su se kao "BBV Norci" i "Ustaše Remiza", a iza sebe su ostavili poruke "U proljeće kada procvate vrba, radit ćemo paprikaš od Srba" i "Jebat ćemo srpsku djecu".⁶

5 Ivana Perić, H-Alter: *Maljanje vrba na zid*, <http://h-alter.org/vijesti/maljanje-vraga-na-zid>

6 Ana Benačić, N1: *Na zagrebačkoj Remizi osvanuli uznemirujući grafiti*, <http://hr.n1info.com/a127194/Vijesti/Na-zagrebackoj-Remizi-osvanuli-uznemirujuci-grafiti.html>

7 "U proljeće kada procvate vrba radit ćemo paprikaš od Srba" – grafit na zagrebačkoj Trešnjevci (Foto: Antifašistički Vjesnik)

Početkom ljeta društvenim su se mrežama proširile dvije fotografije. Prva je prema navodima Lily Lynch, Amerikanke koja trenutačno živi u Srbiji, fotografirana kraj jednog zagrebačkog vrtića. Na njoj se vidi naljepnica zalijepljena na stup javne rasvjete na kojoj je nacrtano stablo s kojega vise obješena trupla, a uz njega piše "Serbian Family Tree" (op.a. – Srpsko obiteljsko stablo). Na drugoj je fotografiji vidljivo da je netko u Novom Zagrebu na kantu za smeće s natpisom "Volim Zagreb i volim kad je čist" nadopisao riječ "etnički", tako da finalni proizvod glasi "Volim Zagreb i volim kad je etnički čist".

Na Facebook-stranici Antifašistički Vjesnik 17. aprila 2016. objavljene su fotografije devastiranog antifašističkog spomenika Put mučeništva koji se nalazi u zagrebačkom spomen-parku Dotršćina. Riječ je o jednom od spomenika koji je podignut na mjestu najvećeg masovnog zločina u modernoj povijesti Zagreba, gdje je tokom fašističke okupacije od 1941. do 1945. godine ubijeno više hiljada ljudi. Žrtve su većinom bili Židovi, Srbi, Romi i hrvatski antifašisti iz Zagreba i okolice. "Fašisti koji se potpisuju kao navijači zagrebačkog Dinama išarali su spomenik tisućama žrtava fašizma u zagrebačkom spomen parku Dotršćina sa simbolima: nacizma, ustaštva i rasizma. Očekujemo da ovaj fašistički čin osude sve najviše institucije ove vlasti i priznaju da je fašizacija društva dosegla kritičnu točku na kojoj se mora pod hitno i oštro reagirati", poručili su iz Antifašističkog Vjesnika. Grad je uskoro izbrisao fašističke grafite, a zagrebački gradonačelnik Milan Bandić nakon svega je kazao: "To što je netko to išarao, treba osuditi, ali nemojmo raditi problem da je poma u pitanju – to je izbrisano i neće toga biti. Ja sam bio na Dotršćini, to je usamljeni slučaj i ne treba od nje raditi slučaj."⁷ Simbolima "U" i "ZDS" krajem je godine oskrnavljena i tabla koja se nalazi na ulazu u još jedno antifašističko spomen-područje, ono u Gudovcu pokraj Bjelovara, podignuto na mjestu prvog ustaškog zločina počinjenog 27. aprila 1941. godine. Devastacija ostalih antifašističkih spomenika tokom 2016. godine detaljnije je opisana u poglavlju *Oštećenje, uništavanje i krađa imovine*.

Grafiti koji sadrže govor mržnje zabilježeni su i na ulicama ostalih gradova i mjesta u Hrvatskoj. Tako su na samom početku 2016. godine, u noći između 30. i 31. januara, nepoznati počinitelji ispisali fašističke grafite "NDH" i "Ubi Srbina" na prostorijama Fudbalskog kluba Negoslavci.⁸ Grafiti neprimjerenog sadržaja u julu su, i to u dvama navratima, evidentirani i u selima županijske Cvelferije. Prvo su ispisani na pravoslavnoj crkvi u Rajevoj Selu, na pravoslavnom groblju u Drenovcima te na spomenicima palim borcima iz Drugog svjetskog rata u Strošincima i Soljanima. Autori grafitā sprejem su napisali "Istrebit ćemo vas stoko srbska", "Selite se srbska stoko" i "Ustaše". Tjedan dana kasnije oskrnavljena je i stara katolička crkva u Gunji, i to grafitom "Živio hrvatski musliman Zlatko Hasanbegović", te crkve u Drenovcima i Strošincima.

⁷ N1: Bandić o spomeniku u Dotršćini, <http://hr.ninfo.com/a118485/Vijesti/Milan-Bandic-o-spomeniku-u-Dotrscini.html>

⁸ Dragana Bošnjak, *Novosti: Govor mržnje u Negoslavcima*, <http://www.portalnovosti.com/govor-mrznje-u-negoslavcima>

Vukovarsko-srijemska policija uskoro je obavijestila javnost da je zbog ovih grafita priveden 44-godišnjak iz Bošnjaka nad kojim je provedeno kriminalističko istraživanje.

U februaru su u širem centru Vinkovaca zabilježeni grafiti "Smrt O. Frliću", "Pusićka umri", "Stanimirovića u logor" i "Abolirane četnike u zatvor". Gradska organizacija SDP-a Vinkovci uskoro se oglasila priopćenjem u kojem je navela da je izbrisan tek grafit kojim se prijetilo tadašnjem glavnom ravnatelju riječkog HNK-a. Nisu pošteđene ni fasade u Osijeku, gdje je početkom 2016. godine u naselju Vijenac Ivana Meštrovića uočen grafit "Zakolji Srbina", kao i crtež obješena čovjeka preko kojeg je napisano "Srbini".

Govor mržnje zabilježen je i na dalmatinskim ulicama. U Zadru je na zidu zgrade na Bilom Brigu (Put Pudarice 11) tako ispisana poruka "Ubi Srbina", a u istom su gradu, u naselju Smiljevac, ljetos uočeni i simboli svastike. Godinama već na autobusnoj stanici u obližnjoj Škabrnji stoji nacrtana svastika s natpisom "Gazi Srbe", na jednom od napuštenih objekata u Karinu Gornjem "U", "Za dom spremni" i "Ubi čedu",⁹ a u selu Vrana kraj Pakoštana "Dobrodošli u NDH". Veliki broj grafita fašističkog sadržaja zabilježen je u Šibeniku, a jedan je od njih, s natpisom "Za dom spremni", osvanuo sredinom maja na zidu u blizini gradske tržnice. Neprimjerena poruka zabilježena je u septembru na zidu Osnovne škole Petra Krešimira IV na Šubićevcu, gdje je nepoznati počinitelj napisao "Oj hrvatska mati Srbe ćemo klati".

U znak podrške tadašnjem ministru kulture Zlatku Hasanbegoviću nepoznata je skupina – koja se krije pod imenom Splitski studenti – u februaru pod okriljem noći oblijepila gradske autobusne stanice plakatom. Pored fotografija Nenada Stazića, Branka Grčića, članova SDP-a, Vesne Teršelič i Zorana Pusića iz Antifašističke lige RH, na jednom od plakata nalazila se fotografija Vojislava Stanimirovića, predsjednika SDSS-a, sa sljedećom porukom: "Meni smeta Hasanbegović jer sam se 91' borio za Slobu i Krajinu, a ne za slobodnu Hrvatsku!" U istom su gradu krajem godine u policijskoj stanici završila trojica maloljetnika i dvojica 18-godišnjaka, nakon što se otkrilo da su na splitskim Brdima u Hercegovačkoj ulici od granitnih kocaka za izradu puta složili svastiku imponantnih dimenzija.¹⁰ Uzor su im, čini se, bili autori koji su u maju u Karlovcu, točnije na poljani pored osnovne škole u Grabiku, sastavili isti simbol od čepova infrastrukturnih cijevi koje su tamo bile pripremljene za postavljanje.

U većini navedenih slučajeva policija nikada nije pronašla počinitelje. Više je sreće pak imala početkom maja u Splitu, kada je na zidu bastiona Cornaro osvanuo grafit "SF-SN" (op.a. – "Smrt fašizmu – slobodno

9 Melita Vrsaljko, Forum.tm: *Srbi na čekanju*, <http://www.forum.tm/vijesti/srbina-cekanju-4400>

10 N1: *Maloljetnici u Splitu složili svastiku od granitnih kocaka*, <http://hr.n1info.com/a168200/Vijesti/Maloljetnici-u-Splitu-slozili-svastiku-od-granitnih-kocaka.html>

/ "Ubi Srbina"
– grafit na
zagrebačkim
Ravnicama

da narodu”), kakav je na istom mjestu stajao i 1943. godine kada su Nijemci ulazili u grad. Jovan Grkinić, aktivist Radničke fronte, koji je ispisao poruku uskoro je priveden u policijsku stanicu. “U policiji su na antifašizam sasuli pravu salvu uvreda i nipodoštovanja Dana pobjede nad fašizmom i veličanja endehazije: Koji antifašizam, to je komunizam, to ti je prošlost, to više ne postoji, triba si obilježiti 10. travnja, a ne Dan pobjede nad fašizmom, to više nitko ne slavi, to su pizdarije, budi sritan da nisu naišli branitelji, jer bi se loše proveo... Jezivo jezivo, strašno. To su mi rekli policajci”, ispričao je medijima privedeni Grkinić.¹¹

Tokom 2016. godine u više je navrata zabilježeno isticanje, odnosno prodaja neprimjerenog, zakonom zabranjenog ustaškog znakovlja. Među štandovima na Benkovačkom sajmu zadarski su mediji 10. januara prošli onaj na kojem su se pored raznih CD-ova, šalova, znački, zastava i nakita mogle kupiti slike, rezbareni predmeti i zastave s ustaškom ikonografijom. “Držim to sa strane, ne mašem s ustaškim zastavama, ali ne krijem da imam. Ljudi vole kupiti koju sitnicu za sebe, najčešće se radi o braniteljima, njima je drago vidjeti da takvih stvari kod mene ima. Već i po preporuci dolaze. Nema u tome ništa loše. Ljudi vole predmete s ustaškim znakovima izložiti u svom stanu, u dnevnom boravku, ili u automobilu. To je svačije pravo”, objasnio je medijima prodavač.¹² Slični materijali prodavali su se ovoga ljeta u Splitu. Usred Marmon-tove ulice bio je tako postavljen štand na kojem je, među ostalim, bilo moguće kupiti drvene ploče s ustaškim pozdravom “Za dom spremni” i šahovnicom NDH.¹³ Na jednom od takvih štandova zastavu su vjerojatno kupili vlasnici kuće koja se nalazi na adresi Krnjak 18 A. Naime, 25. je juna na Dan Općine Krnjak i na Dan državnosti Republike Hrvatske na terasi stambenog objekta s tom adresom primijećena zastava NDH, tj. zastava ustaškog pokreta. O ovom je postupku odmah obavijeste-

11 N1: *Uhićen zbog natpisa SF-SN: Bolje biti mrtav, nego neslobodan*, <http://hr.n1info.com/a122951/Vijesti/Uhicen-zbog-natpisa-SF-SN-Bolje-bit-mrtav-nego-neslobodan.html>

12 Kalelarga.info.hr: *Benkovački sajam: Zastave i ustaško znakovlje jučer se dobro prodavalo*, <http://www.kalelarga.info.hr/benkovački-sajam-zastave-i-ustasko-znakovlje-jučer-se-dobro-prodavalo/>

13 Slobodna Dalmacija: *Sramota u Splitu: usred Marmon-tove prodaju se fašistički suveniri i veliča NDH*, <http://www.slobodnadalmacija.hr/dalmacija/split/clanak/id/315014/sramota-u-splitu-usred-marmon-tove-prodaju-se-fasisticki-suveniri-i-velica-ndh>

/ "Srbe na vrbe" –
grafit u zagrebačkim
Dugavama

na policija u Vojniću, čiji su službenici ubrzo uklonili zastavu, da bi se nakon toga na njezinu mjestu našla službena zastava RH. Pune ruke posla ljetos je imala i zadarska policija koja je u Viru na godišnjicu Oluje posjetila jednog 54-godišnjaka, oca dječaka koji obožava filmski serijal *Pirati s Kariba*. Ne bi li usrećio sina koji je iz Švicarske došao na odmor, na svojoj je kući u Viru istaknuo piratsku zastavu. Kako je objasnio medijima, zastavu s mrtvačkom glavom kupio je 2015. na štandu kod crkve Sv. Donata u Zadru i sve je bilo u redu dok mu policija nije pokucala na vrata. Na temelju prijave policija je intervenirala i napravila očevid, a ovaj je džavljanin Hrvatske i Švicarske nakon svega zaradio i optužni prijedlog zbog "isticanja nepoćudnog simbola". Naime, prema tumačenju policije, izvješena zastava predstavlja simbol pod kojim su četnički paravojni odredi 1991. ušli u Vukovar. "Sve do tog dana nitko od susjeda se nije požalio da mu zastava smeta, inače bih je odmah uklonio. Situacija je vrlo ozbiljna, na Viru me sada nazivaju četnikom i bojim se za svoj život. Strah me je da će mi netko baciti bombu na kuću ili da će me netko ubiti na ulici", požalio se ovaj 54-godišnjak.¹⁴

/1.2. Sportska natjecanja

Prvi navijački incident koji je sadržavao elemente netrpeljivosti prema Srbima u 2016. godini zabilježen je 21. februara na nogometnoj utakmici Hajduka i Dinama odigranoj u Zagrebu. Navijači Dinama – Bad Blue Boys – tada su pjevali "Šugava Rijeko, puna si Srba, ne brini Rijeko, ima još vrba", na što su navijači Rijeke – Armada – uskoro odgovorili "Mamiću, Mamiću, govno jedno četničko, mi te mrzimo...".¹⁵ Sličan repertoar zabilježen je 27. februara na utakmici Rijeke i Hajduka.

14 Nenad Jovanović,
Novosti: *Draž Sparrow*, <http://www.portalnovosti.com/dra-sparrow>

15 HHO: Zbirno izvješće 23. kola prve HNL, <http://www.hho.hr/zbirno-izvjesce-23-kola-prve-hnl/>

Navijači Hajduka – Torcida – tada su punih pet minuta pjevali “Ubij, ubij Srbina”, a Armada im je odgovorila transparentom “Pošaljite Grobarima zahtjev za prijateljstvo (op.a. – Navijačka skupina FK Partizan iz Beograda)”. Torcida je tada zapjevala “Delije, Delije (op.a. – Navijačka skupina FK Crvena zvezda iz Beograda) ste vi, možete se kriti, kurac pušiti”. Torcida se 13. marta “proslavila” i na utakmici Hajduka i Zagreba, na kraju koje su njezini pripadnici kao najavu za utakmicu Hajduka i Dinama u polufinalu Hrvatskog kupa pjevali “Mrzim, mrzim Dinamo, srpsko ime to”.

Crni niz nastavljen je 23. marta na osječkom stadionu Gradski vrt, gdje su nogometne reprezentacije Hrvatske i Izraela odigrale prvu pripremnu utakmicu uoči Evropskog prvenstva. Već se na samom početku utakmice cijelim stadionom zaorilo skandiranje “Za dom spremni”, a u 14. se minuti skandiralo “Ajmo, ajmo ustaše”. Kasnije je uslijedilo i “Mi Hrvati! Ustaše, ustaše! Vukovar, Vukovar”, a opetovano se uzvikivalo i “Za dom spremni”.¹⁶ Na tribinama su bili tadašnji premijer Tihomir Orešković, ministar obrazovanja i sporta Predrag Šustar i predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović. Iako je uoči utakmice putem svog Facebook-profila pozvala na dostojanstveno navijanje, predsjednica je kasnije novinarima poručila kako nije čula skandiranje. Priopćenjem se uskoro oglasila Vlada koja je tom prilikom osudila “svaki pokušaj degradacije dosegnutih demokratskih vrijednosti, govor mržnje i vrijeđanje”.

Sličan repertoar zabilježen je nekoliko dana kasnije, 30. marta, na derbiju između Futsal Dinama i Nacionala u sklopu malonogometnog prvenstva. Utakmica, koja se igrala u zagrebačkom Domu sportova, nakon općeg je meteža prekinuta u 20. minuti. Prvo je navijačka skupina Bad Blue Boys na tribinama napala predsjednika Nacionala Ivicu Đolu, a onda su se neredi preselili na teren u koji je ušao veći broj domaćih navijača i fizički se obračunao s igračima gostujuće momčadi. Pritom je teže ozlijeđen Nacionalnov golman Ivan Pavlić. “Vrijeđanje upućeno našim srpskim internacionalcima ‘Ubij Srbina’, ‘Budemo vas vješali’, ‘Srbe na vrbe’, samo je dio repertoara navijača koji predvode taj klub”, naveli su iz Nacionala nakon utakmice. HNS je uskoro zbog divljaštva na parketu kaznio zagrebački Futsal Dinamo s 30.000 kuna i zabranom prisustva gledatelja na sljedećih pet utakmica na kojima klub nastupa kao domaćin.

Za vrijeme košarkaške utakmice Top 16 Eurolige, koja je 8. aprila igrana u dvorani zagrebačkog košarkaškog centra Dražen Petrović, došlo je do incidenta. Uoči utakmice policija je na ispitivanje privela dio navijača Zvezde, no do sukoba je došlo na tribinama gdje su se, prema tvrdnjama medija, potukla dvojica srpskih navijača. Kada je zaštitar krenuo zaustaljati sukob, reagirali su i ostali navijači te domaća publika. Tokom intervencije policije došlo je do dovikivanja između srpskih i hrvatskih navijača, a sve je rezultiralo skandiranjem “Ubij Srbina”.¹⁷

16 Goran Penić, Jutarnji list: *S osječkih tribina se orilo “Za dom spremni” i “Ajmo ustaše”*, <http://www.jutarnji.hr/sport/s-osjeckih-tribina-se-orilo-za-dom-spremni-i-ajmo-ustase-vlada-rh-osudila-sramotna-skandiranja/35977/>

17 Net.hr: *Izbila tučnjava na tribini, čitava dvorana skandirala “ubij Srbina”*, <http://net.hr/sport/na-rubu-sporta/incident-u-drazenovom-domu-doslo-je-do-tucnjave-navijaca-citava-dvorana-skandirala-ubij-srbina/>

Dan osnutka NDH, 10. aprila, na tribinama su proslavili pripadnici Torcida. Riječ je o datumu na koji se obilježava i dan osnutka IX. bojne nos-a "Rafael vitez Boban". Obljetnica osnutka te postrojbe u Splitu je obilježena nizom svečanosti, počasni gost bio je vukovarski zapovjednik Mile Dedaković Jastrebo, a nakon što su se nos-ovci sjetili preminulog Torcidaša Žana Ojdanića te ispod njegova murala zapalili i svijeće, Torcida im se "odužila" na poljudskom stadionu. Najprije je na tribinama izvjesila zastavu te postrojbe koja uz imena ustaškog zločinca u svom grbu sadrži i pozdrav "Za dom spremni", a potom je zapalila zastavu Socijalističke Republike Hrvatske.¹⁸

Sramotan incident istog je mjeseca zabilježen uoči rukometne utakmice prvoligaša Ribole Kaštela iz Kaštel Sućerca i Zameta iz Rijeke. Igrači kaštelanskog kluba otpjevali su i snimili te mobitelom suparnicima iz riječkog Zameta poslali pjesmu u kojoj se spominju izrazi "riječki Srbi, riječke pičke" i "Srbe na vrbe". Time su ponajprije ciljali na Milana Uzelca, kapetana Zameta, a snimka je poslana s mobitela Ribolina golmana Jure Galića. Odmah potom oglašili su se trener kluba Valter Matošević i gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel osuđujući ovaj događaj. Željko Bujas, trener kaštelanske ekipe, uskoro se ispričao, a zatim je osudio ponašanje svojih igrača, naročito Galića, i najavio sankcije zbog kojih se taj golman, kako je objavljeno u medijima, nije pojavio na sljedećem treningu Ribole. "Jer mi našu dicu ne odgajamo u duhu fašizma i nacizma", objasnio je ovaj trener.¹⁹

/ Govor mržnje ostao je uobičajena pojava na sportskim tribinama (FOTO: Marko Lukunić / PIXSELL)

18 Index.hr: Na Poljudu gorjela zastava Socijalističke Republike Hrvatske, <http://www.index.hr/sport/clanak/na-poljudu-gorjela-zastava-socijalisticke-republike-hrvatske-a-vijorila-se-zastava-hosa/886321.aspx>

19 Igor Lasić, Novosti: Ustašoliki boy band, <http://www.portalnovosti.com/ustaoliki-boy-band>

Pripadnici Torcide "proslavili" su se i tokom derbija 33. kola Prve hrvatske nogometne lige koji je 24. aprila odigran na splitskom Poljudu. Oko 2.000 navijača tokom susreta je skandiralo "Smrdljiva Rijeko puna si Srba, ne brini Rijeko ima još vrba". Ni pristalice gostiju nisu ostale dužne pa su Torcidi uzvratile "Vi ste Titovi, Tito je vaš". Ni ovoga puta nije izostao dobro poznati dekor "Ubij, ubij Srbina" i "Srbe na vrbe".

Govor mržnje hrvatskih navijača ljetos se proširio i izvan granica zemlje. Tokom utakmice hrvatske nogometne reprezentacije s Turskom, koja se u sklopu Evropskog nogometnog prvenstva 12. juna igrala u Parizu, dio hrvatskih navijača prema turskim je navijačima izvikivao ustaški pozdrav "Za dom spremni". Ranije toga dana, neposredno uoči utakmice, u blizini Parka prinčeva nekolicina hrvatskih navijača pokušala je zadiviti turske kolege urlajući isti pozdrav, a čula se i poznata ustaška poskočica o Juri i Bobanu.²⁰ Svoju internacionalnu mrzilačku karijeru nastavili su 6. oktobra, kada su uoči susreta 2. kola za odlazak na Svjetsko prvenstvo između Hrvatske i Kosova na ulicama Skadra zajedno s protivničkim navijačima skandirali "Ubij Srbina" i "Srbe na vrbe". Govor mržnje nastavljen je na utakmici tako da se s tribine hrvatskih navijača čulo "Ubij", a s tribine domaćih navijača potom "Srbina". Nakon toga međusobno su se nagradili pljeskom, a zatim je cijeli stadion počeo skandirati "Ubij, ubij, ubij Srbina".²¹

Dana 23. septembra u Zagrebu je na stadionu u Kranjčevićevoj ulici pred oko 2.000 gledatelja odigrana nogometna utakmica Lokomotive i Dinama, koju je dio navijača zagrebačkog prvaka iskoristio za izvedbu prepjeva domoljubne pjesme. A on glasi: "Oj hrvatska mati, Srbe ćemo klati, zovi, samo zovi." Nakon što je u Splitu pretučen nogometni sudac Bruno Marić, omražen među Torcidom, pripadnici te naviječke skupine iskoristili su gradski derbi između Hajduka i Splita 16. oktobra da mu s tribina pošalju i poruku. Izljevi mržnje prema daruvarskom sucu sručili su se sa sjeverne tribine, odakle su navijači vikali "Mariću Srbine, čakija ti ne gine". Torcida je potom povikala i "Mi Hrvati ne pijemo vina, nego krvi četnika iz Knina", a zatim i "Srbe na vrbe". Zbog ovih povika, kao i zbog kasnije bakljade te ulaska igrača na teren u majicama koje nisu prijavljene HNS-u, Hajduk je kažnjen s 50.000 kuna. Istog dana na derbiu NK Rijeka i NK Osijek navijači su s tribina uzvikivali "Za dom spremni", zbog čega je Osijek, čiji su navijači inicirali ove povike, kažnjen s 20.000, a domaćin Rijeka s 10.000 kuna. Da ovakve kazne nemaju gotovo nikakva učinka potvrdila je utakmica Rijeke i Hajduka odigrana 1. novembra na stadionu Poljud. Tom su prilikom pripadnici Torcide zapjevali: "Šugava Rijeko, smrdljivi grade, pobit ću pola tvoje Armade! Šugava Rijeko puna si Srba ne brini Rijeko ima još vrba!" Ovakvo navijanje nastavljeno je i 5. novembra na uzvratnom susretu, koji je odigran na riječkom stadionu Rujevica. Pripadnici Torcide u nekoliko su navrata vikali "Riječki

20 Index.hr: *Pariškim ulicama orilo se "Za dom spremni" i slavilo se Juru i Bobana*, <http://www.index.hr/tema/euro-2016/video-pari%C5%A1kim-ulicama-orilo-se-za-dom-spremni-i-slavilo-se-juru-i-bobana-899204>

21 Net.hr: *Kada mržnja ujedini - ubij Srbina*, <http://net.hr/sport/na-rubu-sporta/kad-mrznja-ujedini-ubij-srbina-srbi-su-sokirani-ponasanjem-hrvatskih-i-albanskih-navijaca-u-skadru/>

Srbi", a kasnije su dodali i "Vi i ste djeca popa Đujića (op.a. – Momčilo Đujić zloglasni je četnički vojvoda iz Drugog svjetskog rata)". Sve ovo evidentirali su promatrači Hrvatskog helsinškog odbora (HHO). Oni su posjetili i utakmicu Dinama i Istre 8. novembra, kada su na zagrebačkom Maksimiru navijači Dinama pjevali "Hrvatska mati, Srbe ćemo klati", a potom skandirali "Ubi, ubi Srbina". Sramotnom navijanju svjedočili su i 19. novembra na utakmici Hajduka i Lokomotive koja je odigrana na Poljudu. Tom je prilikom istaknut transparent sa šajkačom i natpisom "Juda" ispod fotografije Ivana Pernara, saborskog zastupnika koji je nekad u tom periodu izjavio da je Oluja bila etničko čišćenje.²²

Taj je sramotan niz nastavljen 29. novembra na stadionu šrc Zaprešić, gdje su nogometnu utakmicu odigrali Inter i Dinamo. Navijači Dinama u sudačkoj su nadoknadi drugog poluvremena opetovano skandirali: "Šugava Rijeko, smrdljivi grade, pobit ću pola tvoje Armade. Šugava Rijeko, puna si Srba, ne brini Rijeko, ima još vrba!" Posljednji povici mržnje u 2016. godini zabilježeni su 17. decembra, kada su u Splitu igrali Hajduk i Dinamo. Poljudom se na početku susreta orilo "Ubij Srbina", "Srbe na vrbe", "Vukovar, Vukovar" i "Za dom spremni", dok su navijači na sjeveru mahali zastavama HOS-a. Podignuli su i transparent "Bratimljenje nije opcija. Torcida protiv Yugolige (op.a. – UEFA je za 2018. godinu najavila pokretanje regionalne, balkanske nogometne lige)".

22 HHO: Zbirno izvješće 16. kola Max TV prve HNL, <http://www.hho.hr/zbirno-izvjesce-16-kola-max-tv-prve-hnl/>

/1.3. Mediji

/1.3.1. Internetski portali

Kao i ranijih godina, u 2016. je godini primijećen nastavak uzlaznog trenda pokretanja internetskih portala putem kojih se promovira radikalni nacionalizam i govor mržnje. Većina njih ne upisuje se u registar pružatelja medijskih usluga Agencije za elektroničke medije, zbog čega im Vijeće za elektroničke medije ne može izreći nikakve sankcije.

Među njima vodeću ulogu po broju objavljenih diskriminatornih sadržaja, ali i po broju čitatelja, zauzimaju portali Dnevno.hr, Direktno.hr, Narod.hr, Sloboda.hr, Hop.com.hr, Maxportal.hr i Hkv.hr. Budući da tekstove kojima se promovira diskriminacija Srba, rehabilitira ustaški režim i znatno umanjuje ili negira genocid i holokaust počinjen u Drugom svjetskom ratu ti portali objavljuju gotovo svakodnevno, ovdje ćemo navesti samo neke od njih.

Najviše spornih sadržaja i ove je godine zabilježeno na prosutaškom portalu Dnevno.hr, čiji je izdavač Michael Ljubas. Jedno je od glavnih pera tog portala Marko Ljubić, koji se 9. marta u tekstu naslovljenom *Vrijeme je zaustaviti Pupovca jer nakon zavijanja slijedi – ugriz*²³ obračunao

23 Marko Ljubić, Dnevno.hr: *Vrijeme je zaustaviti Pupovca jer nakon zavijanja slijedi – ugriz*, <http://www.dnevno.hr/vijesti/dnevni-detektor/vrijeme-je-zaustaviti-pupovca-je-nakon-zavijanja-slijedi-ugriz/#axzz4WlxizKtB>

/ Tekst Zvonimira Hodaka
na portalu Dnevno.hr

s autorima i izdavačem prošlogodišnjeg izdanja ovoga Biltena. "Pupovi-
časte Srbe i trebaju ugrožavati, jer je njihov posao uništenje Republike
Hrvatske, a uloga HV-a i svih svetinja hrvatskog naroda je to spriječiti.
Što je tu nejasno?", upitao se Ljubić, kojemu je 20. maja na istom por-
talu objavljen tekst pod naslovom *Državna komemoracija u Jasenovcu
nije poklon žrtvama već neprijateljima Hrvatske*. Među najveće simpati-
zere ustaštva na ovom portalu ubraja se kolumnist Tvrtko Dolić, koji je
uoči parlamentarnih izbora 2. septembra čitateljima otvoreno poručio:
"Tko drži za sebe da je ustaša, neka korektno glasuje za onu stranku
koju već stotinu godina napadaju kao ustašku. Izbori se usmjeravaju
što dalje od ekonomije, pa su na svoj način referendum o NDH."²⁴ Isti je
ubojstvo srpske djevojčice Aleksandre Zec 1991. godine u Zagrebu na-
zvao "mafijaškim", a o tome je u tekstu od 18. decembra napisao: "Eto,
svakih 50 godina orjunaši i četnici ubijaju i siluju na stotine hrvatskih
djevojčica, ali o tome trebamo šutjeti, jer je u protivnom teško podi-
gnuti jedan mafijaški obračun na razinu masovnog zločina od strane
Hrvata, pa je onda teško prezentirati koliko Hrvati mrze Srbe. A to je
jako potrebno da Hrvati zaista ne počnu mrziti Srbe. A Hrvati najviše
mrze Srbe baš zbog toga."²⁵ Njihova kolegu, odvjetnika Zvonimira Ho-
daka, posebno je inspirirala godišnjica Oluje. Dana 22. augusta na tom
mu je portalu objavljen tekst pod naslovom *Srbi su nas 'nabili' u košarci i
vaterpolu. Mi smo njih nabili u svim disciplinama na Olimpijadi 5. kolovoza
1995.!* (Op.a. – datum početka akcije Oluja u kojoj je prema procjenama

24 Tvrtko Dolić,
Dnevno.hr: *Tko
je zaista ustaša
glasovat će za HSP
i HČSP*, [http://
www.dnevno.
hr/kolumnisti/
tvrtko-dolic/tko-
je-zaista-ustasa-
glasovat-ce-za-hsp-
951333/#axzz4
WlxizKtB](http://www.dnevno.hr/kolumnisti/tvrtko-dolic/tko-je-zaista-ustasa-glasovat-ce-za-hsp-951333/#axzz4WlxizKtB)

25 Tvrtko Dolić,
Dnevno.hr: *Komisijski otpis
NDH je sramotna
budalaština pete
kolone*, [http://
www.dnevno.
hr/kolumnisti/
tvrtko-dolic/
komisijski-otpis-
ndh-je-sramotna-
budalastina-pete-
kolone-984065/](http://www.dnevno.hr/kolumnisti/tvrtko-dolic/komisijski-otpis-ndh-je-sramotna-budalastina-pete-kolone-984065/)

НО-а ubijeno gotovo 700 srpskih civila). Sljedeći tjedan uslijedio je nastavak naslovljen *Zašto svakog kolovoza pobjesne Srbi, orjunaši, udbaši, jugonostalgicari, stare komunjare, mladi kriptokomunisti... i sva „stoka sitnog zuba“?* u kojem je poručio: “Sasvim je sigurno da će Oluja ostati trajna crvena krpa depiliranim četnicima iz Beograda.”²⁶ Na istom portalu 17. oktobra objavljena je izjava Mladena Pavkovića, predsjednika Udruge hrvatskih branitelja Domovinskog rata 91., koji je “Pupovčeve Novosti” nazvao “srpskom nuždom usred Zagreba”.²⁷ Da djelovanje Dnevno.hr-a nije nimalo bezazleno dokazuje činjenica da je na portalu 24. oktobra objavljena najava tribine o revizionizmu u Hrvatskoj u organizaciji Srpskog privrednog društva Privrednik i Vijeća srpske nacionalne manjine grada Zagreba. Zahvaljujući toj objavi tribinu su omeli članovi notornih Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac i Projekta Velebit.

Što se Direktno.hr-a, portala bliskog HDZ-u, tiče, na njemu je donedavno glavnu riječ često vodio Marko Jurič, kojemu je u decembru otkazana suradnja na z1 televiziji zbog promoviranja ustaštva u emisiji Markov trg. On se 10. marta oburio na ovaj Bilten, odnosno, kako ga je nazvao, “šovinistički pamflet”, i njegova izdavača Milorada Pupovca. “Ovakvim govorom mržnje protiv Hrvata s tog popisa, a time zapravo i protiv cijelog hrvatskog naroda Pupovac je ugrozio odnose Hrvata i srpske etničke zajednice u Hrvatskoj te potiče na nasilje. Nedavno su u Vukovaru tri srpska mladića gotovo na smrt pretukli jednog Hrvata. Ovakvi popisi potiču nasilje koje je motivirano međunarodnom netrpeljivošću jer

26 Zvonimir Hodak, Dnevno.hr: *Zašto svakog kolovoza pobjesne Srbi, orjunaši, udbaši, jugonostalgicari, stare komunjare, mladi kriptokomunisti... i sva „stoka sitnog zuba“?*, <http://www.dnevno.hr/kolumnisti/zvonimir-hodak/zasto-svakog-kolovoza-pobjesne-srbi-orjunasi-udbasi-jugonostalgicari-stare-komunjare-mladi-kriptokomunisti-gledaoci-zikine-dinastije-etablirani-c-etnici-i-sva-stoka-sitnog-zuba-949922/>

27 Dnevno.hr, *Pupovčeve Novosti: “Srpska nužda usred Zagreba”*, <http://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/pupovceve-novosti-srpska-nuzda-usred-zagreba-963894/#axzz4Wlx2KtB>

The screenshot shows the homepage of narod.hr. At the top, there's a banner for "MALL OF SPLIT" with the text "Naš prvi rođendan nećete zaboraviti! #mallvasdaruje 03. - 05.03.". Below the banner is a navigation bar with links: HRVATSKA, GOSPODARSTVO, KULTURA, SPORT, ZANIMLJIVOSTI, ZDRAVLJE, EU, SVIJET, DOM I OBITELJ. The main content area features a headline: "3. srpnja 1912. rođen Jure Francetić - najpoznatiji zapovjednik vojske NDH". Below the headline is a sub-headline: "Pišec r2 - 3. srpnja 2016. u 12:03" and a social media share button for Facebook (992 likes). To the right of the main content is a sidebar with a search bar and a section titled "narod.hr proširuje redakciju i traži novinara! Prijavi se na oglas do 1.2.2017.!". At the bottom of the sidebar is a section titled "SVIDA VAM SE NAROD.HR?" with a sub-headline: "Ako želite da narod.hr i dalje izlazi - nastavite nas podržavati. Financiramo se".

/ Narod.hr proslavio je rođendan ustaškog zločinca Jure Francetića

upravo to potiču... DORH mora po hitnom postupku pokrenuti postupak protiv Pupovca i njegovih suradnika, a isto tako svi prozvani u tom Biltenu imaju pravne temelje za pokretanje sudskog postupka protiv Srpskog narodnog vijeća i zatražiti visoke novčane odštete”, navijao je Jurič.²⁸ Podsjetimo da je ovaj portal početkom 2016. godine s Facebooka prenio poziv Velimira Bujanca, voditelja i urednika spominjane šovinističke emisije Bujica, na prosvjed protiv odluke Vijeća za elektroničke medije, kojom je zbog govora mržnje z1 televiziji privremeno oduzeta koncesija. Na istom je portalu Bujanec 24. januara proslavio imenovanje Zlatka Hasanbegovića na mjesto ministra kulture uz riječi: “S obzirom da je jugoslavenska kultura dolaskom ministra Hasanbegovića ozbiljno ugrožena – dobro plaćeni Zokini (op.a. – Zoran Milanović) gerilci odlučili su se za akciju. Kako čujem – Zlatku Hasanbegoviću već dežuraju ispred kuće, prijete mu djeci u školi i ne daju mu mira. Napikirali su se na njega gore nego na Horvatinčića... I to nije fašizam. To nije govor mržnje. Ne, to su djela mržnje! Provođe je Urše i Viliji (glumci koji na poklon dobe stan od grada pa ga preprodaju tajkunima za milijunske iznose), a medijski ih osmišljavaju i pokrivaju Mirković, Ličina, Kosanović, Rašeta, Taraba, Španović, Leković... Kako ono ide pjesma: ‘Stoji Hrvat do Hrvata – mi smo braća svi...’ Dodao bih još: ‘Nećete na Brijune, dok smo živi mi!’”.²⁹ Bujanec je Direktno.hr 30. oktobra iskoristio da bi se narugao pokušaju ubojstva Saše Lekovića, predsjednika Hrvatskog novinarskog društva. “Dosadno nedjeljno popodne. Surfam internetom. Nailazim na zanimljiv oglas, na Svaštari.rs. ‘Čika Jova iz Sremske Kamenice prodaje stare, za’rđale šarafe’... Riječ je o kapitalnim primjercima zaostalim iz traktorijade 1995. godine. Ok, za neke bi ti šarafi mogli imati numizmatičku, pomalo sentimentalnu vrijednost, ali ne i za Stevu, mehaničara iz Šida koji ih je odlučio uvaliti Saši Lekoviću. No, prvo ih je – prepilio!”, napisao je Bujanec.³⁰

Početkom 2015. godine Željka Markić, jedna od osnivačica konzervativne udruge, a potom i stranke U ime obitelji, pokrenula je Narod.hr, koji je danas jedan od najčitanijih portala u Hrvatskoj. Portal je to koji privlači pažnju otvorenim odavanjem počasti nacističkim i ustaškim zločincima. Dana 2. jula tako je na njemu objavljen tekst povodom rođendana Hansa-Ulricha Rudela, “najodlikovanijeg njemačkog vojnika”. Pritom se nijednom riječju ne spominje njegovo osnivanje organizacije Kameradenwerk, koja je pomagala nacističkim zločincima pri bijegu u Latinsku Ameriku, ili činjenica da je skrivao nacističkog zločinca Josefa Mengelea³¹. Sljedeći dan prisjetili su se i ustaškog zapovjednika Jure Francetića, “biblijskog ratnika”. Umjesto da su ga okarakterizirali kao zločinca, novinari Narod.hr-a nazvali su ga nacionalnim junakom koji se nakon proglašenja NDH odlučio vratiti u “domovinu”.³² Veliki dio svoga prostora ovaj je portal u 2016. godini posvetio relativizaciji ustaških logora za djecu. U augustu su tako novinari portala reklamirali revizi-

28 Marko Jurič, Direktno.hr: *Prozivani Marko Jurič o ‘tvrdom šovinističkom Pupovčevom pamfletu’*, http://direktno.hr/en/2014/direkt/41589/Prozivani-Marko-Juri%C4%8D-o-‘tvrdom-%C5%A1ovinisti%C4%8Dkom-Pupov%C4%8Devompamfletu’.htm?fb_comment_id=798014306970998_798199840285778#f1cb5afdf03b462

29 Velimir Bujanec, Direktno.hr: *Svi smo mi Zlatko Hasanbegović*, <http://direktno.hr/en/2014/kolumne/37083/Svi-smo-mi-Zlatko-Hasanbegovi%C4%87!.htm>

30 Velimir Bujanec, Direktno.hr: *“Pokušaj” (samo)ubojstva iz zasjede Saše Lekovića*, [http://direktno.hr/en/2014/kolumne/65905/‘Poku%C5%A1aj’-\(samo\)ubojstva-iz-zasjede-Sa%C5%A1e-Lekovi%C4%87a!.htm](http://direktno.hr/en/2014/kolumne/65905/‘Poku%C5%A1aj’-(samo)ubojstva-iz-zasjede-Sa%C5%A1e-Lekovi%C4%87a!.htm)

31 Narod.hr: *2. srpnja 1916. rođen Hans Ulrich Rudel – najodlikovaniji njemački vojnik*, <http://narod.hr/kultura/2-srpnja-1916-roden-hans-urlich-rudel-najodlikovaniji-njemacki-vojniki>

32 Ana Brakus, Novosti: *Medijski mrakić Željke Markić*, <http://www.portalnovosti.com/medijski-mraki-eljke-marki>

onistički skup *Dječji dom za ratnu siročad u Jastrebarskom, 1941–1947* u organizaciji Hrvatskog kulturnog vijeća. Tom su prilikom razgovarali s Antom Beljom, koordinatorom skupa koji zastupa tezu da su ustaše spašavale djecu partizana.³³ U sljedećim tjednima u nastavcima su objavili seriju tekstova pod egidom *Istina o časnim sestrama i djeci u Jastrebarskom*, dok su kraj godine rezervirali za obljetnicu smrti Ante Pavelića. Ni ovaj put nisu spomenuta zlodjela koja su se činila u poglavnikovo ime, već se u članku većinom piše o ljepoti madridskog groblja na kojem je pokopan.

“Portal Sloboda.hr pokrenula je skupina studenata okupljenih oko Udruge za promicanje ljudskih prava, medijskih sloboda i kulturnih vrijednosti Sloboda. Razlog pokretanja portala Sloboda.hr su ciljevi Udruge, a to su poticanje pozitivnih promjena u društvu u skladu s vrijednostima nenasilja i tolerancije, promicanje ljudskih prava, medijskih sloboda i razvoj civilnog društva u svrhu doprinosa izgradnje modernog, demokratskog i pravičnog društva, te okupljanje pojedinaca i skupina, poglavito mladih, koje se bave kulturom i kulturnim djelatnostima”, navodi se u *impressumu* ovoga portala. Što za “studente” konkretno znači “poticanje pozitivnih promjena u društvu u skladu s vrijednostima nenasilja i tolerancije”, dokazuje cijeli niz članaka objavljenih na portalu u 2016. godini. Dana 10. aprila bez imalo su susprezanja proslavili “Dan uskrsnuća Nezavisne Države Hrvatske” uz napomenu da je “toga dana ostvaren san kojega su stoljećima sanjale mnoge generacije hrvatskog naroda”.³⁴ Na istom je portalu 4. februara prenesen tekst Igora Vukića, tajnika Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovca, u kojem se ovaj zalaže da “NDH i ZAVNOH u Ustavu zamijene mjesta”, a 3. jula s Narod.hr-a preuzeta je rođendanska čestitka Juri Francetiću, “legendarnom zapovjedniku Crne legije i osloboditelju istočne Bosne”. Spomenimo i da se na ovom portalu redovno objavljuju tekstovi Frane Čirka, donedavnog predsjednika mladeži filoustaškog HČSP-a.

Pored lova na članove i suradnike Srpskog narodnog vijeća i promocije Hrvatske pravoslavne crkve, portal Hop.com.hr proteklu je godinu posvetio sastavljanju lista “aboliranih četnika” koji rade u državnim i javnim službama i “razotkrivanju velikosrpskog projekta”, preko kojeg “Pupovac, Vučić i Dačić huškaju Srbe praznih džepova da prikriju kriminal”. Jedan od zamješćenijih uradaka na ovom je portalu objavljen 27. oktobra pod naslovom *U Jasenovcu se namjerno spaljuje smeće i polijeva kemikalijama zbog masovne grobnice hrvatskih vojnika i civila*. “Pravni ekspert” Hopa bivši je saborski zastupnik HSP-a Pero Kovačević, koji je baš putem tog portala 24. jula uputio poziv na ujedinjene desnice uz riječi: “Zadrta desnica treba postati stvar prošlosti! Važne su ideje, znanje i volja, a ne prenošenje mržnje i podjela iz vremena koja su davno iza nas.”

33 Narod.hr: Ante Beljo: *Istina i monstruozne laži o Dječjem domu za ratnu siročad u Jastrebarskom 1941.–1945.*, <http://narod.hr/kultura/ante-beljo-istina-i-monstruozne-lazi-o-djecjem-domu-za-ratnu-sirocad-u-jastrebarskom-1941-1945>

34 Sloboda.hr: *DOSTA JE ŠUTNJE: Sretan vam 10. travnja – Dan uskrsnuća Nezavisne Države Hrvatske*, <http://www.sloboda.hr/10-travnja-dan-uskrsnuca-nezavisne-drzave-hrvatske/>

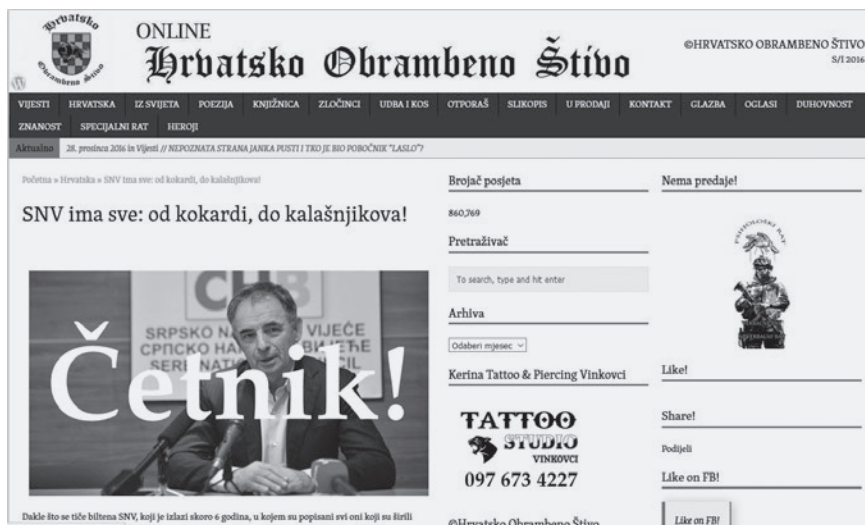
/ Tekst Tvrtka Dolića na portalu Dnevno.hr

/ Proslava "Dana uskrснуća NDH" na portalu Sloboda.hr

Jedan od glavnih promotora aktivnosti Projekta Velebit i Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac je i Maxportal.hr. Za razliku od vijesti, u kojima se najčešće potiče šovinizam prema migrantima, kolumne ovoga portala u najvećem su broju slučajeva rezervirane za diskriminaciju Srba i pozivanje na lustraciju. Na tom je portalu 18. februara Marku Juriću omogućeno da dodatno elaborira svoje upozorenje Zagrepčanima izdano na z1 televiziji da pripaze kada šecu Cvjetnim trgom jer bi iz pravoslavne crkve mogao istrčati "četnički vikar" i obaviti svoj "krvavi četnički pir". "Ubiše antifašisti četvrtinu Hrvata, pola potjeraše u emigraciju, popljačkaše cijelu Hrvatsku više puta, Srijem, Banat, Boku Kotorsku (Bosnu i Hercegovinu ne smijem spomenuti) poklonili Srbiji i Crnoj Gori, a nakon njihovog oslobođenja 1945., morali smo se 1995. još jednom osloboditi, od njih. I za sve to bi im trebali reći hvala. Ako ne, onda smo frustrirani. Pogotovo kad nam ZZ top na Cvjetnom trgu pjeva na playback", napisao je tom prilikom Jurić.³⁵ Na istom se portalu Boris Traljić 9. augusta obrušio na sveučilišnog profesora Dejana Jovića nazvavši ga ideologom "nekakvog nejugoslavenskog ili neovelikosrpskog, jer nas je povijest naučila da su to sinonimi". "Povijest se, eto, ponavlja. Opet se javljaju jugoslavenski ideolozi na hrvatskoj strani koji onda hrane velikosrbe na vlasti u Srbiji (jer bez jugoslavenske ideje ovi ne bi postojali) pa oni zajedno dovode u pitanje legitimitet neovisne Hrvatske, podrivaju joj temelje, stvaraju jugoslavenske Hrvate, huškaju hrvatske Srbe... Ne prizovu li se pameti i epilog će se ponoviti – pali

35 Marko Jurić, Maxportal.hr: O ZZ topu, Porfiriju, veličanju zločina i frustriranim novinarima koji ništa ne razumiju, <http://www.maxportal.hr/kolumne/marko-juric-o-zz-topu-porfiriju-velicanju-zlocina-i-frustriranim-novinarima-koji-nista-ne-razumiju/>

traktore i bježi”, poentirao je Traljić.³⁶ Dinko Dedić, član Projekta Ve-lebit, 7. je septembra pak pozvao na dokidanje “proslava u Srbu i spo-menika u Kumrovcu” i to uz poruku: “Sjećate li se da sam nekoliko puta naglašavao da ništa nije jače od jedne ideje za koju je sazrijelo vrijeme? Vrijeme samo što nije sazrijelo. Kad krene ne smije stati i trebati će mnogo umno usmjerenih ruku i računam s vama, dragi moji hrvatski prijatelji... Dosta je četničkih proslava u Srbu, dosta je Titovih spomeni-ka u Kumrovcu i njegova imena po hrvatskim trgovima. Zaustaviti one koji u srcu naše Domovine, naše pretke, koji su ginuli bez ikakve druge ideje u srcu osim slobode za svoj narod, proglašavaju zločincima.”³⁷ Njegov kolega Vjekoslav Krsnik 20. je novembra ispisao svojevrsnu poruku za premijera Plenkovića: “Je li Andrej Plenković svjestan blago rečeno subverzivne djelatnosti Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj na čelu s mitropolitom Porfirijem i djelovanja vođe velikosrpske ‘pete kolone’ Milorada Pupovca. Oni sustavno prekrajaju povijesne činjenice jer oni Domovinski rat, kojega je bolje nazvati Srpsko-hrvatski rat, sma-traju ratnim naslijeđem u kojoj treba poštovati svaku žrtvu.”³⁸ Za kraj je godine Ivica Marijačić, glavni urednik profašističkog Hrvatskog tjednika, putem ovoga portala 8. decembra zavapio za prvim hrvatskim pred-sjednikom: “Jugosrpski fašizam divlja u Hrvatskoj a nema Tuđmana da zaštiti svoj narod!”³⁹

Među nabrojenim portalima posebno se ističe Hkv.hr, čiji je nakladnik Hrvatsko kulturno vijeće. Naime, ovom je portalu dozvoljen upis u re-gistar Agencije za elektroničke medije, a dodijeljena su mu i novčana sredstva iz Fonda za pluralizam i raznovrsnost elektroničkih medija. Početkom decembra Hrvatsko novinarsko društvo uputilo je otvoreno pismo Agenciji u kojem je upozorilo to regulatorno tijelo na članak s

/ Pokretača portala Hrvatsko-obrambenostivo.com je zbog prijetnji posjetila policija

36 Boris Trljić, Maxportal.hr: *Kad Jović misli, a Vučić huška – Srbi pripremaju traktore*, <http://www.maxportal.hr/kolumne/boris-traljic-kad-jovic-misli-a-vucic-huska-srbi-pripremaju-traktore/>

37 Dinko Dedić, Maxportal.hr: *Vrijeme je: Završimo zauvijek s proslavama u Srbu i spomenicima u Kumrovcu*, <http://www.maxportal.hr/kolumne/vrijeme-je-završimo-zauvijek-s-proslavama-u-srbu-i-spomenicima-u-kumrovcu/>

38 Vjekoslav Krsnik, Maxportal.hr: *Je li Plenković svjestan subverzivnog djelovanja SPC-a i ‘pete kolone’ Milorada Pupovca?*, <http://www.maxportal.hr/kolumne/je-li-plenkovic-svjestan-subverzivnog-djelovanja-spc-a-i-pete-kolone-milorada-pupovca/>

39 Ivica Marijačić, Maxportal.hr: *Jugosrpski fašizam divlja u Hrvatskoj a nema Tuđmana da zaštiti svoj narod!*, <http://www.maxportal.hr/kolumne/jugosrpski-fasizam-divlja-u-hrvatskoj-a-nema-tudmana-da-zastiti-svoj-narod/>

portala kojim se zloupotrebljavaju sredstva dodijeljena iz Fonda honorirajući progon javnih osoba, govor mržnje i filoustaštvo. Riječ je o članku Joška Čelana koji je na Hkv-u objavljen 1. decembra pod naslovom *Rade Šerbedžija – 'mirotvorac' koji je slavio rat*. U članku se autor razračunava s glumčevim političkim stavovima ističući njegovo etničko porijeklo kao dovoljno za tvrdnju da se radi o "jugošovinističkoj provokaciji", i da se Šerbedžija "jasno smjestio u sklop Miloševićeve (uskoro ubilačke) 'antibirokratske revolucije'".⁴⁰ Značajno mjesto na ovom portalu zauzima publicist Hrvoje Hitrec, kojemu je 3. oktobra objavljen tekst pod naslovom *Verbalne opake paučine Milorada Pupovca*. "Verbalne opake paučine ispušta ovih dana i Milorad Pupovec, eksponent najcrnije beogradske čaršije, ratni huškač i poznati lažov, koji čista srca i bez dlake na jeziku u pregovorima oko formiranja nove Vlade traži za svoje pupovečke Srbe velik dio onoga što Ustav RH štiti kao hrvatsko nacionalno dobro, to jest vode i šume. Podmukle spletke dotičnoga dosada su ostajale na razini prenemaganja i napada iz busije, krivotvorina povijesti (Srb) i velike sage o ustašoidnim Hrvatima, a sada je zagrabio vrlo široko i priglupo, toliko stupidno da je izazvao reakcije i onih hrvatskih idiota koji su mu do sada kadili, dopuštali drskosti posve nevjerovatne, a medijski ga promovirali u svakoj prilici", napisao je Hitrec.⁴¹ Prostor za pisanje na portalu Hkv-a dobio je i Marko Ljubić, koji se u kolumni objavljenoj 16. novembra okomio na Samostalni srpski tjednik Novosti, koji izdaje snv. "U eskapadi konzistentnog osporavanja i propovjednog zanosa, koji je utjelovio Milorad Pupovac, certificirani politički lažov i agresor na elementarne hrvatske društvene vrednote, njegovi po-četnici u Novostima lamentiraju o prirodnim pravima, institucijama, demokraciji, usuđuju se govoriti o nekakvom apstraktnom europejstvu, civilizaciji, o nekakvim ljudskim vrednotama, iako, ako isključimo njihov odnos prema rodbini, obiteljima, eventualnim prijateljima, teško netko može razumno naći uporište za njihovu pozvanost uopće sudjelovati u javnome dijalogu o relevantnim društvenim problemima, a ne zamisliti ih za društvenom propovjedaonicom. To je opasna struktura ne zbog njihovih osobnih vrijednosti ili mogućnosti, nego zbog dokazane sposobnosti svakoga zla da se metastazira i to u najrazličitijim formama i bojama u osjet svijeta, koji se nudi ljudima na različite načine. Najčešće se ne može takvima pomoći, ali može se poboljšati društvena higijena, jer su Novosti od početka higijenski problem. Hrvatska država, a u ime hrvatskoga naroda to mora riješiti", poručio je Ljubić.⁴²

Diskriminatorni sadržaji kojima se nerijetko poziva na nasilje i promovira povijesni revizionizam zabilježeni su i na manje čitanijim portalima, odnosno stranicama u koje spadaju: Portal.braniteljski-forum.com, Dragovoljac.com, Hazud.hr, Tjedno.hr, Ustaski-pokret.com, Dalmatinski-portal.hr, Pravaski-hrvatski-glasnik-hr, Krugovaldomovina.info, Kamenjar.com, Hu-benedikt.hr, Likaplus.hr, Likaklub.eu i Udbina-news.com.

40 Toni Gabrić, H-Alter: *Hrvatsko kulturno smeće*, <http://www.h-alter.org/vijesti/hrvatsko-kulturno-smece>

41 Hrvoje Hitrec, Hkv.hr: *Verbalne opake paučine Milorada Pupovca*, <http://www.hkv.hr/izdvojeno/komentari/hhitrec/24994-h-hitrec-verbalne-opake-paucine-milorada-pupovca.html>

42 Marko Ljubić, Hkv.hr: *Kako Hrvatska može pomoći zatočenicima Pupovčevih "kaveza"?*, <http://www.hkv.hr/izdvojeno/komentari/mljubic/25332-m-ljubic-kako-hrvatska-moze-pomoci-zatocenicima-pupovcevih-kaveza.html>

Među njih spada i Hrvatsko obrambeno štivo (Hrvatskoobrambeno-stivo.com) koje se posebno izdvaja po korištenju najsurovijeg govora mržnje i promoviranju ustaštva. Njegov je pokretač Ivan Dujmić, veteran iz Vinkovaca. Na toj je stranici u aprilu 2016. godine objavio autorski tekst pod naslovom *Šutjeti četnicima!? Ne dolazi u obzir! snv naćulite uši!* u kojem je predstavnicima Srba u Hrvatskoj zaprijetio nasiljem. "Milorade, dođi u Vinkovce ali nemoj doći sam. I dovedi pod pratnjom Miroslava Ilića (op.a. – pjevač narodne muzike kojemu su godinu ranije veterani sabotirali nastup u Vinkovcima), i to pod pratnjom srbske tajne policije, koja je u djelatnom sastavu policije, Rep. Hrvatske. Doćekat ću te sam, ako budeš sam. Ali, ponavljam, šteta je da se moji prijatelji, ne zabave sa tvojim djelatnicima. Jednako ćeš završiti i ti i taj četnički pjevač, i Azap (op.a. – Predrag Azap, paroh spc-a u Vinkovcima). Vratit će te se tamo odakle ste i došli. A dobit će te i moralnu potporu. NOGU U GUZICU, U JEDNOM PRAVCU! KAO I MIROSLAV, PRIJE PAR MJESECI, IZMEĐU OSTALOG! Kako kažu Slovenci: Lahko prihajam! Za Dom Spremni!", napisao je Dujmić,⁴³ nakon čega ga je posjetila policija. Potom je objavio novi tekst pod naslovom *snv ima sve: od kokardi, do kalašnjikova!* u kojem, između ostalog, navodi: "Izdavanje biltena snv, o govoru mržnje nije ništa drugo do maskiranje i prikrivanje stvarnih akcija, četnika u toj stranki kao i njihovog vodstva. Jer kako naime poznamo psihologiju srba, dakle kroz rušilačke psihopatološke napade svih vrsta, od otvorene agresije na Hrvatsku, ratne zločine od 1991-1995, do spec. rata, koji je potekao iz Srbije, a otvoreno ga podržali, srbi i četnici abolicirani, komunisti, koji su sada u hrvatskoj Policiji, i drž. institucijama, nije stoga za začuditi i pokušaj manipuliranja, kroz tiskanje biltena, i prikrivanja stvarnih ciljeva svih prosrpskih četničkih organizacija, kojima je apetit porastao do te mjere, te sada otvoreno istupaju, sa tzv. biltenima kako bi zatvorili usta pravim domoljubima i Hrvatima."⁴⁴

/1.3.2. Lokalne televizije⁴⁵

"Još jedna poruka dragim Zagrepčanima, svima vama koji se šććete Cvjetnim trgom, budite oprezni pošto je u blizini crkva u kojoj stoluju, da parafriziram jednog srpskog ministra, četnički vikari. Dakle, dragi moji Zagrepčani, kad se šććete Cvjetnim trgom, pogotovo majke s djetom, pripazite da ne bi koji od tih četničkih vikara istrććao iz crkve i malo, u maniri svojih najboljih klanja, izveo svoj krvavi pir na našem najljepšem zagrebaććkom trgu, koji bi možda trebalo obilježiti tablama 'Pazi, oštar četnik u blizini'", poručio je 10. januara putem z1 televizije Marko Jurić, voditelj i urednik emisije Markov trg koja se donedavno emitirala. Za najprimitivnijim govorom mržnje posegnuo je i sljedeććeg tjedna, u emisiji emitiranoj 17. januara, kada je izjavio: "Dva su četnika koji su bili svećenici Srpske pravoslavne crkve proglašeni svetima 2005. godine.

43 Hrvatskoobrambeno-stivo.com: *Šutjeti četnicima!? Ne dolazi u obzir! snv naćulite uši!*, <https://hrvatskoobrambenostivo.com/2016/04/19/sutjeti-cetnicima-ne-dolazi-u-obzir-snv-naculite-usi/>

44 Hrvatskoobrambeno-stivo.com: *snv ima sve: od kokardi, do kalašnjikova!*, <https://hrvatskoobrambenostivo.com/2016/07/22/snv-ima-sve-od-kokardi-do-kalasnjikova/>

45 Poglavlje *Lokalne televizije* dominantno se temelji na tekstu *Lokalne fašistovizije* Pauline Arbutine i Tamare Opaćić koji je 23.12.2016. objavljen u Novostima, <http://www.portalnovosti.com/lokalne-fasistovizije>

/ Najsurovijim govorom mržnje u eteru
z1 televizije služio se Marko Jurić

/ Fašistički pozdrav u eteru z1 televizije –
emisija Popodnevna mora

Prema iskazima svjedoka zakrvali su ruke. Mi ne znamo hoće li Srpska pravoslavna crkva nastaviti s takvim djelovanjem. Stoga bi Zagrepčani koji se šecu Cvjetnim trgom trebali pripaziti, osobito majke s malom djecom. Pripazite kad prolazite tamo pored Crkve Preobraženja svetoga da ne bi netko s nožem istrčao i obavio svoj krvavi četnički pir.” Nakon više od 300 prijava građana Vijeće za elektroničke medije oduzelo je z1 televiziji koncesiju na tri dana, a nakon toga su se u programu te televizije nastavili emitirati diskriminatorni sadržaji. Paradoksalno, dobar dio njih i dalje je proizvodio Jurić koji je u Markovu trgu od 14. oktobra ugostio Vladimira Fučeka, počasnog predsjednika udruge Hrvatski domobran, koji se tom prilikom upitao: “Ako je Zagreb 1945. oslobođen, kako je onda 1991. bio okupiran?” Za razliku od 2015. godine kada je gostujući u emisiji kazao kako “nema govora da je u Jasenovcu ubijeno mnogo ljudi jer je to bio radni logor”, Fuček je u ovogodišnjoj jesenskoj shemi zločinačku NDH prikazao kao period blagostanja u kojem je kao dječak svjedočio kabaretskim večerima, međunarodnim nogometnim utakmicama i susretu s Milom Budakom i Slavkom Kvaternikom koji su ga naučili kako koristiti pozdrav “Za dom spremni”. Jurić je svoju emisiju iskoristio i za reklamiranje Projekta Velebit. To je učinio 25. oktobra u emisiji u kojoj je uz odvjetnika Željka Olujića ugostio Anu Herman, koja je predstavljena kao poslovni strateg. “U Jasenovcu su bila iskapanja, ali su pronađene kosti hrvatskih vojnika ubijenih iza 1945. Znanstvenici iz udruge Trostruki logor Jasenovac su uspjeli dokazati 425 stradalih za vrijeme NDH. Sve je to mitologija iz raznih razloga reparacije ili nametanja Hrvatima osjećaja krivnje”, kazala je, na što je Olujić dometnuo: “Imate bizarnu situaciju gdje Katolička crkva mora sa spc-om raspravljati o svetosti Stepinca. Razgovarati s nekim tko je lažljivac, koji je izmislio čovjeka Vukašina koji nikada nije postojao, za kojeg tvrde da je stradao u Jasenovcu i o tome su napisali silu knjiga, s takvima je bespredmetno razgovarati.” Juriću je na kraju godine otkazana suradnja sa z1 televizijom zbog emisije emitirane 20. decembra u kojoj je kazao:

“U svakoj prilici pozdravite ‘Za dom spremni’ pa da vidimo hoće li u Hrvatskoj porasti mržnja. Ako vas netko zaustavi i prigovori zbog tog pozdrava, recite da sudjelujete u društvenom eksperimentu. Rezultate očekujemo za tjedan dana u novoj emisiji Markov trg na z1 televiziji, ukoliko nas antifašistički mrzitelji i njihove hrvatske sluge ne zabrane.”

Nedjeljom se na z1 emitira Popodnevna mora koju vodi i uređuje Dražen Stjepandić, urednik revizionističkog portala Tjedno.hr. Uz ostale, ugostio je Dražena Keleminca, predsjednika filoustaškog A-HSP-a, Jakova Sedlara, autora filma o Jasenovcu koji vrvi krivotvorinama, i Milana Ivkošića, kolumnista Večernjeg lista, koji je u emisiji od 11. decembra Stjepandiću pokušao dokazati da je “Za dom spremni” ustaški pozdrav i da “Pavelić i NDH zajedno s Titom čine kariku u kontinuitetu nastanka hrvatske države”. No voditelj se nije dao smesti. “Ja mislim da je pravi pozdrav bio ‘Za dom i poglavnika spremni’. To je velika razlika i morala je biti ispružena ruka”, kazao je Stjepandić, koji je potom u dvama navratima podignuo ruku u fašistički pozdrav i zatim gostu i sebi natočio alkoholni napitak koji reklamira u svakoj emisiji. Svoju naklonost NDH iskazao je i 20. novembra kada je ugostio Božidara Alića koji je gledatelje pozdravio istim pozdravom i objasnio da “to nije nikakav ustaški pozdrav, kako nas pokušavaju uvjeriti jugočetnici i jugofašisti”, na što je Stjepandić dometnuo: “Znamo to.” Glumac je zatim oplakao NDH uz rečenicu: “To što je završila tako kako je završila je na našu veliku žalost”, i nastavio sijati mržnju po partizanima, koje je nazvao “okupatorima Hrvatske, ubojicama i koljačima, nepismenom ruljom”, po SPC-u, koji je označio kao “leglo četništva”, po Radi Šerbedžiji, kojem je zamjerio što je “nažalost još uvijek živ” i po nacionalnim manjinama, koje “Hrvatskoj ne trebaju” baš kao što joj ne treba ni “Pupovčev četnički klub u Hrvatskom državnom saboru”. Stjepandić je na kraju odlučio prekinuti razgovor, ali ne zato što se nije složio s glumcem, već zato što mu ovaj nije odgovorio na postavljena pitanja. Alić je svoj odlazak iz studija obilježio povikom “Za dom spremni” direktno u kameru. Dvaput.

/ Jedna od lokalnih stanica koja prednjači u pozivanju na nasilje je Vinkovačka televizija

Među najupornije promotore mržnje protiv Srba ubraja se nekoliko puta spomenuti Velimir Bujanec, urednik i voditelj Bujice koja se s Osječke televizije emitira na još devet lokalnih televizija i u kojoj je uvriježen stav da se hrvatski narod u NDH borio za svoju državu, dok se 1945. godina prikazuje kao godina nacionalne katastrofe. Bujancu je u podupiranju te teze pomogao Igor Vukić, tajnik Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac, koji je u emisiji od 6. aprila ustaški logor smrti prikazao gotovo kao mjesto poželjnog boravka. "Jasenovac je bio radni logor za aktivne protivnike, mahom Hrvate, jednim dijelom Srbe, nešto muslimana i jedan dio Židova koji su bili izuzeti od općih deportacija... Kada im je istekla kazna, oni su izlazili", rekao je Vukić ističući da su logoraši u Jasenovcu imali veću šansu za preživjeti nego što bi to bio slučaj u njemačkim logorima. "Neki su u logoru ostajali raditi na osnovu odobrenja uprave i nakon isteka kazni ako je njihova struka bila potrebna za održavanje radnih funkcija. Seljaci iz Donje Gradine surađivali su sa logorskom upravom", izjavio je Vukić o Jasenovcu poentirajući time da je od 300 do 400 ljudi pušteno iz logora na Božić, na dan uspostave NDH, na Antunovo i na poglavnikov rođendan. Iskrivljivanje povijesti otišlo je toliko daleko da je tajnik revizionističkog Društva kazao: "Cijelo to zbrinjavanje srpskog, pravoslavnog stanovništva koje su u tu nezahvalnu situaciju doveli njihovi borci, organizirala je NDH na čelu s Pavelićem. Djecu Kozare spasio je Pavelić, a ne Partija." Bujanca je posebno inspirirala ploča s ustaškim pozdravom koja je podignuta u Jasenovcu, pa je u emisiji od 14. decembra u eter pustio Luku Podruga, splitskog HČSP-ovca, koji je javnost pozdravio sa "Za dom spremni" i zatim objasnio da je taj pozdrav "kao dobar dan, hvaljen Isus, najljepši hrvatski pozdrav". Nešto ranije, 28. novembra, ta je čast ukazana i njegovom dojučerašnjem stranačkom kolegi Frani Čirku, koji je poručio: "Ako postoje neke stvari iz Drugog svjetskog rata zbog kojeg bi pozdrav 'Za dom spremni' imao mrlju, krv hrvatskih branitelja u Domovinskom ratu isprala je sve to". "Iako meni nije problematična ni povijest 'Za dom spremni' od njenog početka", dodao je mladi desničar.

Jedna od televizija koja prednjači u pozivanju na nasilje Vinkovačka je televizija s kontakt-emisijom Politika i istina, koja se donedavno emitirala svakog radnog dana u popodnevnim satima. U nju su se javljali građani od Vukovara do Dubrovnika, koji su se međusobno nadopunjavali u huškačkim govorima i u krajnje navijačkoj atmosferi nadmetali tko će u eter iznijeti više uvreda. Voditelji-moderatori Krešimir Kartelo i Tatjana Marić potencirali su negativnu atmosferu svojim komentarijima u uvodnim razlaganjima, a s vremena na vrijeme i tokom emisije, dražeći na taj način ionako raspaljenu publiku. Umjesto da su agresivne gledatelje prekidali, oni su im često zahvaljivali na "glasno i jasno iznesenom mišljenju". Opomene tipa "eter nije birtija" i "mora se paziti na javnu higijenu" uslijedile bi u rijetkim slučajevima, uz istovremeno

naglašavanje voditelja da za iste "imaju razumijevanja". Neke su od najčešćih meta napada Milorad Pupovac i srpska zajednica. "Za Pupovca je jedini lijek – metak u glavu!" i "Pupovac je jedno nečovječansko smeće od čovjeka, to je tako sramotno stvorenje koje jede kruh Sabora, koji hrvatski narod izjada do zadnje kapi krvi, njega treba eliminirati, izolirati, izbaciti" samo su neke od zabilježenih uvreda u emisiji od 10. marta. "Ni ostali nisu ništa bolji, samo je Pupovac glasovitiji", hrabro je rekao jedan gledatelj i uz podršku drugih nastavio: "Moramo sada srezati glave, očistiti svu gamad i sve što ne valja, to smo trebali napraviti '90-te godine... oni će sada krenuti paliti svoje staje kao što su radili '91., da bi provocirali matičnu Srbiju, motivirali su ih da idu na agresiju." U emisiji se pozvalo i na sastavljanje spiskova Srba koji su učestvovali u ratu, pa i "one babe koja je kuvala kavu četnicima". Na sve te pozive i "dobronamjerne" savjete voditeljica je odgovorila: "Voljela bih da Pupovac sluša i čuje ove poruke naroda." Politika i istina ljetos je skinuta s programa, a uskoro ju je zamijenila Demokracija, također kontakt-emisija s istim konceptom i voditeljima. U Demokraciji od 25. oktobra, kojoj je tema bila Antifašizam protiv tradicionalizma, sam je Kartelo, inače i kolumnist portala Direktno.hr, istaknuo da antifašizam sa svojim pozdravom "Smrt fašizmu" njeguje kulturu smrti. No nakon što je jedan slušatelj ljudskopravaškog aktivista Zorana Pusića u eteru prozvao zločincem, Kartelo je prekinuo poziv uz poruku: "Nemojte nas dovoditi u situaciju da moramo napraviti ljetnu pauzu, da promijenimo naziv i formu emisije i tako unedogled."

Kontakt-emisija u kojoj gledatelji redovito izriču diskriminatorne stavove i veličaju ustaški režim prikazuje se i na tv Jadranu. Riječ je o emisiji Bez pardona, u kojoj su između 12. i 18. decembra 2016. zabilježene sljedeće izjave: "Hrvatska država se sada žešće mora braniti nego '91. od onih koji su školovani u Beogradu", "Srbi u Hrvatskoj još uvijek prave nered" te "Srbi su teret Hrvatima." Gledatelje je posebno inspirirala odluka saborskog Odbora za Ustav o ploči s ustaškim pozdravom koja je postavljena u Jasenovcu. "Drug Pupovac silovito, bahato prijeti i tuče šakom o stol, to nije dosad viđeno u demokratskoj Hrvatskoj, jer misli da je ovo Srbija. Žalio se na ploču nos-ovcima, pitam se je li ikada postavio pitanje spomenika četničkom vojvodi u Borovom Selu kojim se zapravo diči jer je iste krvne grupe i mentaliteta. Ne smeta mu kuna ni ništa što je srpsko i velikosrpsko nego samo hrvatsko"; "Ne mogu u Odboru za Ustav biti oni koji se nisu borili za Hrvatsku, nama ne trebaju Srbi tamo nego samo naši ljudi, Hrvati pravi... mi smo išli u rat za dom spremni"; "Tim Srbima ne može više nitko ništa, instalirali su se u sve pore našega društva pa nam je sada gore nego prije", redali su se izljevi mržnje uz nezaobilazno pitanje: "Dokle će nama Srbi odlučivati koje ploče da mećemo u Hrvatskoj?" Voditelj i voditeljica prekidal su

gledatelje, ali tek kada bi ovi izgovorili većinu neprimjerenog sadržaja. Na istoj televiziji emitira se i Na prvoj crti, veteranski *talk show* Zorana Vrbatovića, pripadnika 114. brigade HV-a. Čest mu je gost Marko Skejo, ratni zapovjednik IX. bojne HOS-a "Rafael vitez Boban" čija se zastava s pozdravom "Za dom spremni" i imenom tog ustaškog zločinca redovito ističe u studiju uoči svake godišnjice Oluje. Skejo je tako u Vrbatovićevoj emisiji od 11. juna izjavio da bi se "svaka Thompsonova pjesma mogla pjevati na oltaru", a na kraju je zajedno s voditeljem veličao ustaški pozdrav "Za dom spremni".

Nedjeljom navečer na karlovačkoj se televiziji tv 4 rijeke emitira emisija Sve se može popraviti. Riječ je o *showu* Ante Prkačina, generala HOS-a, u kojem Prkačin drži monologe sastavljene od sjećanja na posljednji rat, među kojima su i zločini koji su mu se, kako je kazao, stavljali na teret. "Ja sam navodno neka dva autobusa Cigančića, Romića odnekud sa Drine, koji su bježeći prema srednjoj Europi došli do Posavine i tu je moja vojska zaustavila te autobuse i izmasakrirali smo tu dječicu, povadili smo im organe, dragi gledatelji, nemojte pasti sa stolice, i prodavali itd. Srbi inače pate od te prodaje organa, svatko njima vadi organe", kazao je cinično Prkačin u emisiji od 13. septembra. U emisiji od 23. oktobra Prkačin je gledateljima održao slovo o ustaškom zločincu. "Da je Jure Francetić imao priliku bilo gdje se braniti, vjerujte da bi se obranio jer njemu su hvalospjeve, njegovom viteštvu i junačkom držanju odavali čast i panegirike govorili i Srbi sa Kozare... Znači, to je taj veliki problem. A zašto je to veliki problem za Hrvatsku? Zašto ne možemo mi te srpske laži spriječiti i zaustaviti? Ne možemo zato što Srbi imaju velike jatake u hrvatskom nacionalnom korpusu. Sinovi i unuci, nasljednici hrvatskih partizana komunista su potpuni saveznici srpske strane, jer oni su zajedno i zajednički činili zlo hrvatskom narodu i rušili hrvatsku državu", istaknuo je Prkačin koji u emisiji često ponavlja da je vojska kojoj je pripadao "najviše toga baštinila od povijesne hrvatske vojske, dakle ustaša". "HOS-ova i ustaška kapa zbog toga su jedno te isto", podučio je Prkačin Zlatka Hasanbegovića u nekoliko navrata i potom mu spočitnuo da "ustaško-hosovsku kapu smije nositi samo onaj koji ima znanja i snage". Prkačin u eteru često zastupa tezu da Srbi i Hrvati nemaju više nikakvog razloga za svađu, a kako je kazao 28. augusta, ti su odnosi bili u redu, a onda su se zakuhalo zbog kape i 27. srpnja u Srbu. "Hrvati su kroz povijest imali velikih sramota, puno većih od НОН. A jedna od najvećih je da smo 27. srpnja slavili tokom Jugoslavije, pa nastavili i u današnje vrijeme... pa da mi Hrvati za dan ustanka slavimo nešto što s Hrvatskom nema veze... Ustanak su vodili četnici, a ne komunisti. Među pobunjenicima nije bilo ni jednog jedinog Hrvata", kazao je.

/1.3.3. Hrvatska radiotelevizija

Imenovanjem Siniše Kovačića vršiteljem dužnosti Hrvatske radiotelevizije (HRT) početkom 2016. godine na tom je javnom servisu nastupilo doba klerikalizacije i snižavanja profesionalnih novinarskih standarda. Za to su prvenstveno zaslužni novi urednički kadrovi, dominantno članovi Hrvatskih novinara i publicista (HNIP), nacionalističkog udruženja bliskog HDZ-u, koji su kroz informativne emisije provlačili sadržaj čiji sukus stane u nekoliko rečenica koje je Tomislav Karamarko izustio uoči izbora, najavivši čistke i povratak "domoljublja" na televiziju⁴⁶. Jedan od prvih poteza novog vodstva HRT-a bila je rehabilitacija komentatora desničarskih portala. "Možemo potvrditi da HRT više nema zabranjenih medija, gostiju, sugovornika i tema. Odluka tadašnjega programskoga vodstva od 28. svibnja 2015. početkom ovoga tjedna stavljena je izvan snage i Hrvatska radiotelevizija među primateljima priopćenja i izvješća o svojem radu odtad ima i medije koji dosad nisu bili na njoj poput portala Direktno.hr i Dnevno.hr... Što se tiče odabira gostiju želimo naglasiti kako će urednici u svakom trenutku imati mogućnost komunicirati s Pravnom službom Hrvatske radiotelevizije te se ograditi od izjava koje bi se mogle smatrati spornima", poručili su u martu s HRT-a.

Najeksplicitniji sadržaj u 2016. godini emitiran je u Studiju 4 na Četvrtom programu HRT-a. U toj je emisiji 5. aprila gost bio Jakov Sedlar, autor filma *Jasenovac – istina* koji se temelji na tezi da je ustaški logor Jasenovac mjesto poslijeratnog genocida koji je nad hrvatskim narodom počinio komunistički režim.⁴⁷ Bez ikakva dodatnog propitivanja voditelja Sedlar je u Studiju 4 izjavio da je u Jasenovcu ubijeno od 20.000 do 40.000 ljudi, premda je službena brojka veća od 80.000. U istoj emisiji urednica Karolina Vidović-Krišto ubrzo je ugostila pojedince koji su gotovo neometano sipali mržnju prema etničkim i seksualnim manjinama, uz redovne nasrtae na SDP. Najprije je doktor Matko Marušić transrodne osobe proglasio bolesnicima, potom je Josip Jurčević – član Hrvatskog nacionalnog etičkog sudišta, udruge koje piše potjernice protiv "antihrvata" – nakon presude Šešelju konstatirao da su sve hrvatske stranke uzimale četnike za koalicijske partnere, da bi Anto Kovačević zaključio priču usporedivši Šešelja s kazališnim redateljem Oliverom Frlićem.⁴⁸ U Studiju 4 19. je jula gostovao general Mario Maks Slaviček čiji se diskriminatorni stavovi često objavljuju na desnim portalima i koji je bio među grlatijim prosvjednicima protiv obilježavanja Dana ustanka naroda Hrvatske u Srbu. "Hvaljen Isus i Marija, dobro jutro vama i gledateljstvu", pozdravio je Slaviček na početku voditelje, da bi na kraju emisije poentirao: "Bogu vjerni, za dom spremni!". Nakon konstatacije: "Sada ćemo imati problema", voditeljica Nikolina Dević ispričala se gledateljima. Taj dio emisije kasnije je izrezan iz

46 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Prijenos U živo*, <http://www.portalnovosti.com/prijenos-u-ivo>

47 Dražen Hoffmann, *GONG: Izvještaj o praćenju medija u travnju 2016.*, <http://www.gong.hr/hr/dobra-vladavina/mediji/izvjestaj-o-pracenju-medija-u-travnju-2016/>

48 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Prijenos U živo*, <http://www.portalnovosti.com/prijenos-u-ivo>

/ Jakov Sedlar je u aprilu gostovao u emisiji Studio 4 na Četvrtom programu HTV-a

snimke objavljene na HRT-ovu portalu. Istu emisiju veteran Ivan Pandža iskoristio je 14. novembra ne bi li spriječio navodno imenovanje Čedomira Višnjića iz Srpskog kulturnog društva Prosvjeta na mjesto tajnika u Ministarstvu kulture. Višnjića je lažno optužio za špijunažu, odnosno za to da se tokom rata sastajao s predstavnicima obavještajne službe vojske Krajine i prenosio im informacije.

U zvijezdu nove sheme HRT-a prometnuo se i desničarski kolumnist Slobodne Dalmacije Tihomir Dujmović, kojemu je dodijeljena čast da vodi i uređuje emisiju Iza zavjese, prikazivanu nedjeljom ujutro na Prvom programu. Tokom pedeset minuta koliko emisija traje Dujmović je sa svojim gostima raspravljao o prošlotjednim događajima, a prostor je u emisiji između ostaloga pružio revizionističkom povjesničaru Josipu Jurčeviću i odvjetniku Željku Olujiću, koji je u emisiji emitiranoj 13. novembra glumca Radu Šerbedžiju nazvao jugoslavenskim klaunom koji “na Brijunima glumi velikog Jacka”.

Što se informativnog programa tiče, u javnosti je najviše odjeknuo prilog koji je u Dnevniku emitiran povodom proslave Dana antifašističke borbe. Nakon što je voditelj i urednik Branimir Farkaš u prilogu istaknuo kako se na proslavi okupilo 500 ljudi – “nikad manje, neki kažu”, na kraju je priloga o hrvatskoj antifašističkoj borbi uz križ na ekranu iza sebe 20-ak sekundi detaljno opisivao komunističke zločine. NDH je opisao tek kao tada “postojeći društveni sustav”. “Borbu protiv fašista početkom Drugog svjetskog rata pokrenuli su komunisti koji su pritom planirali iskoristiti priliku za rušenje postojećeg društvenog sustava. Vlast koju su poslije uspostavili bila je totalitarna i mnogima je donijela stradanje. Obračun ne samo sa zločincima nego i s neistomišljenicima bio je često surov, a ljudi su ubijani po kratkom postupku bez suđenja i prava.

Komemoracija za tisuće Hrvata ubijenih i bačenih u jame diljem Hrvatske, održana je pokraj jame Jazovke, na Žumberku”, kazao je Farkaš.⁴⁹

Na oštre reakcije naišao je i prilog emitiran u emisiji TV kalendar 7. decembra, na 25. godišnjicu ubojstva 12-godišnje Aleksandre, njezine majke Marije i oca Mihajla zbog srpske nacionalnosti u Zagrebu 1991. godine. Iako je u prilogu naglašeno kako je slučaj zbog tromog pravosuđa nanio veliku štetu Hrvatskoj, urednici TV kalendara dometnuli su kako je cijela tragedija medijski prenapuhana. “Taj tragični slučaj medijski je predimenzioniran do te mjere da je u sjeni ostao podatak da je, osim Aleksandre Zec, još preko 400 djece poginulo tijekom velikosrpske agresije, a za što također nikad nitko nije odgovarao”, rečeno je u TV kalendaru. Zbog ovog se priloga HRT uskoro ispričao obitelji Zec i cijeloj javnosti. Međutim, 31. su se decembra u istoj emisiji prisjetili pjesme proustaškog pjevača Marka Perkovića Thompsona *Bojna Čavoglave*, koja sadrži ustaški pozdrav “Za dom spremni”. Ta je pjesma, naime, prvi put emitirana upravo u programu HRT-a, 31. decembra 1991. na Radio Splitu. Samo pet minuta nakon emitiranja pjesme sa stihovima “Za dom braćo, za slobodu, borimo se mi, stići će vas naša ruka i u Srbiji”, naveli su u TV kalendaru, na Čavoglave je otvorena vatra sa srpskih položaja. “Pjesma je postala jedan od najvećih simbola otpora velikosrpskoj agresiji, ali je i danas, u miru, snažan kohezivan faktor”, zaključeno je u prilogu.⁵⁰

Novo uredništvo HRT-a nije se bolje snašlo ni tokom emitiranja uživo. Tako je tokom prijenosa jutarnje mise 8. maja Luki Prceli, prioru dominikanskog samostana u Splitu, dopušteno da predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović zamjeri što je NDH osudila kao zločinačku. “Ne mogu podnijeti kad netko nekoga udara bez razloga, i ne mogu podnijeti kad i moj narod nekoga udara bez razloga. Pogotovo ne mogu podnijeti da mi sami po sebi pljujemo. Strašno je kada mi, evo sada se nalazimo u mjesecu svibnju, u subotu će se ići na Bleiburg. Zaboravili smo da smo bili ta žrtva. Ja ne mogu nikako oprostiti ovo što je Kolinda Grabar-Kitarović izjavila da je hrvatska država, Nezavisna Država nije bila nezavisna i da je bila zločinačka. Tko ti kaže da je današnja Hrvatska država nezavisnija od one koja je bila od 41. do 45. Ma ja pitam ako je morala to reći pred Amerikancima, a onda postavljam njoj pitanje, a zašto nisi rekla pa nismo mi Hrvati bacili atomsku bombu na Hirošimu i Nagasaki. Pa nismo mi bombardirali ni Dresden ni Hamburg. Koga smo mi zapravo ubili izvan svojih granica? Ma dosta više da sami pljujemo. Dosta više što se događalo kroz ovo proteklo vrijeme za vrijeme ove dvojice predsjednika koji su bili, možemo kazati, predsjednici antihrvatske države. Zato mi je drago da su naši sadašnji branitelji dobili konačno svoga ministra, ministra koji nije bio savjetnik ni jednog ni

49 Index.hr: *HRT opet relativizira zločinačku tvorevinu*, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/hrt-opet-relativizira-zlocinacku-tvorevinu-ndh-im-je-samo-drustveni-sustav/901601.aspx>

50 Index.hr: *Hrv hvali Thompsona i pušta Čavoglave*, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/htv-hvali-thompsona-i-pusta-cavoglave-on-spaja-hrvate/941126.aspx>

drugog predsjednika, ministra koji nije završio škole u Kumrovcu ili Bi-leću, ministra koji je ratovao sa svojim prijateljima i kolegama, sa našim ratnicima i borcima. Trebamo se boriti za istinu, pravdu i svoj narod. Nemojmo dopustiti da ponovno itko pljuje, to nije Kristov nauk”, kazao je Prcela. Slična situacija u eteru HRT-a vladala je u večernjim satima 5. augusta kada je uživo prenošena završna svečanost obljetnice Oluje u Kninu: domoljubni koncert i akcija prikupljanja sredstava za obnovu vodotornja u Vukovaru. Nekoliko sekundi nakon uključanja izravnog prijenosa u pozadini se čulo masovno urlanje “Ajmo, ajmo, ajmo ustaše, ustaše, ustaše”, a posjetitelji koncerta snimljeni su kako nose ustašku memorabiliju. Sam kraj, odjavna špica, bilo je praćen opetovanim uzvi-kivanjem “Za dom spremni”.

/1.3.4. Tiskani mediji

Najsramotniji novinarski radovi svaki se tjedan objavljuju u zadarskom Hrvatskom tjedniku, na čelu kojeg je urednik Ivica Marijačić. Budući da taj list objavljuje nevjerojatno količinu diskriminatornih tekstova, među kojima i radove Igora Vukića i Stjepana Razuma, članova Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac, koji se redovito prenose i na portalu Hkv.hr, na ovom ćemo mjestu nabrojati samo neke od njih. Broj 595 Hrvatskog tjednika koji se na kioscima našao 18. februara 2016. godine tako počinje Marijačićevim uvodnikom pod naslovom *Hrvatska nema državnika, zato su moguće ovakve Pupovčeve provokacije*. “Memorandum 2 je na djelu, a Hrvatska se može praviti i gluha i slijepa da to nije istina. Nismo znali, nismo vjerovali da je ova država toliko krhka da ju jedan takav proziran projekt, jedna svima vidljiva laž može uzdrmati i paralizirati. Na žalost, to je istina zato što nema političara državnika koji bi lupnuo šakom o stol i rekao popu pop, a bobu bob, odnosno dreknuo ‘Dosta!’ i zaštitio svoj narod od takvih neprijatelja. Dok god se takav ne pojavi, iluzorno je očekivati da će velikosrpski i petokolonaški provokatori, provoditelji Memoranduma 2, prestati s provokacijama”, poručio je urednik Tjednika⁵¹. U istom je broju objavljena i tobožnja ekskluziva pod naslovom *Milorad i njegova braća četnici – obiteljska kuća u Ceranjava Donjim bila je mali četnički štab!*, a među pismima se čitatelja našlo ono izvjesnog Stipe Vukovića iz Splita, koji ističe da je “poradi kontinuiteta časne hrvatske državne neovisnosti neophodno u Ustavu da NDH zamijeni nečasni Titov ЗАВНОН”. Nekoliko stranica dalje autor Gojko Borić poručio je da je došlo “vrijeme da se naša Hrvatska očisti od komunističkog smeća kao što je to učinila Njemačka, brzo i radikalno”, a doktor Matko Marušić sa zadnjih je stranica zavapio: “Srbi i SDP-ovci, lažete! Vaš antifašizam ne postoji, on je samo krinka za komunizam i mržnju prema Hrvatskoj.”

51 Ivica Marijačić, Hkv.hr: *Hrvatska nema državnika, zato su moguće ovakve Pupovčeve provokacije*, <http://www.hkv.hr/hrvatski-tjednik/22861-hrvatska-nema-drzavnika-zato-su-moguće-ovakve-pupovceve-provokacije.html>

PIŠE:
Goran Gerovac

VIŠE O KOLUMNISTU

OBJAVA: 9.10.2016 | 16:00

Kad osnujemo poduzeće Hrvatske jame, hoće li za pregovore o Vladi biti bitno koliko se Srba nalazi i u njima

Hrvatska država nikad nije bila toliko apstraktna kao u ovih četvrt stoljeća – sve je manje opipljiva, poželjna i manje naša

/ Uredništvo
Večernjeg lista je
tekst Gorana Gerovca
opremilo sramotnim
naslovom

U novembru je u tom tjedniku objavljen tekst književnice Ivane Šojat Kuči pod naslovom *Kako smo kušali kiselo grožđe i to zaslužili* u kojem kritizira glumce Miru Furlan i Radu Šerbedžiju. "Odlaskom iz Hrvatske koja je tad živjela pod zračnim i općim uzburkama i preseljenjem prvo u Srbiju, a zatim u SAD, gospođa Furlan vjerojatno nije razmišljala da svojim migracijskim činom pruža potporu agresiji i time ju umjetnički legitimira kao opravdanu... Poput svoje kolegice, gospođe Furlan, i on je naime te 1991. demonstrativno napustio odmetnutu republiku divne mu Jugoslavije i skrasio se baš u Srbiji. I nije mu na pamet palo graknuti dok je gorjela, primjerice, knjižnica u Vinkovcima gdje je u Amaterskom gradskom kazalištu učio i izučio glumu te proveo 'najnježnije godine'", napisala je u tekstu koji je 23. novembra objavljen i na portalu Hrvatskog kulturnog vijeća.⁵² Uredništvo Hrvatskog tjednika ovaj je tekst opremilo šovinističkim podnaslovom *Moramo li trpjeti klevete Mire Furlan i Rade Šerbedžije koji su odlaskom iz Hrvatske baš u majčicu im Srbiju umjetnički legitimirali Miloševićevu agresiju*.

52 Ivana Šojat Kuči, Hkv.hr: *Kako smo kušali kiselo grožđe i to zaslužili*, <http://www.hkv.hr/hrvatski-tjednik/25385-kako-smo-kusali-kiselo-grozde-i-to-zasluzili.html>

Tvrtko Dolić, kojeg smo već spominjali kao kolumnista Dnevno.hr-a, svoje je mjesto našao i u tiskanoj inačici toga portala – 7Dnevno. Nalik Hrvatskom tjedniku, ovaj medij također redovno objavljuje diskriminatorne sadržaje u kojima se rehabilitira ustaški režim i NDH. Jedan od takvih tekstova, objavljen u 7Dnevno 19. februara, potpisuje upravo Dolić, koji je tada ustaškog poglavnika Antu Pavelića nazvao "domoljubom", a ustaški pokret proglasio "slobodarskim i ekumenskim". "Hitler je u NDH nametnuo rasne zakone, ali ustaški režim nije slao Židove u Jasenovac. Naprotiv, uveo je ublažavajuće anekse na rasne zakone. Možda nam netko od antifašista zna objasniti zašto su se Židovi Trećeg Reicha najradije sklanjali u Hrvatsku?", upitao se Dolić.⁵³ U septembru je u 7Dnevno objavljen Tolićev članak pod naslovom *Tuđmanovu paradržavu*

53 Dražen Hoffmann, GONG: *Izvjestaj o praćenju medija u veljači 2016.*, <http://www.gong.hr/hr/dobra-vladavina/mediji/izvjestaj-o-pracenju-govora-mrznje-diskriminator-2/>

Republiku Srpsku trebamo rasturiti. “Ante Pavelić iz časnog Ustaškog pokreta, naš slavni poglavnik naše u ratu stvorene i u ratu ugušene NDH do Drine, postupao je strateški odgovorno i odlučio se za Banja Luku kao središnju hrvatsku metropolu, simbolički na rubu hrvatskog Panonskog mora”, navodi se u članku.

Feljtomi kojima se u desecima nastavaka dokazivalo da je u Jasenovcu umrlo tek nekoliko stotina ljudi, i to od raznih bolesti, zazivanje rušenja spomenika u Srbu i nazivanje svih onih koji se ne slažu s ocjenama Katoličke crkve o Alojziju Stepincu antihrvatima, samo je dio sadržaja koji je tokom 2016. godine objavljen u Glasu koncila, mediju u izdanju Nadbiskupskog duhovnog stola, odnosno Zagrebačke nadbiskupije⁵⁴. U broju koji se na kioscima pojavio 20. marta Ivan Miklenić, glavni urednik Glasa Koncila, uvodnik je pod naslovom *Nečuvano arbitriranje* posvetio Srpskom narodnom vijeću, odnosno ovom Biltenu. Autore publikacije upitao je zašto zaštitništvo komunizma, antifašizma i velikosrpskih mitova u Hrvatskoj te osporavanje komunizma, sadašnjeg tipa antifašizma u Hrvatskoj i pokušaje traženja istine o hrvatskoj prošlosti shvaćaju i prikazuju kao ugrožavanje Srba. Miklenić se zatim pita “nisu li priređivači tog antihrvatskog pamfleta preuzetno dali ulogu apsolutnog arbitra, i to s anakronih pozicija srpskog komunizma iz doba komunističkog režima”. “Nije li neprimjereno i demokratski i etički nedopustivo arbitriranje priređivača tog antihrvatskog spisa kada za tobožnje ugrožavanje Srba u Hrvatskoj optužuju svako političko stajalište koje dovodi u pitanje politiku i ideologiju Srpskog narodnog vijeća ili kad ugrožavanjem Srba proglašavaju znanstvena istraživanja stvarne povijesti NDH-a ili Jasenovca oko kojih je, uz točnosti, spleteno toliko mitova, konstrukcija i podmetanja da je istina o stvarnosti ostala duboko zakopana? Kojim pravom priređivači žele braniti hrvatskom narodu da njeguje zdravo domoljublje i da preispituje svoju prošlost”, poentirao je.

54 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Gnjus koncila*, <http://www.portalnovosti.com/gnjus-koncila>

Nakon što je Ministarstvo kulture tjedniku Hrvatsko slovo povećalo dodijeljeni novčani iznos s 250.000 na 400.000 kuna, portal H-Alter.org 18. je maja analizirao⁵⁵ jedan broj Hrvatskog slova, objavljen u tom tjednu. U njemu je autor, između ostalog, pronašao sljedeće sadržaje: “Bil je velik Hrvat. I kad je partizanija ulazila u Zagreb, ovo je već legenda, Lalec je s obitelji, gore na Ksaveru, sa strojnicom dočekal ‘osloboditelje’, onako čađave, raščupane, bradate, pune smrada, nesmiljene koljače... Pao je – ustaški. Borbom”; “A na tom polju (...) 15. svibnja 1945., pod vodstvom ratnog zločinca Josipa Broza Tita i njegovih saveznika, veliki broj Hrvata, koji su došli na ovo mjesto u vjeri i nadi da će ih zaštititi velike svjetske sile, poput Engleske, bili su izručeni nesmiljenim i bezobzirnim krvnicima-koljačima (...), doživjeli su katastrofu od koje se Hrvati i Hrvatska nikad ne će oporaviti.”; “Najviši državni dužnosnici odmah složno udare u proklinjanje Nezavisne Države Hrvatske i ustaša onako

55 Toni Gabrić, *H-Alter: Čitajte Hrvatsko slovo!*, <http://www.h-alter.org/vijesti/citajte-hrvatsko-slovo>

kako se to gotovo pola stoljeća obredno radilo u komunističkoj Jugoslaviji. Najprije tu ratnu nesretnicu nazovu 'tako zvanom NDH', a zatim je stanu poricati: 'Nije bila ni nezavisna, ni država, ni hrvatska.' Zašto je to žalosno?"; "Zašto je teško naći drugi narod koji je za volju svojih kolonijalnih gospodara tako ružno častio svoje nacionalne vođe kao Hrvati bana Josipa Jelačića, poglavnika Antu Pavelića i predsjednika Franju Tuđmana?"

Što se komercijalnih, srednjostrujaških dnevnih novina tiče, najveći broj diskriminatornog sadržaja pronađen je u Večernjem listu. Riječ je o novinama čije je uredništvo tekst novinara Gorana Gerovca, objavljen u oktobru, opremilo sramotnim naslovom *Kad osnujemo poduzeće Hrvatske jame, hoće li za pregovore o vladi biti bitno koliko se Srba nalazi u njima*. Značajno mjesto u tim dnevnim novinama zauzima Milan Ivkošić, kolumnist koji u svojim tekstovima često optužuje i vrijeđa pojedince iz srpske zajednice u Hrvatskoj. Početkom marta tako je napisao kolumnu pod naslovom *Spasivši Pupovca od zatvora, Tuđman je pokazao da nitko nije savršen*. Osim što se u njoj obrušio na rad tjednika Novosti i na rad snv-a, Ivkošić je u tekstu napisao: "Pupovac je nedavno izjavio: 'Nisam se nikad sastao s četničkim vojvodom Tomislavom Nikolićem, ali jesam s predsjednikom Tomislavom Nikolićem.' Ta rečenica izražava bit njegova odnosa i prema Domovinskom ratu, i prema dr. Franji Tuđmanu i prema Hrvatskoj. Dakle, kad je riječ o agresoru, koji je s puškom i uniformom sudjelovao u napadu na Hrvatsku, pa čak u Beogradu i bio optužen za ratni zločin u Slavoniji, Pupovac briše stravu njegove prošlosti i ne dovodi ga u pitanje kao predsjednika Srbije. Ali zato kad god je u prilici dovodi u pitanje i Tuđmana, i veličinu Domovinskog rata. To brisanje srpskog zla sa stranica povijesti zapravo mu služi da dobije prostor na kojem će upisati laži o ugroženosti Srba, ponavljajući tako huškačku neistinu iz rata o pokršćavanju srpske djece. U tekstu citiranom na početku piše da je zbog toga nedjela, za koje se dobiva do pet godina zatvora, protiv njega bila podnesena optužnica, ali prema riječima člana tadašnje Vlade, Pupovca je spasio Tuđman. Eto dokaza da ni Tuđman nije bio savršen." U Večernjem listu od 7. maja meta su mu ponovno bile Novosti. "Vijest kaže da je zato što su po zidovima u Zagrebu ispisivali ćirilicom "Vukovar je srpski" i četiri ćirilična slova C, policija uhitila Jurja L.O. (20) i njegovu prijateljicu N.L. (20) te ih prijavila zbog kaznenog djela iz mržnje prema vjeroispovijesti i nacionalnom podrijetlu drugih osoba... Ali o takvim i još benignijim ispadima i grafitima koje čine i pišu Hrvati (što im se možda podvaljuje i podmeće) zaposlenica Pupovčeva Srpskog narodnog vijeća i tjednika Novosti Tamara Opačić svake godine pravi i objavi 'istraživanje' o 'nasilju nad Srbima u Hrvatskoj', koje onda odjekuje u medijima u cijeloj zemlji i, pogotovo, u Srbiji. Naravno, nasilje Srba nad Hrvatima ne istražuje. Pogađate odakle se to 'istraživanje' i stilu velikosrpske i četničke propagande financira - iz hrvatskog prora-

/ Najsramotniji novinarski radovi svaki se tjedan objavljuju u Hrvatskom tjedniku

čuna”, napisao je. Prvih dana mjeseca jula 2016. objavljen mu je i tekst u kojem se opet okomio na tjednik Novosti i to nakon što je soa bez ikakvog suvislog obrazloženja u svom izvještaju upozorila na jačanje velikosrpskog ekstremizma u Hrvatskoj. “Taj ekstremizam bio bi nemoguć bez uporišta u Srbiji, a i u manjinskoj srpskoj zajednici u Hrvatskoj, pa se čovjek pita ima li to, na primjer, na umu predsjednica države dok se grli i ljubi sa srbijanskim premijerom Vučićem. Četništvu u Hrvatskoj pogodovala su sve vlasti od Račana do danas, pogotovo Josipovićeve sa svojom ustaškom zmijom, kao i laži o fašizaciji Hrvatske koje ga potiču i ‘opravdavaju’. Ne pojmljivo je, na primjer, da se, dok se četništvo, razmahuje, iz hrvatskog proračuna financiraju opsežna godišnja istraživanja o ‘nasilju Hrvata nad Srbima’ i objavljuju u listu, Novostima, što ga vode ljudi koji su u Feral Tribune poslije Oluje zapošljavali iz ‘krajine’ pobjegle četničke novinare, što će reći da su sa srpskim pobunjenicima bili u petokolonaškoj vezi. Novosti kao izdavač potpisuje – Milorad Pupovac”, navodi se u Ivkošićevoj kolumni *Tjedna inventura*.

Ujesen 2016. godine u javnosti je burne reakcije izazvala izjava Pupovca, koji je tokom pregovora o sastavljanju buduće vlade ukazao na podzastupljenost pripadnika srpske zajednice u državnim i javnim tijelima i poduzećima. Na noge su se tako digli brojni političari, analitičari i

Hrvatska udruga poslodavaca, a pritom su nerijetko pokazali nepoznavanje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina kojim je pripadnicima manjina zajamčeno pravo na proporcionalnu zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosuđu. Izjava je izazvala i reakciju teologa Ivica Šole, koji je svoju kolumnu objavljenu 3. oktobra u Slobodnoj Dalmaciji završio podrugljivim pitanjem: "Zašto bi, dakle, Pupovac u Hrvatske šume? Možda mu trebaju balvani za novu revoluciju? Ma ne, on se samo ubi od brige za gladni srpski narod."⁵⁶

56 Ivica Šola, Slobodna Dalmacija: *Ubi Pupovca briga za srpski narod*, <http://www.slobodnadalmacija.hr/misljenja/agora/clanak/id/427581/ubi-pupovca-briga-za-srpski-narod>

/1.4. Društvene mreže

Društvene mreže, prije svega Facebook, sredstvo su putem kojeg su se tokom 2016. godine u najvećem broju zabilježenih slučajeva odašiljali govor mržnje i prijetnje. Kako u kratkom vremenu dosežu do velikog broja korisnika, ali i novinara, društvene su mreže postale glavni kanal za prijenos stavova, ideja i reakcija na svakodnevnicu velikog broja javnih osoba, što potvrđuje poglavlje *Elementi historijskog revizionizma, govora mržnje ili širenja etničke netrpeljivosti u izjavama i postupcima javnih osoba* u ovome Biltenu.

Upravo je putem Facebooka Božidar Alić, glumac koji se u posljednje vrijeme promiče u zagovornika ustaškog pokreta, u januaru objavio dva kratka videopriloga u kojima je vidljivo da svog maloljetnog sina nagovara da uzvikuje ustaški pozdrav "Za dom spremni". Na ove su uratke, koji su još uvijek dostupni na Alićevu profilu, uskoro reagirali pravobraniteljica za djecu i Centar za socijalnu skrb, a prilozi su u međuvremenu pogledani više od 40.000 puta. Facebook za promoviranje šovinističkih stavova često koristi i Velimir Bujanec, koji je na taj način Vladi RH uputio dvije prijetnje. "Poruka Darku Milinoviću i još nekima koji bi 'K PLUS VLADU' i kojima su fotelje važnije od ideala: Niti u jednoj 'kombinaciji' nemojte uopće niti pomišljati na Vladu s Pupovcem i(li) bez dr. Zlatka Hasanbegovića. U takvoj varijanti vam fali više od 10 ruku i to ne samo pravaša, nego i HDZ-ovaca. Obećajem vam: zamijenite li Hasanbegovića Pupovcem – imat ćete medijski i braniteljski pakao!", poručio je Bujanec 10. juna. Krajem godine, 13. decembra, reagirao je i na postavljanje spomen-ploče s ustaškim pozdravom u Jasenovcu. "Možete slobodno skinuti ploču, samo pod jednim uvjetom: da u trošku Sabora odmah podignete novu, identičnog sadržaja – ali pozlaćenu!", napisao je.

57 Index.hr: *Thompson održao predavanje školarcima uz Čavoglave i pozdrav Za dom spremni*, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/thompson-odrzao-predavanje-skolarcima-uz-cavoglave-i-pozdrav-za-dom-spremini/887702.aspx>

Nakon što je u medijima objavljena informacija da je pjevač Marko Perković Thompson 16. aprila u katoličkoj osnovnoj školi u Šibeniku sudjelovao na vjerskoj tribini za mlade, tokom koje je učenicima reproducirana njegova pjesma Čavoglave (koja počinje uzvikom "Za dom spremni"),⁵⁷ putem Facebooka se oglasilo uredništvo njegove stranice.

“Nevjerojatna je mržnja pojedinih medija u Hrvatskoj. Naime, riječi domoljubne pjesme Čavoglave koja je u domovinskom ratu braniteljima dizala moral, proglašavati ustaškom, samo je potvrda kompaktibilnosti i homogeniziranja lijevog fašizma sa jugo-komunističkom politikom tj. proglašavanja hrvatskih branitelja ustašama. Sjetimo se samo bivšeg predsjednika Ive Josipovića i njegovih riječi o USTAŠKIM ZMIJAMA koje je uporno ponavljao, a koje još uvijek nije imenovao. Kad vidimo što pišu mediji skloni takvoj politici, svima nam je jasno na koga je mislio, na hrvatske branitelje, u prvom redu na postrojbe HOS-a kojima je i Thompson u početku rata pripadao. Naravno, sve te novinare u takvim i sličnim medijima pozdravljamo sa starim hrvatskim pozdravom koji smo ponosno koristili u Domovinskom ratu. BOG I HRVATI ZA DOM SPREMNI”, napisali su. Ljetos nakon proslave Oluje u Kninu gdje je zbog uzvikivanja ustaškog pozdrava zaradio optužni prijedlog policije, Thompson se putem te stranice pohvalio kavama koje mu servirane u jednom kafiću u Biogradu. Na jednoj je od njih pisalo “Za dom”, a na drugoj “spremni”.

Facebook često koristi i Marko Mravak, predsjednik HDZ-a iz mjesta Gala kod Sinja. On je na svom profilu objavio fotografije s lokalne proslave dana utemeljenja NDH na kojima je vidljivo da je ispod državne zastave istaknut i ustaški barjak. “Današnje druženje članova i simpatizera HDZ a, GALA. Ovim putem želim zahvaliti svojim Galjanima na sinočnjem iskazanom povjerenju prema meni, i što su došli u ovoliko velikom broju njih 43 od 52 člana te mi poklonili svoje povjerenje u daljnjem vođenju HDZ a GALA”, napisao je Mravak 11. aprila. Na profilu redovito objavljuje ustašku ikonografiju, ali i fotografije na kojima pozira sa šljemom na kojem je iscrtan kukasti križ. Proslavom s ustaškim predznakom na svom se profilu u junu pohvalio i Vladimir Jambrošić, zamjenik načelnika međimurske Općine Dekanovec iz redova HSP-a. On je objavio fotografije s proslave Dana državnosti na kojima devet muškaraca pozira u crnim majicama s natpisom “Za dom spremni” i to sve ispod table na kojoj piše “Ranč Za dom spremni”. Nakon što je ova informacija objavljena u medijima⁵⁸ i prijavljena policiji, Jambrošić je izbrisao sve fotografije. Fotografijom na kojoj njih sedmero pozira s uzdignutom desnicom, odnosno s fašističkim pozdravom, na Facebooku su se pohvalili i maturanti s Kvarnera. Ova fotografija dospjela je u medije u maju 2016., a snimljena je na norijadi.

Osim putem privatnih profila, govor se mržnje na Facebooku i u 2016. godini najčešće širio preko stranica radikalno desnih političkih stranaka (A-HSP, HČSP, HSP 1861) i veteranskih formacija (Hrvatske obrambene snage, IX. bojna HOS-a Rafael Vitez Boban), ali i stranica “Za dom spremni”, “Crna legija”, “Jos nas ima za dom spremnih”, “Udruga Urbana desnica”, “Priznajem! Hrvat sam”, “Nezavisna Država

58 Drago Pilsel, Jutarnji list: *Neustaška provokacija, Lokalni političar snimio ekipu u crnom na “Ranču Za dom spremni”*, <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/neoustaska-provokacija-lokalni-politicar-snimao-ekipu-u-crnom-na-rancu-za-dom-spremni/4485728/>

/ Maturanti s Kvarnera
poziraju s desnicama u
zraku (Foto: Facebook)

Hrvatska”, “Srpska traktorijada 5. avgusta” i “Zaboravljeni Sinovi Domovinskog rata”. Na potonjoj su 11. avgusta objavljena dva video uratka u kojima je vidljivo da nepoznati muškarac srednje dobi sprejem precrtava ćirilčne natpise na putokazima koji pokazuju smjer za Čaplinju i Kravice (Bosna i Hercegovina).

Vijest da je u centru Jasenovca, u neposrednoj blizini nekadašnjeg ustaškog logora smrti, podignuta ploča s natpisom “Za dom spremni”, inspirirala je početkom decembra Dražena Keleminca, predsjednika minorne desničarske stranke А-НСП, na još jednu huškačku akciju. On se ponovno obrušio na saborskog zastupnika i predsjednika snv-a Milorada Pupovca, a kao povod mu je poslužio Pupovčev Facebook-status kojim je naglasio da nitko od nadležnih predstavnika vlasti odgovornih za ustavnost i zakonitost nije reagirao na provokaciju u Jasenovcu. “Ovu poruku sam poslao Miloradu Pupovcu: Ne seri. Sa pozdravom Za dom spremni borili smo se protiv tvojih četnika koji su htjeli Veliku Srbiju. Zato ima da šutiš jer ovo je Hrvatska”, napisao je Keleminac na svom profilu i zatim svojim sljedbenicima dao instrukciju da poučeni njegovim primjerom “pošalju poruku-čestitku Pupovcu s našim pozdravom ‘Za dom spremni’”. Da se ne bi previše mučili postavio je i poveznicu na Pupovčev profil i poručio mu da “odseli u Srbiju ako ga taj poziv smeta”. Da je njegov huškački poziv urodio uznemirujućim, uvredljivim i prijetećim porukama dokazuje čitav niz komentara i privatnih poruka kojima su Keleminčevi sljedbenici imenom i prezimenom zasuli profil predsjednika snv-a. Mnoge od njih sadržavale su i prijetnje smrću. “Prometne nezgode se dešavaju, jelda Milorade” i “Pa dobro kaj nema neka vrba za tog smrada” samo su neke od njih. Onaj koji si je dao najviše oduška jest Atkan Sadik Djedović, koji je Pupovcu poručio: “I sam sam pripadnik 19.bojne НОS-a ‘Vitez Jure Francetić’ i ne diraj Hosovce

a pogotovo poginule...pa jesi ti normalan...na osnovu prolivene krvi i života ti sad živiš i uživaš blagodati ove države za koju nisi mrдно ni kurcem već je samo potkopavaš sa svojom bračom četnicima...i ja sam nacionalna manjina pa sam stao u obranu mi jedine matere domovine.... što i ti nisi isto stao u obranu Hrvatske...a sad znaš srat i lajat jer ti ovi u saboru dopuštaju jer čuvaju svoju fotelju,čast izuzecima... Ne prijetim ti...ali ne uzimaj nas branitelje u ta svoja prljava i pogana usta da ti ne budu razvaljena jer ti neće biti od pomoći ni srbija ni srpsko vijeće ni takvi kao ti smeće... I naravno stari Hrvatski pozdrav: Za dom spremni".⁵⁹

/1.5. Javne akcije

/1.5.1. Prosvjed ispred Agencije za elektroničke medije

Dana 26. januara na snagu je stupila odluka Vijeća za elektroničke medije (VEM) kojom je z1 televiziji na tri dana oduzeta koncesija zbog govora mržnje Marka Juriča u dvama navratima emitiranog u emisiji Markov trg. To je tijelo također odlučilo da predmetni spis prosljedi Državnom odvjetništvu na postupanje. Iako je riječ o blažoj mjeri, jer VEM ima i mogućnost trajnog oduzimanja koncesije, zagrebačko udruženje veterana HVIDRA najavilo je prosvjed ispred zgrade Agencije za elektroničke medije (AEM), u kojoj zasjeda to regulatorno tijelo. Prosvjed je danima najavljivan preko društvenih mreža, a svoje je gledatelje na njega pozvao i Velimir Bujanec u emisiji Bujica, koja se emitira na deset lokalnih televizija. Na dan stupanja mjere kolona prosvjednika uputila se od šatora ispred Ministarstva branitelja, gdje su veterani prosvjedovali 555 dana, do Jukićeve ulice, gdje je sjedište AEM-a. Uz Bujanca, kolonu su predvodili Đuro Glogoški, neformalni vođa pobunjenih veterana iz Savske ulice, i glumac Božidar Alić, a među okupljenima su se našli Marko Jurić, Josip Klemm (također jedan od vođa veteranskih prosvjeda), Zdravko Tomac (bivši političar, danas zagovornik radikalno desnih opcija) i Ivan Tepeš (tadašnji potpredsjednik Hrvatskog sabora iz redova HSP AS-a). "Naziva nas se profašistima, a kada Hrvatsku i Domovinski rat vrijeđaju Oliver Frlić ili Novosti, onda je to umjetnički izričaj. Za govor mržnje treba sankcionirati svakoga, a ne samo jednu stranu. Ako DORH kaže da je Marko Jurić koristio govor mržnje, u redu, ali samo oni o tome mogu suditi", poručio je Tepeš. Prema procjeni policije na prosvjedu je bilo oko 5.000 ljudi, dok organizatori tvrde da je posvjemu prisustvovalo između 8.000 i 10.000 ljudi. Na čelu kolone prosvjednici su nosili transparent "1991., borba za slobodu Hrvatske, 2016. borba za slobodu govora" te kartonski lik Mirjane Rakić, ravnateljice VEM-a, obučen u partizansku uniformu i s puškom u ruci. Nakon pjevanja HDZ-ove himne *Bože čuvaj Hrvatsku* okupljene hiljade započele su s unisonim povicima "Za dom spremni", "Rakićka u Srbiju", "Radmane u

59 Ana Brakus, *Novosti: Keleminec prijetio Pupovcu i huškao sljedbenike*, <http://www.portalnovosti.com/keleminec-prijetio-pupovcu-i-huskao-sljedbenike>

/ Zagrebom se orilo
"Za dom spremni" –
marš na Agenciju za
elektroničke medije
(FOTO: Robert Anić
/ PIXSELL)

Srbiju (op.a. – Goran Radman, tadašnji ravnatelj HRT-a)" i "Kosanoviću u Srbiju (op.a. – Saša Kosanović, novinar HRT-a kojemu je uskoro uručen izvanredni otkaz)". Okupljeni su dovikivali i da bi na mjesto Mirjane Rakić u VEM-u trebalo postaviti – Bujanca. Nakon svega, Rakić je u prostorije AEM-a pustila Juriča i Bujanca koji su joj "poklonili" nekoliko kapa titovki s kokardom i zvijezdom petokrakom te četničku šubaru, za koju je Bujanec ustvrdio da ju je dobio "od silovane žene iz Vukovara".

/1.5.2. Opći sabor HSP-a dr. Ante Starčević

U zagrebačkom Hypo Centru 12. je marta održan Opći sabor HSP AS-a, stranke koja je u tom periodu bila na vlasti kao članica Domoljubne koalicije i čiji je predsjednik bio Ivan Tepeš, tada potpredsjednik Hrvatskog sabora. Pred oko 1.500 uzvanika govor je održao Anto Kovačević, bivši sabsorski zastupnik, koji je tom prilikom izabran u predsjedništvo HSP AS-a. "U našoj stranci ima samo jedna mana, jer u njoj nema partizana", kazao je Kovačević i zatim dodao: "Oni izbacuju oca književnosti Marka Marulića, izbacuju Šenou. A zamislite koga uvode u književnost, onu pjesničku toljagu s onim šeširom, Tomića (op.a. – novinar Ante Tomić) koji izgleda kao Al Capone pred strijeljanje." Prisutnima je pritom uputio da se ugledaju na Židove "jer su izgradili svoju državu i jer su u stanju srazniti cijeli svijet", a održao je i slovo o ugroženosti "supstance hrvatskog čovjeka". Svoj je govor i završio u "pjesničkom" stilu. "I na kraju pravašice i pravaši: Crvena je rulja bijesna, pade Zoki (op.a. – Zoran Milanović), Pupovac i moja orijunašica Vesna (op.a. – Vesna Pusić). Jedina im nada ost'a da u Savu skoče s mosta", zaorio je uz gromoglasni pljesak publike.

Govor je održao i Anto Đapić, bivši predsjednik HSP-a i gradonačelnik Osijeka. "Pravaštvo nikada neće odustati od lustracije. To je pročišćavanje hrvatskog društva. To je, rekao bih, sanitarni koridor prema onima koji hrvatsku državu nikada nisu voljeli... Svakom pravašu mora biti svet nos. Svakom pravašu mora biti svet pozdrav Za dom spremni", poručio je Đapić. Na njega se uskoro nadovezao Tomislav Merčep, koji je u međuvremenu osuđen zbog ratnog zločina nad civilima srpske nacionalnosti. "Jebi ga Anto ako ja nisam spreman tko je spremniji", kazao je Merčep.

Nakon što su mediji otkrili da okupljanje zbog mogućeg govora mržnje istražuje Državno odvjetništvo, iz HSP AS-a oglasili su se priopćenjem u kojem su naveli da se Kovačević skupu obratio "kao potpredsjednik Hrvatskog društva političkih zatvorenika". Dodali su da su njegovi stihovi bezrazložno naišli su na osudu, kako ih oni nazivaju, lijevo orijentiranih portala. "Očekujemo od medija koji nose epitete hrvatski, javni, vjerodostojni i istiniti da ne dopuste da se pjesnička forma komunističkog uznika prikaže govorom mržnje", poručili su iz HSP AS-a.⁶⁰

/1.5.3. Javne projekcije filma Jakova Sedlara "Jasenovac – istina"

Dokumentarni film u kojem su režiser Jakov Sedlar i koscenarist Hrvoje Hitrec nevješt看 fotomontažama i lažima pokušali dokazati da je u Jasenovcu nakon Drugog svjetskog rata postojao komunistički logor u kojem su komunisti ubili više ljudi nego Pavelićev ustaški režim premijerno je prikazan 4. aprila u zagrebačkom kinu Europa. Film u kojem se sotoniziraju Srbi i u kojem se zastupa teza da je antisemitizam u NDH ustvari nametnuo Beograd pogledao je i Zlatko Hasanbegović, tadašnji ministar kulture, koji je nakon projekcije kazao: "Ovakvi filmovi su korisni jer govore o brojnim tabu temama. To je najbolji put da se konačno rasvijetle brojna kontroverzna mjesta iz hrvatske povijesti. Cjelovitu istinu u svim aspektima nikada nećemo saznati do kraja, ali je ideal pokušati se njoj približiti koliko god je to moguće. Suočiti se trebamo sa svim mračnim stranama, ali u pozadini tog suočavanja uvijek mora biti samo istina." Nakon premijere u Zagrebu *Jasenovac – istina* prikazan je i u drugim gradovima Hrvatske (pa tako i u Sisku, u strukovnoj školi na satu vjeronauka), a danas ga je moguće pogledati i na internetu.

Samo tri dana nakon prvog javnog prikazivanja Lovro je Krnić na portalu Lupiga otkrio da film sadrži primitivni falsifikat, dokazavši da je tobožnja naslovnica Vjesnika iz maja 1945. godine, koja se prikazuje u filmu, zapravo loša fotomontaža. Nastala je tako što je originalni naslov o uspostavi partizanske vlasti *U Trstu, Istri i Slovenskom primorju* kompjuterskom obradom zamijenjen naslovom *Mnoge leševe iz jasenovačkog*

60 D.H., Index.hr: HSP AS: Kovačevićev istup nije govor mržnje, nego pjesnička forma, <http://www.index.hr/mobile/clanak.aspx?category=Vijesti&id=880733>

/ Zlatko Hasanbegović
– promotor filma Jakova
Sedlara koji vrvi
krivotvorinama
o Jasenovcu (FOTO:
Anto Magzan/PIXSELL)

logora Sava donijela do Zagreba! To je učinjeno kako bi autori filma kroz glas glumca Dragana Despota mogli ustvrditi da su se poslijeratne vlasti služile “nakaradnim tvrdnjama i nevjerojatnim lažima o onome što se zbivalo u Jasenovcu”, jer Sava, naime, teče od Zagreba prema Jasenovcu.⁶¹ Nakon svega se oglasio i Sedlar ustvrdivši da je naslovnicu “kupio od nekih lopova u Beogradu”.

Međutim, tu nije kraj manipulacijama u ovome filmu. Novinar Novosti Nikola Bajto uskoro je otkrio da je sporna naslovnica samo jedna u nizu Sedlarovih i Hitrecovih podvala. U svom je tekstu dokazao da je dvojac, ne bi li negirao, odnosno znatno umanjio genocid i holokaust počinjene u Drugom svjetskom ratu, krivotvorio brojeve, fotografije i iskaze, a nije sprezao ni od manipulacije sugovornicima. “Manipulacija je kada se navodi da su židovski svijećnjaci na vrhu jedne zagrebačke zgrade preživjeli cijeli rat, jer je sinagoga srušena do temelja, kao i još 21 sinagoga na području NDH. Laž je da je zagrebačka Židovska općina ‘jedina u Evropi preživjela nacističku okupaciju’. Laž je da su nakon Bleiburga ‘ubijene i bačene u jame stotine tisuća Hrvata’. Laž je da je radna grupa zatvorenika koja je nakon rata čistila porušeni logor ustvari izgrađivala komunistički Jasenovac. Laž je da je ‘jedna od postaja Križnoga puta bio i Jasenovac’ i da je bio ‘mjesto za masovne likvidacije koje su trajale do 1948.’ Laž je da je ‘Jasenovac pretvoren 45. u partizanski logor za masovno istrebljenje Hrvata i svih stvarnih ili mogućih ideoloških protivnika’. Laž je da je ‘smisao ovog filma pokušati doći do najbliže istine’. Laž je cijeli film ‘Jasenovac – istina’”, napisao je Bajto.⁶² Antifašistička liga Republike Hrvatske Sedlaraje na kraju kazнено prijavila Državnom

61 Lovro Krnić, Lupiga. com: *Sedlarov udarni argument o plivanju leševa uzvodno je loša montaža*, <http://lupiga.com/vijesti/otkrivamo-jasenovac-fotosopirana-istina-sedlarov-udarni-argument-o-plivanju-leseva-uzvodno-je-losa-fotomontaza>

62 Nikola Bajto, Novosti: *Sve laži Jakova Sedlara*, <http://www.portalnovosti.com/sve-lai-jakova-sedlara>

odvjetništvu koje još uvijek nije odlučilo hoće li zbog ovih laži protiv njega podnijeti optužnicu, koja bi mogla uroditi kaznom zatvora u trajanju do tri godine.

/1.5.4. Proslava Dana osnutka NDH u Splitu

Dan uspostave NDH, 10. aprila, predstavnici IX. bojne HOS-a "Rafael vitez Boban" proslavili su u Splitu, u Ulici Ruđera Boškovića, gdje su prije nekoliko godina podignuli i svoj spomenik. Ovaj su datum iskoristili i za obilježavanje 25. godišnjice osnutka svoje bojne, iako je ona službeno formirana 2. novembra 1991. godine. Za razliku od ranijih godina, 2016. se godine muškarcima u crnim uniformama nakićenim amblemima s ustaškim pozdravom nije pridružio nitko iz vrha splitske vlasti. Međutim, pored Luke Podruga, gradskog vijećnika iz redova HČSP-a, skupu su prisustvovali zamjenik ministra branitelja Ivan Vukić i don Mate Munitić.

"Milijuni godina robije su odbrojani u kazamatima radi samo sna o slobodi hrvatskog naroda. Stoljetni san o hrvatskoj slobodi za kratko se ostvario 1941. godine osnivanjem NDH. Na žalost, izdajom dijela naroda ugušena je NDH i hrvatski narod je utonuo u najcrnji komunistički mrak u kojemu se progonila svaka hrvatska riječ i ideja... Uz Božju pomoć utemeljena je 1991. godine IX. bojna HOS-a vitez Rafael Boban. Vitez Rafael Boban je bio general hrvatske vojske, jedan od najhrabrijih ratnika u hrvatskoj povijesti, legenda Hrvatske legije, koji je bio jedan od najčasnijih hrvatskih vojskovođa. Mi smo sljedbenici svih hrvatskih sinova koji su kroz povijest pali za dom i hrvatsku neovisnost", poručio je tom prilikom ratni zapovjednik Marko Skejo. "Nakon što se barut ohladio, rat zaboravio, ratnici se umorili, ohrabрили su se opet protivnici hrvatske neovisnosti i krenuli vrijeđati i omalovažavati branitelje. A posebno HOS-ovce i službeni pozdrav HOS-a 'Za dom spremni'. Pozdrav 'Za dom spremni' pod kojim su poginuli najbolji hrvatski sinovi čist je kao suza, jedan od najljepših pozdrava hrvatske vojske i hrvatskog naroda. Pozdrav 'Za dom spremni' mora kao službeni znak HOS-a biti ugrađen u novi zakon o hrvatskim braniteljima kako bi za sva vremena prestala rasprava o ovom svetom pozdravu. Vjerujemo da je promjenom vlasti promijenjen i odnos prema HOS-u i da će skoro i zauvijek 'Za dom spremni' biti uklesan u ovaj spomenik", nastavio je Skejo i zatim zaorio "Za dom", na što su mu prisutni odgovorili "Spremni".⁶³ Okupljenima se obratio i don Munitić zamolivši veterane da svojim ponašanjem pruže "pozitivan primjer poniznosti, čestitosti i ustrajnosti", na koji bi se mogli ugledati svi oni koji cijene njihovo nasljeđe. I Munitić je svoj govor završio, kako je sam rekao, stoljetnim pozdravom uz koji su Hrvati od davnina branili svoje, ne želeći nikome zlo. "Bog u Hrvati. Za dom", poručio je.

63 Mašenjka Bačić, Stav: Urlikanje "Za dom spremni" i danas u Splitu, <http://stav.cenzura.hr/urlikanje-za-dom-spremni-i-danas-u-splitu-fotogalerija/>

/1.5.5. Revizionistički vijenci u Jasenovcu

Nakon komemoracija koje su održali Koordinacija židovskih općina, Srpsko narodno vijeće i Savez antifašističkih boraca i antifašista RH, u Jasenovcu je 22. aprila 2016. održana državna komemoracija u znak sjećanja na proboj logoraša iz 1945. godine. Nju su iskoristili revizionisti okupljeni u Hrvatsku nacionalnu platformu, koja je kasnije prerasla u Projekt Velebit, da podno *Kamenog cvijeta* Bogdana Bogdanovića stave vijenac s natpisom "Stradalima logora Jasenovac od 1941. do 1951.". U tome ih je pokušao spriječiti Ivo Pejaković, kustos jasenovačkog muzeja, koji je toga dana obnašao i dužnost voditelja odjela za prijavu delegacija. Simpatizerima ustaškog režima poručio je da im nije dozvoljeno postavljanje vijenca jer bi "natpis naštetio ugledu Hrvatske".

No u obranu sve glasnijih poricatelja genocida uskoro je stala Nataša Jovičić, ravnateljica Javne ustanove Spomen-područja Jasenovac, u čijem se društvu našao i tadašnji ministar kulture Zlatko Hasanbegović. "Ne znam zašto je to rekao. On zna da svi mogu položiti cvijeće. Nemojte mu uzeti za zlo. Samo vi položite vijenac", poručila je Jovičić. Njezinu odluku nije pokolebala ni činjenica da su joj članovi Hrvatske nacionalne platforme, među kojima su bili Marko Jurić, Igor Vukić, Josip Jurčević, Drago Koruga i Ivica Jularić, ponovili što točno piše na njihovu vijencu. "Svatko stavlja kako misli da treba. Dobro da ste došli k meni", odgovorila im je Jovičić i potom Juriću uz smijeh dodala: "Dobro da sam vas prepoznala." Jovičić je potom otišla riješiti situaciju s "neposlušnim" kustosom, čime je stala u obranu onih koji tvrde da za vrijeme NDH "zatočenici u logor nisu dovođeni da bi bili ubijani", za razliku od vremena između 1945. i 1951. kada je "kroz taj logor prošlo, po nekim procjenama, 50.000 zarobljenih vojnika, uglavnom Hrvata, od kojih je značajan broj bio i ubijen".⁶⁴

Nakon što je ova informacija dospjela u javnost, Jovičić je putem medija uputila ispriku preživjelim logorašima, potomcima žrtava i hrvatskoj javnosti. "Komemoracija 22. travnja, na obljetnicu proboja logoraša izvedenog 1945. godine, posvećena je sjećanju na žrtve jasenovačkog ustaškog logora i ona se ne smije zloupotrebljavati za pokušaje relativiziranja njihovih patnji izazvanih nasiljem i genocidnom politikom ustaškog režima, te zbog polaganja spornog vijenca upućujem ispriku preživjelim logorašima, potomcima žrtava, kao i hrvatskoj javnosti", stoji u priopćenju ravnateljice JUSP-a Jasenovac. "Sam taj vijenac ja nisam vidjela, a moram priznati da se u neposrednom trenutku prije početka službenog i televizijskog programa komemoracije nisam snašla. Moram naglasiti – mi se u Spomen-području Jasenovac bavimo muzejskom i edukativnom djelatnošću prema Zakonu o muzejima i isključivo i samo komemoriranjem stradalih Srba, Židova, Roma i Hrvata antifašista i

64 Tamara Opačić, *Novosti: Jovičić uz poricatelje ustaškog genocida*, <http://www.portalnovosti.com/video-jovii-uz-poricatelje-ustakog-genocida>

ostalih naroda koji su stradali u ustaškom koncentracijskom logoru Jasenovac od '41-'45", poručila je.

Spomenimo ovdje da je Hrvatsku nacionalnu platformu činio dio članova Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac, koje je u 2015. godini i službeno registrirano zahvaljujući odluci Ministarstva uprave. U prethodnoj godini većina aktivnosti te revizionističke organizacije svela se na promociju knjige *Jasenovački logori – istraživanja*, koja se temelji na falsifikatima, što je u svojoj najrecentnijoj knjizi *Jasenovac – tragika, mitomanija, istina* dokazao Slavko Goldstein. U knjizi *Jasenovački logori* riječ je o objedinjenim radovima Vladimira Horvata, koji se vodi mišlju da "o partizanskoj fazi logora vlada potpuni muk, dok se o ustaškome logoru stvorio mit", Stipe Pilića i Blanke Matković, koji pak pokušavaju dokazati da su "otkriveni grobovi ustvari grobovi poratnih žrtava, a ne ratnih", i Igora Vukića, koji se u javnosti predstavlja kao Srbin čiji se otac iz Jasenovca "sjeća mladića u uniformi koji su ga nosili na ramenima i igrali se s njim". Vođen tom slikom, Vukić je u knjizi napisao: "Zatočenici u logor nisu dovođeni da bi bili ubijani. Uzroci smrti bili su bolest, odmazde i kazne na pojedine prijestupe te partizanski i saveznički napadi... Poslijeratne opširno provedene ekshumacije nisu uspjele pronaći više od 500 posmrtnih ostataka... bivši logoraši govore o manjoj živopisnoj skupini od nekoliko stotina Roma koji su se u logoru našli u rano ljeto 1942. Među njima su bili i cirkuski akrobati koji su s dresiranim medvjedima i majmunima izvodili predstave za zatočenike i stražare... Ukupni odnos ND Hrvatske prema Židovima treba i te kako dodatno istražiti... Srbi su u logor dospijevali isključivo iz ideoloških razloga. Nitko u logor nije dospio, niti bio ubijen, samo zato što je Srbin ili pravoslavac... Desetljeća u kojima se o Jasenovcu nije moglo normalno

/ Ravnateljica
Javne ustanove
spomen područje
Jasenovac u društvu
Hasanbegovića i
Juriča

istraživati i razgovarati stvorila su od tog logora propagandni mit protiv kojeg se teško boriti." Na jednom od predstavljanja knjige, u aprilu u Zagrebu, Ivan Gabelica, bivši predsjednik radikalno desnog HČSP-a, tom je prilikom kazao: "Dakle, to je bila Nezavisna Država Hrvatska, država koja je u naravi bila humana – ali protiv NDH bili su komunisti, četnici, dio HSS-a, Englezi i njihovi saveznici. Uništavali su žilu kucavicu hrvatskoga naroda i u takvim je okolnostima bilo teško preživjeti... To je bila NDH, koje se ne trebamo stidjeti, nego se njome ponositi."

Četiri mjeseca kasnije, 23. augusta, vijenac "svim žrtvama komunističkog sistema" podno *Kamenog cvijeta* položili su i članovi HSP AS-a i Domovinske koalicije, Miroslav Rožić, Vlatka Vukelić i Sanja Blažević. Kako se navodi u priopćenju koje je medijima u ime HSP AS-a poslao Pero Ćorić, članovi delegacije su "tom prigodom progovorili o komunističkim žrtvama i hrvatskim domoljubima pogubljenim u Jasenovcu nakon 'oslobođenja' 1945. godine, a o kojima u Hrvatskoj postoji 'zavjet šutnje'".

/1.5.6. Ometanje Dana ustanka naroda Hrvatske u Srbu

"Poručujem Miloradu Pupovcu da zapamti moje riječi – ovo mu je zadnja proslava u Srbu", kazao je Dražen Keleminec, predsjednik proustaške stranke A-HSP, na prosvjedu koji je sa svojim istomišljenicima 2015. organizirao na dan obilježavanja ustanka naroda Hrvatske u Srbu. Što je točno mislio kada je izrekao ovu prijetnju pokazao je gotovo godinu dana kasnije, 8. jula 2016., kada je s desetak svojih pristaša podigao šator podno Spomenika ustanku naroda Hrvatske u Donjem Srbu, mjestu s većinskim srpskim stanovništvom. Kako su naveli na svojim internetskim stranicama, tamo su namjeravali ostati do 1. augusta. Iako su ovaj potez pokušali opravdati "održavanjem predavanja o Domovinskom ratu", u startu je bilo jasno da su ovom akcijom željeli spriječiti obilježavanje Dana ustanka 27. jula u organizaciji SNV-a i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i pritom zaprijetiti Srbima u Hrvatskoj. Njihove namjere bile su jasne već iz službenog poziva kojim se "pravaše, branitelje, dragovoljce Domovinskog rata, Hrvatice i Hrvate" poziva na "iznošenje istine o Domovinskom ratu i četničkim zločinima u Srbu i drugim dijelovima lijepe naše Domovine", uz zaključak da je "četnicima, jugofilima, crvenim boljševicima, komunistima, pupovcima, stanimirovićima, mesićima, pusićima, teršelićima, jospovićima, milanovićima i svim drugim mrziteljima Hrvatske države zabranjen dolazak". Svoje namjere Keleminec je dokazao i kada je poručio da s mještanima Srba nema što razgovarati jer su "oni četnici koji su se borili protiv hrvatske države"⁶⁵ i kada su na šator izvjesili ustaški barjak. Svoje okupljanje članovi A-HSP-a prvog su dana prijavili policiji, a

65 Tamara Opačić, *Novosti: Policija dozvolila filoustašama da sabotiraju antifašističku obljetnicu*, <http://www.portalnovosti.com/policija-dozvolila-filoustaama-da-sabotiraju-antifaistiku-obljetnicu>

/ Dražen Keleminec je sa svojim pristašama podigao šator podno Spomenika ustanku u Srbu (Foto: Dino Stanin /PIXSELL)

ona je reagirala tek devetog dana “logorovanja”, kada su snage temeljne i specijalne policije privele okupljene koji su ispred šatora pružali pasivan otpor.

Iako je Kelemincu na prijedlog policije zabranjen prilazak Srbu na šest mjeseci, to ga nije spriječilo da se ponovno vrati u mjesto na samo obilježavanje Dana ustanka i tako riskira uhićenje. Podršku su mu pružile različite veteranske organizacije, među kojima i pripadnici splitskog HOS-a, sa svojom prepoznatljivom, ustaškom ikonografijom, i članovi UHDDR-a. Ustaški simpatizeri svoje su okupljanje započeli u obližnjem Bruvnu, gdje ih je zbog obilja zakonom zabranjene ikonografije zadržala policija. U znak su prosvjeda tijelima blokirali promet na Ličkoj magistrali moleći Očenaš i pjevajući hrvatsku himnu. Nakon pregovora s policijom Keleminčevi sljedbenici uputili su se u Boričevac, gdje su prisustvovali služenju mise. Za to je vrijeme u centru Srba saborski zastupnik HDZ-a Željko Glasnović Zoranu Pusiću, predsjedniku Antifašističke lige, pred policijom poručio da je “moralna nakaza”. U skupini od dvjestotinjak okupljenih prosvjednika unatoč pretresu nije manjkalo ustaške ikonografije i čitavog repertoara zakonom kažnjivih uvreda, no policija nije reagirala na licu mjesta, već će protiv prekršitelja naknadno podnijela prijava. Policijski službenici nisu spriječili ni skupinu od petnaestak udovica braniteljā koje su bez najmanjeg problema došle podno Spomenika ustanku na samom početku svečanosti. Tamo su uz pjesmu Marka Perkovića Thompsona pokušale omesti govor bivšeg predsjednika Stjepana Mesića. Nakon svega toga, Keleminec je u jeku kampanje za parlamentarne izbore unatoč policijskoj zabrani 6. septembra po-

novno otišao u Srb sa zahtjevom za rušenje “četničkog spomenika”. Tom je prilikom izveo “performans”, čekićem je na spomeniku demonstrirao način na koji bi ga trebalo srušiti.

Desničarske udruge u cijeli su slučaj umiješale i djecu iz Bobote koja su uoči ceremonijala u Srbu recitirala stihove Vladimira Nazora i Branka Ćopića. Prijava koju je početkom augusta pravobraniteljici za djecu Ivani Milas Klarić podnijela zadarska udruga Žene iz Domovinskog rata na rezultirala je na kraju sveobuhvatnom policijskom istragom. Naime, početkom novembra, po nalogu Općinskog državnog odvjetništva u Vukovaru, kriminalistička policija Policijske uprave vukovarsko-srijemske u Boboti je ispitivanju podvrgnula roditelje trinaestoro djece, dok je zadarska policija istovremeno ispitivala mještane Srba i druge sudionike obilježavanja Dana ustanka. Čitav niz obitelji iz Bobote pritom je podvrgnut obradi krim-policijske na temelju prijave u kojoj zadarska udruga lažno tvrdi da su organizatori doveli djecu iz Osnovne škole Bobota da u Srbu recitiraju sljedeći tekst: “Ako te netko pita za partiju i Tita, ti mu reci da smo mi budući Titovi borci, moj će tata da pronađe još bolji top sa kojim će da udara po neprijatelju, moj će tata sekiricom da udara po krvnikovoj glavi.” Na temelju te lažne tvrdnje zadarska je udruga u prijavi zatražila od pravobraniteljice da javno osudi “zloupotrebavanje i manipuliranje djecom”, da zaštiti djecu od “širenja mržnje i poticanja na nasilje”, da sankcionira organizatore i osigura djeci “pravo na informaciju o Titovom komunističkom zločinačkom režimu”. Milas Klarić bez ikakve je provjere s organizatorima skupa prosljedila prijavu Ministarstvu obrazovanja, čija je Prosvjetna inspekcija zatražila policijsko postupanje. Kako su poručili iz ureda pravobraniteljice, ona je reagirala “zbog uključivanja djece u aktivnosti s obilježjima političkog skupa u Srbu”, što znači da je obilježavanje antifasističkog ustanka – koje se u Srbu održava svake godine u isto vrijeme neovisno o bilokakvim izborima – samoinicijativno i bez ikakvog utemeljenja okarakterizirala kao političku kampanju.⁶⁶

/1.5.7. Otkrivanje spomenika Miri Barešiću

Zadnjeg dana jula 2016. godine u Dragama je kraj Pakošтана, na trgu koji nosi njegovo ime, održana svečanost otvaranja spomenika Miri Barešiću, emigrantu koji je 1971. godine u Stockholmu ubio jugoslaven-skog ambasadora Vladimira Rolovića. Nakon života u emigraciji Barešić se početkom posljednjeg rata pod lažnim imenom vratio u Hrvatsku i pristupio Hrvatskoj vojsci, a njegova je smrt krajem jula 1991. ostala nerazriješena do današnjih dana. Kako su izvijestili novinari,⁶⁷ okupljeni na svečanosti nisu imali dvojbi je li Barešić bio terorist ili domoljub, što jednako dokazuje činjenica da su i organizatori i pripadnici redarske

66 Paulina Arbutina i Dragana Bošnjak, *Novosti : Pendrečenje antifasizma*, <http://www.portalnovosti.com/pendrecenje-antifasizma>

67 Predrag Opačić, *Jutarnji list: Otkriven spomenik Miri Barešiću*, <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/foto-otkriven-spomenik-miri-baresicu-dosli-gotovina-medved-hasanbegovic-coric.../4574636/>

službe imali majice s natpisom "Miro Barešić – hrvatski vitez", kao i i govor ministra branitelja Tome Medveda. "Miro Barešić je jedan od najvećih hrvatskih domoljuba čije djelo i žrtvu moramo poštovati. Godinama se u iseljeništvu i u Domovinskom ratu borio za slobodnu i samostalnu Hrvatsku i nikad nije odustao od svoje ideje iako je osjećao nepravdu koja se sustavno nanosila Hrvatima. Kao i mnogi drugi iseljenici koji su bili spremni dati živote za Hrvatsku, bio je 'branitelj prije branitelja'. Vratio se iz Paragvaja iako je znao da su u Hrvatskoj i ljudi koji su ga proganjali, ali je sudjelovao u Domovinskom ratu i dočekao ostvarenje svoga sna. Hvala ti Miro za samostalnu, suverenu i slobodnu Hrvatsku", kazao je ministar na otvorenju spomenika pozivajući da ga se sjećamo kao branitelja i domoljuba koji je bio junak Domovinskog rata i simbol borbe za slobodu.

Uoči otvorenja spomenika revizinoistički povjesničar Josip Jurčević Barešića je nazvao "mučenikom i herojem koji je kroz sve svoje najbolje godine zastupao hrvatske vrijednosti". U Dragama su tu večer bili i generali Ante Gotovina, Josip Lukić, Ljubo Ćesić Rojs i Ante Deur, tadašnji tajnik HSP AS-a Pero Ćorić i predsjednik mu Ivan Tepeš, saborski zastupnici Željko Glasnović i Miro Bulj te predsjednik zadarskog HDZ-a Joso Nekić. U Dragama su bili i Velimir Bujanec i Dražen Keleminec, koji je najavljivao novi "pohod na Srb", a najviše pažnje privukao je Zlatko Hasanbegović, koji se tom prilikom fotografirao u društvu četvorice muškaraca koji su u rukama imali ustaški barjak s natpisom "FrankfUrt". Među okupljenima se vijorila i zastava IX. bojne HOS-a "Rafael vitez Boban" s natpisom "Za dom spremni", a taj se ustaški pozdrav mogao čuti i neposredno prije otkrivanja spomenika koji je uskoro blagoslovio umirovljeni ličko-senjski nadbiskup Mile Bogović.

/1.5.8. Veterani prekinuli skup u Morpoloči

Crkveno-narodni sabor održan 1. augusta u selu Morpoloča, u Općini Stankovci, s ciljem prikupljanja dobrovoljnih priloga i donacija za izgradnju crkve posvećene Sv. Vasiliju Ostroškom zasjenjen je divljanjem dvjestotinjak ljudi, što članova udruženja proizašlih iz zadnjeg rata, što članova navijačke supine Tornado. Naoružani hrvatskim zastavama, bengalkama i bogatim repertoarom uvredljivih parola i prijetnji – od nazivanja okupljenih četnicima do eksklamacija da se gube u Srbiju – pojavili su se tokom nastupa folk pjevačice Gabrijele Pejčev. Policija koja je osiguravala skup u selu sa većinskim srpskim stanovništvom prvo nije dozvolila da pridošlice dođu bliže mjestu gdje se održavao sabor. Međutim, na kraju im je ipak dopustila da se približe, pa su se mještani i gosti našli svatko sa "svoje" strane groblja. Ipak, kad se dio pridošlica pomiješao s mještanima, nastavio s vrijeđanjem i pjevačici

nakon dviju pjesmama zamalo istrгнуo mikrofon iz ruke, organizatori su odjavili skup, nakon čega su se svi mirno razišli. Iako zbog prisustva policije nije bilo fizičkih obračuna, a nije počinjena ni materijalna šteta, mnogi su se od oko 300 mještana (i ljudi koji su porijeklom iz tog kraja) uplašili, pogotovo zato što je tamo bilo i dosta djece. Povod za dolazak veterana i navijača bio je navodno najavljeni nastup pjevača Mile Delije, kojeg se optužuje za nepoćudne pjesme i slavljenje Krajine. "Nisu se pjevale četničke pjesme, niti je to bio četnički dernek. Ovo je tragedija, sumrak hrvatskog društva, tumor koji izjeda hrvatsko tkivo. Ovog puta smo mete bili mi, Srbi, sutra će to biti neki nepoćudni Hrvati. Ovo nije bilo spontano okupljanje, jer su se već desetak dana prije događaja, preko društvenih mreža, branitelji pozivali da dođu u Morpolaču", objasnio je medijima u ime organizatora Alen Tomašević.⁶⁸

Glasnogovornik Policijske uprave zadarske Elis Žodan medijima je pak kazao da se u Morpolači nije desilo ništa incidentno. "Policija nije zabilježila incidente, odnosno prekršajna i kaznena djela, ali smo sve snimali da bi mogli utvrditi činjenice i potom, ako se pronađe valjan razlog, podnijeti odgovarajuće prijave", poručio je Žodan.⁶⁹

/1.5.9. Proslava godišnjice Oluje u Kninu

Uoči početka obilježavanja 21. godišnjice Oluje u Kninu, 5. augusta, desetak je muškaraca obučenih u crne uniforme okićene nos-ovskim, ustaškim, obilježjima pred očima policije prošetalo ulicama Knina pjevajući ustaške pjesme "Evo zore, evo dana"⁷⁰ i "Spustila se gusta magla"⁷¹. Riječ je o pripadnicima IX. bojne nos-a "Rafael vitez Boban", a na snimkama koje je objavio Index.hr uz te se ustaške pjesme u više navrata jasno čuju uzvici "Bog i Hrvati" i "Za dom spremni". Bojnu je vodio pukovnik Marko Skejo te se upravo njega može čuti kako uzvikuje "Za dom", na što mu ostali odgovaraju "Spremnim". Da ovo nije bio izolirani incident dokazuju ostali događaji koji su se toga dana zbili u Kninu, od kojih nije ostalo pošteđeno ni središnje obilježavanje u organizaciji države. Naime, nakon izvedene himne, polaganja vijenca i molitve ispred spomenika *Oluja '95*, okupljenima se obratio predstavnik veterana Ivica Glavota, koji je nakon antiimigrantske besjede poručio: "Narode moj, ne dopustite da nas vuku za nos. Priznajem da sam sa svojom braćom uzeo oružje kako bi zaustavili srbočetničke horde, priznajem da bi sada to učinio i s još većim žarom. Ispričavam se svima kojima nismo uspjeli pomoći i spasiti živote, a najviše tebi narode što nismo odradili posao do kraja i što sada morate trpjeti sranja u vlastitoj zemlji. Ispričavam se i Bog vas blagoslovio."

68 Marina Vlakić, *Zadarski list: Branitelji krenuli na Morpolaču kako bi zaustavili pjevača Milu Deliju*, <http://www.zadarskilist.hr/clanci/02082016/branitelji-krenuli-na-morpolacu-kako-bi-zaustavili-pjevaca-milu-deliju>

69 Nenad Jovanović, *Novosti: Veterani prekinuli skup u Morpolači*, <http://www.portalnovosti.com/veterani-prekinuli-skup-u-morpolai>

70 Evo zore, evo dana, Evo Jure i Bobana/ Jure zove, Boban viče, Evo mene poglavniče!/ Tvoja bojna čuva Liku, Biser zemlje, našu diku/ Kad je Drinu pregazio, U nogu je ranjen bio/ On ne viče ajme meni, Već on kliče Za Dom spremni!

71 Spustila se gusta magla, Iznad Zagreba/ To ne biva gusta magla, Iznad Zagreba/ Već to bila hrabra vojska Poglavnikova/ Poglavnik im dao ime, Hrabre Ustaše/ To je vojska koja brani, Domove naše

/ Na 21. godišnjicu Oluje u Kninu je zapaljena zastava Republike Srbije (Foto: index.hr)

Istovremeno, reporteri su taj dan u Kninu zabilježili vjerojatno rekordni broj ustaških obilježja, a valja spomenuti i blokadu glavne kninske ulice u kojoj je sudjelovalo četrdesetak muškaraca, popraćenu ustaškim pjesmama i pozdravima. U javnosti je ipak najviše odjeknula činjenica da je skupina mladića i djevojaka uz taktove pjesme Marka Perkovića Thompsona *Lijepa li si zapalila zastavu Republike Srbije*.⁷² Riječ je u uvertiri u Thompsonov nastup koji je održan na stadionu NK Dinara i na kojem također nije manjkalo ustaške ikonografije i pokliča. Policija je na kraju dana zbog remećenja javnog reda i mira prekršajno prijavila spomenutog pukovnika Skeju. Isto je pokušala napraviti i Thompsonu, ali im se na putu ispriječilo njegovo osiguranje. U konačnici mu je uručena prekršajna prijava, ali ju je odbio potpisati. Čim je objavljeno kako bi se Thompsona moglo pravnim putem upozoriti na neprimjerenost pozdrava "Za dom spremni" kojim otvara *Bojnu Čavoglave*, pokrenuta je peticijska podrške kojom je u nekoliko dana skupljeno oko 7.500 potpisa.⁷³ Pet tjedana nakon proslave policija je prijavila još dvije osobe zbog paljenja zastave Srbije, dok su svi ostali koji su sudjelovali u širenju antisrpske atmosfere prošli nekažnjeno.

/1.5.10. Djelovanje Hrvatskog nacionalnog etičkog sudišta

S javnim okupljanjima u 2016. godini nastavili su i članovi Hrvatskog nacionalnog etičkog sudišta. Riječ je organizaciji pokrenutoj 2014. koja je osnovana, kako tumače njezini članovi, sa svrhom "da se stvori stup ljudi koji će biti hrvatski, u nacionalnom interesu, koji će biti etički, razli-

72 Index.hr: *Nova sramota u Kninu: Uz taktove Thompsonove pjesme zapaljena srpska zastava*, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/ekskluzivni-video-nova-sramota-u-kninu-uz-taktove-thompsonove-pjesme-zapaljena-srpska-zastava/910866.aspx>

73 Petar Vidov, *Novosti: Spustila se pusta bagra*, <http://www.portalnovosti.com/spustila-se-pusta-bagra>

kovati dobro i zlo i sprečavati zlo". U nekoliko održanih javnih "sudskih rasprava" Sudište je za "nacionalnu izdaju" osudilo niz osoba iz javnog života. Predsjednik Hrvatskog nacionalnog etičkog suda je Zvonimir Šeparović, ministar pravosuđa i vanjske politike u bivšoj HDZ-ovoj vladi, a tu su i bivši političari Zdravko Tomac i Ante Beljo, biskup Valentin Požaić, povjesničar Josip Jurčević, odvjetnik Željko Olujić, predsjedničin savjetnik za branitelje Ante Deur, akademik Josip Pečarić, Vlado Iljkić iz Stožera za obranu hrvatskog Vukovara i drugi.

Članovi Sudišta 5. su se marta 2016. godine, na 19. obljetnicu osnivanja SDSS-a, u suradnji sa Stožerom za obranu hrvatskog Vukovara okupili u dvorani nobelovca Lavoslava Ružičke u Vukovaru. Tom su prilikom donijeli "etičku presudu" protiv Vojislava Stanimirovića, predsjednika SDSS-a, jer, kako poručuju, postoji osnovana sumnja da je počinio više kaznenih djela tokom Domovinskog rata. "Stanimirović je bio i ostao jedan od najekstremnijih Srba koji su zagovarali pripojenje okupiranih hrvatskih krajeva tzv. Krajini", navodi se u "presudi" koju potpisuju Šeparović, Jurčević, Iljkić, Nevenka Nekić, Zorica Gregurić, Predrag Mišić, Tomislav Josip i Đuro Vidmarović. Riječ je o opetovanim optužbama koje je u više navrata odbacilo Državno odvjetništvo. Posljednji put to je učinilo u septembru 2016. kada je kao neosnovana odbačena prijava nastala na osnovu optužbi Antuna Ivankovića, koji se u javnosti predstavlja kao predsjednik Udruge dr. Ante Starčević iz Tovarnika. Podnijeli su je Karolina Vidović Krišto, novinarka koja je u maju suspendirana s mjesta urednice HRT-ove emisije Studio 4 zbog komentara da je "spolni odgoj temeljen na pedofiliji" i koja je apelirala na sve hrvatske odvjetnike da se "stave na dispoziciju" u slučaju Stanimirović, te povjesničar Josip Jurčević, jedan od osnivača notornog Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac.

Na dnevnom redu Sudišta 18. septembra ponovno se našao i Milorad Pupovac, koji je već "osuđen" prije tri godine. Zaprepašteni njegovim "najnovijim pojačanim agresivnim antihrvatskim ponašanjem" nakon održanih izvanrednih parlamentarnih izbora, ovaj su put osudili njegovu "agresivno velikosrpsko ponašanje", odlučili su da je *persona non grata* i objavili da svaku suradnju s njime osuđuju kao "čin nacionalne veleizdaje". "Njegove sve učestalije i sve bezobraznije provokacije, izazivanja i optuživanja, bez ijednog osnova u ičemu osim čistoj mržnji i vrlo isplativom etno biznisu, poprimaju razmjere otvorene agresije kojoj se vlast i narod moraju suprotstaviti. Brojni su primjeri njegova nepodnošljiva ponašanja: nošenje žute vrpce u Saboru, najava sa Saborske tribine da će uskoro biti i fizičkih napada, bezbrojne javne izjave snažno medijski popraćene o tobožnjoj ugroženosti Srba i o tobožnjem širenju ustaštva u Hrvatskoj, javna osuda Oluje i najnoviji subverzivni posjet patrijarha Bartolomeja u režiji Pupovca sa napuhavanjem brojki srpskih žrtava u Jasenovcu", poručili su.

/1.5.11. U Jasenovcu podignuta ploča s ustaškim pozdravom

Kao što je i ranije spomenuto, u centru je Jasenovca 5. novembra otkrivena spomen-ploča na kojoj je ugraviran ustaški pozdrav "Za dom spremni". Podignuta je na pročelje zgrade na Trgu kralja Petra Svačića, na lokaciji na kojoj se nalazio stožer ustaškog zločinca Maksa Luburića, i to u sjećanje na 11 poginulih pripadnika 1. satnije HOS-a "Ante Paradžik" koji su stradali na tom području. Postavili su je veterani HOS-a Jasenovca i Udruge dragovoljaca HOS-a Grada Zagreba. Pored imena žrtava stoji i grb postrojbe s ustaškim uzvikom koji su HOS-ovci početkom devedesetih godina preuzeli od službenog znakovlja NDH. Riječ je o pozdravu čije se javno isticanje u Hrvatskoj zabranjuje zakonima.

Među stotinjak sudionika otkrivanja spomen-ploče bili su i predstavnici Općine Jasenovac te Grada Popovače. Načelnica Marija Mačković, inače iz redova HDZ-a, održala je govor i u ime Općine Jasenovac položila vijenac, a kasnije je u medijima izjavila da u tome ne vidi "ništa sporno". Na skupu su uz spomenute veterane HOS-a bili bivši i sadašnji članovi pravaške političke scene u Hrvatskoj – Anto Đapić, Miroslav Rožić, Ante Prkačin i Pero Ćorić, donedavni saborskog zastupnika HSP AS-a. Protokol je započeo blagoslovom spomen-ploče, nastavljen je misom zadušnicom u župnoj crkvi u Jasenovcu, a završen obraćanjem uzvanika i organizatora u mjesnom domu. Novi predsjednik HSP AS-a Hrvoje Niče u svom se govoru referirao na *Kameni cvijet*, spomenik na mjestu nekadašnjeg logora. "Zločinac Tito je u Jasenovcu napravio velebni spomenik 21 godinu nakon završetka Drugog svjetskog rata, a 21 godinu nakon završetka Domovinskog rata mi smo u stanju postaviti samo spomen-ploču u čast našim palim bojovnicima, i to ne zahvaljujući državnoj inicijativi već entuzijazmu pojedinaca", poručio je Niče dodajući da ispada da je "Jugoslavija više držala do svojih partizana, nego Hrvatska do svojih branitelja, o čemu svjedočimo i posljednjih dana". "Stoga je došlo vrijeme da bojovnici HOS-a i branitelji dobiju državu za kakvu su se borili, a ne da žive u državi kakvu su neki na dar dobili, a nikada je nisu ni željeli!", kazao je.⁷⁴ Na fotografijama s događaja vidljive su trobojnice s prvim bijelim poljem kao i nekoliko HOS-ovih zastava s ustaškim pozdravom. Masno otisnuti natpis "Za dom spremni" bio je i na jakni Marka Skeje, koji je za tu priliku nosio brčiće nalik onima Adolfa Hitlera.

Ovaj događaj izazvao je burne reakcije u hrvatskoj javnosti. Dok se dio građana zalagao za što skorije uklanjanje ploče, pripadnici HOS-a organizirali su konferenciju s koje je Anto Đapić najavio prikupljanje potpisa za referendum o ovom ustaškom pozdravu. Ploča u Jasenovcu danima je bila glavna tema u Hrvatskom saboru, a saborski Odbor za

74 Hrvoje Šimićević, *Novosti: Usred Jasenovca podigli ploču s ustaškim pozdravom*, <http://www.portalnovosti.com/fotogalerija-usred-jasenovca-podigli-plocu-s-ustaskim-pozdravom>

/ Spomen-ploča u Jasenovcu postavljena je na objekt u kojem se nalazi stožer Maksu Luburića

Ustav, Poslovnik i politički sustav nakon dva je dana rasprave postigao konsenzus i donio zaključak koji glasi: "Postavljanje spomen-ploče poginulim hrvatskim braniteljima, pripadnicima HOS-a u Jasenovcu, s riječima 'Za dom spremni' u grbu Udruge, vrijeđa žrtve ovog ustaškog logora i sve žrtve ustaškog režima. Odbor poziva nadležna tijela državne vlasti da poduzmu nužne radnje kojima će se zaštititi dostojanstvo žrtava i sjećanja na njih, a pogotovo na mjestima kao što je Jasenovac. Potaknut raspravom, Odbor poziva Vladu Republike Hrvatske da utvrdi pretpostavke za institucionalno pravni okvir unutar kojeg će se riješiti pitanje simbola svih zločinačkih totalitarnih režima i zaštite digniteta njihovih žrtava."

Premijer Andrej Plenković danima se izbjegavao izjasniti o ploči tvrdeći samo da "nema govora o refašizaciji hrvatskog društva". Zbog ploče se u eteru javne televizije ispričao tek nakon inzistiranja novinara Aleksandra Stankovića. "Što se samog pozdrava tiče, on ima dvostruke konotacije. Ima jasne konotacije u Jasenovcu na ustaški režim i logor u Jasenovcu, koja može vrijeđati žrtve i njihove obitelji i apsolutno dijelim taj stav i tu nemam nikakvih dilema. Međutim, isto tako, to je ploča postavljena poginulim hrvatskim braniteljima. Zbog toga sam i rekao da je to pitanje na koje ne možemo tako jednostavno odgovoriti", dodao je. Nakon svega je najavio da će Vlada RH osnovati povjerenstvo za "simbole totalitarnih režima" koje će "zatvoriti ono što se zove suočavanje s prošlošću".

Iako se sankcioniranje onih koji javno koriste ovaj pozdrav propisuje u nekoliko zakona, spomen-ploča do završetka pisanja ovoga Biltena stoji

u Jasenovcu. Direktnom akcijom reagirali su članovi Radničke fronte, koji su podno ploče 18. decembra izvjesili plakat s natpisom “Fašisti – branitelji tajkuna”. Reagirali su i članovi Inicijative mladih za ljudska prava. Oni su 29. decembra preko ploče zalijepili poruku nos-ovcima u kojoj se, među ostalim, navodi: “Vi ste ovom svojom pločom, odnosno isticanjem simbola mržnje, stali protiv temeljnih postulata naše zajedničke države. Nadalje, možda nenamjerno, ali iskoristili ste svoje poginule time što ste njihove smrti instrumentalizirali za promociju nastojanja suprotnih ustavnim načelima Republike Hrvatske”. Policija je u ovom slučaju reagirala vrlo ažurno i pozvala ih na informativni razgovor u PP Novska, nakon čega su pušteni uz upozorenje da će predmet biti prosljeđen DORH-u na daljnje postupanje. Za to je vrijeme uz prisustvo sisačkog biskupa Vlade Košića ploča s istim pozdravom postavljena i u Kutini. Spomen-ploču postavio je lokalni NK Dinamo iz Krča u čast Zdravku Bezuku, poginulom članu tog kluba i dragovoljcu nos-a, inače Kutinčaninu, koji je stradao 1991. u obrani Vukovara. Otkrivanju ploče prisustvovali su HSS-ov saborski zastupnik Željko Lenart, SDP-ov gradonačelnik Kutine Andrija Rudić i HSP-ov gradonačelnik Popovače Josip Mišković. Inicijativa za otkrivanjem spomen-ploče potekla je od Bezukova suborca iz nos-a Damira Markuša, koji je ujedno i predsjednik NK Krč i šef tamošnjeg mjesnog odbora. “Idemo dalje, ovo nije kraj, ovo je početak. Hvala svima koji su došli na otkrivanje spomen ploče, a time i sportskog parka, Zdravka Bezuka, dragovoljca nos-a, branitelju Vukovara, našem igraču NK Dinamo Kutina i žitelju Radničkog naselja ili Krča. Najavljujem i takve spomen ploče i u drugim gradovima i mjestima”, poručio je Markuš.⁷⁵

/1.5.12. Predstavljanje Projekta Velebit

Pod naslovom *Medijsko nasilje i politička kultura u Hrvatskoj* 9. je novembra u prostorijama Matice Hrvatske održana tribina. Kako su organizatori Matica hrvatska i Projekt Velebit naveli u najavi, “povod za tribinu brojni su i koordinirani napadi na svaki pokušaj da se Hrvatska afirmira kao slobodna i slobodnomisleća država koja je spremna suočiti se sa svojom prošlošću, riješiti tamne mrlje iz povijesti svoga naroda i otvoreno govoriti o svim temama”. Međutim, riječ je zapravo bila o predstavljanju Projekta Velebit, organizacije i pokreta koji je nedavno osnovan u Zagrebu s “hrvatskom emigracijom”, a koja je svoje sjedište registrirala na – Kaptolu. Publici od dvjestotinjak okupljenih, među kojima su bili i Božidar Alić i Josip Jurčević, obratili su se odvjetnik Zvonimir Hodak, kolumnist Dnevno.hr-a i član Hrvatskih novinara i publicista Marko Ljubić, Jure Vujić iz Matice Hrvatske, Tanja Belobrajdić, književnica čije ime mnogi mediji povezuju s mučenjem srpskih civila u splitskoj Lori tokom devedesetih, i Marko Jurić, koji je u ime Projekta Velebit vodio glavnu riječ.

75 Danijel Prerad, Večernji list: *SDP-ov gradonačelnik bio na postavljanju ploče s grbom nos-a i pozdravom “Za dom spremni”*, <http://www.vecernji.hr/hrvatska/sdp-ov-gradonacelnik-kutine-bio-na-postavljanju-ploce-s-grbom-nos-a-i-pozdravom-za-dom-spremni-1140616>

“Obraćamo se državi i dajemo joj razuman rok da odgovori na prijetnje. Ako ne naprave ništa, mi zadržavamo prirodno pravo svakoga, pa tako i hrvatskog naroda, na samoorganiziranje”, poručio je Jurič opisujući Projekt Velebit koji, kako je objasnio, zasad predstavlja “samo intelektualnu revoluciju”. Kao uzor za djelovanje ove organizacije Jurič je naveo stotine hrvatskih mladića, pripadnika “neprijateljske emigracije”, koji su šezdesetih godina 20. stoljeća izvodili različite diverzantske akcije, poput otmica, ubojstava i upadanja u veleposlanstva diljem Evrope. “To nisu bili nikakvi mekani likovi koji su tek tako sjedili u kafićima i dijelili neke letke. To su bili sposobni ljudi koji su znali odgovoriti. Emigracija je bila u ratu, i to u vrlo uspješnom ratu”, kazao je Jurič naglasivši kako je “ovo početak odgovora na vapaje brojnih građana koji mu se žale da su komunisti preuzeli sve društvene položaje.” “Cilj je da učmalu neučinkovitost, izvitoperenost hrvatskog identiteta, vratimo u autentičan oblik. A to je da su Hrvati ne samo uspješni ratnici, nego i pobjednici”, rekao je.

Iako nije želio otkriti krajnje metode i ciljeve pokreta, stvari su u nastavku tribine postale jasne. “Srpsko narodno vijeće dobiva 20 milijuna kuna iz proračuna. Što rade s tim novcem? Možda kupuju oružje?”, pitao se Jurič usmjerivši potom istu dilemu na pojedine novinare tjednika *Novosti* i drugih medija te na intelektualce, neprofitni sektor i “nedomoljubne predstavnike akademske zajednice”. “Oni”, objasnio je, “objavljuju popise nepoćudnih Hrvata, najavljuju revolucionarnu borbu protiv fašizacije društva i prijete da će pucati. Zašto moramo razmišljati je li uzvik ‘Smrt fašizmu’ prijetnja ili isprazno lupetanje?”⁷⁶

Krajnji ciljevi Projekta Velebit izašli su na vidjelo objavom njihove službene stranice,⁷⁷ gdje se navodi da se ta organizacija “zalaže za zabranu svakog oblika jugoslavenstva”, kao da bi iz preambule Ustava trebalo izbaciti odredbu “po kojoj je hrvatska država nastala i ‘u uspostavi temelja državne suverenosti u razdoblju drugoga svjetskog rata, izraženoj nasuprot proglašenju Nezavisne Države Hrvatske (1941.) u odlukama Zemaljskoga antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske (1943.)”⁷⁸ Projekt bi uspostavio etnički čistu hrvatsku historiografiju, koja bi se provodila u školama, a zalaže se i za priznavanje Hrvatske pravoslavne crkve (op.a. – koja je prije nekoliko godina osnovana po uzoru na istoimenu crkvu koju je 1942. utemeljio ustaški režim Ante Pavelića). Među programskim se načelima navodi da članovi Projekta Velebit prihvaćaju “stvarnost” međunarodnih sporazuma kojima je polovicom 20. stoljeća hrvatski državni teritorij nepravedno ograničen na avnojski minimum, kao i da se Hrvatska “načelno ne smije odricati prava na hrvatski povijesni prostor, koji je u raznim razdobljima tuđinske vlasti silom otuđen od Hrvatske i pripojen susjednim državama, te treba težiti povratku tih teritorija matici domovini kad se za to

76 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Pivnica Hrvatska*, <http://www.portalnovosti.com/pivnica-hrvatska>

77 projektvelebit.com

78 <http://projektvelebit.com/programska-nacela/>

ukaže prilika". O nacionalnim manjinama govori se kao o državotvorno neprihvatljivima, jer Hrvatska je, ističu pisci programa, nacionalna država hrvatskoga naroda. U Velebitu bi naprimjer zabranili djelovanje Samostalne demokratske srpske stranke jer u svome imenu nema odrednicu matične države Hrvatske, a Srbe bi sveli na njegovatelje vlastite kulturne baštine. Inspirirani NDH, u programu predviđaju i vraćanje imena Hrvatskoga državnog sabora.⁷⁹

79 Dragan Grozdanić, *Novosti: ZAVNOH eliminator*, <http://www.portalnovosti.com/zavnoh-eliminator>

/1.5.13. Otkrivanje spomenika 72. bojni u Splitu

Pred vojnom bazom Lora u Splitu 13. je decembra otkriven spomenik 72. bojni vojne policije HV-a. Riječ je o lokaciji na kojoj je djelovao zatvorenički logor Lora, pravno poznat kao "konačište za zarobljenike", u kojem su devedesetih godina pripadnici te iste bojne više srpskih civila i ratnih zarobljenika mučili, sodomizirali i ubili. Pored velikog slova "H" na spomeniku se nalazi grb postrojbe, natpis "Za dom i slobodu hrvatskog naroda" i hrvatski grb s prvim bijelim poljem. Svečanosti otkrivanja spomenika prisustvovalo je stotinu građana i pripadnika raznih postrojbi, pa tako i pripadnici IX. bojne HOS-a "Rafael vitez Boban" u svojim crnim uniformama. Pored Marka Skeje, zapovjednika HOS-ove bojne, na skupu su bili i bivši HDZ-ov ministar vanjskih poslova Miro Kovač, SDP-ov Franko Vidović, splitski vijećnik iz redova HČSP-a Luka Podrug te ratni zapovjednik 72. bojne Mihael Budimir. "Neshvatljivo je da su u hrvatskim zatvorima Merčep, Duić, Bungur, a da se oni koji su silovali naše žene, ubijali našu djecu, razarali naše domove, slobodno šecu po Hrvatskoj i, što je nevjerojatno, obnašaju razne izvršne dužnosti", rekao je Zlatko Čipčić, predsjednik Udruge veterana 72. bojne vojne policije, dodajući da zbog toga ponekad misli da živi u Republici Srpskoj. Na taj je način jasno dao do znanja da stoji uz svoje suborce Tomislava Duića i Emilia Bungura, bjegunce pred zakonom kojima se trenutno sudi za ratne zločine počinjene u Lori. Čipčić je zatim dodao: "Ovim putem poručujem i tzv. antifašistima da su jedini antifašisti u Hrvatskoj sudionici Domovinskog rata koji su se borili protiv velikosrpskog fašizma. Da gospodo, Hrvatska je stvorena na antifašizmu, ali na antifašizmu iz Domovinskog rata."

Uz Miru Bulja (Most), koji je u Splitu obnašao funkciju izaslanika predsjednika Sabora Bože Petrova, govor je održao i splitski gradonačelnik Ivo Baldasar koji je kasnije novinarima objasnio da u govoru nije spomenuo žrtve iz Lore jer "nije njegovo da o tome govori". Uz to je upozorio novinarku da zbog "par incidenata koji su pravomoćno presuđeni ne može kriminalizirati cijelu postrojbu i Domovinski rat". Važnu ulogu na svečanosti odigrao je i pjesnik Ante Nadomir Tadić Šutra jer je recitirao pjesmu navodnog pripadnika 72. bojne koji se žali jer mu se sudi

za ubojstvo “dvaju četnika”. Pritom je ostalo nejasno misli li pjesnik na Gojka Bulovića i Nenada Kneževića, koji su u Lori 1992. godine pretučeni na smrt. Skupom su dominirale “četničke” i “velikosrpske horde”, zahvale Bogu, Franji Tuđmanu i Gojku Šušku te komentiranje dugotrajnosti postupaka Lora 1 i 2. Kulturni dio manifestacije upriličili su folklorno društvo iz Siska, koje je otpjevalo pjesmu Marka Perkovića Thompsona *Lijepa li si*, i dječji zbor, koji je uz pratnju dijela publike otpjevao hit Daleke obale *Mojoj lijepoj zemlji Hrvatskoj*.⁸⁰

/1.5.14. Prosvjed A-HSP-a ispred sjedišta SNV-a, SDP-a i HDZ-a

Zbog zaključka koji je Odbor za Ustav Hrvatskog sabora donio o spomen-ploči s ustaškim pozdravom u Jasenovcu, članovi A-HSP-a predvođeni Draženom Kelemincem u decembru su putem društvenih mreža i svoje službene stranice pozvali na još jedan prosvjed ispred sjedišta Srpskog narodnog vijeća u centru Zagreba. Na prosvjed održan 17. decembra odazvalo se stotinjak građana, mahom pripadnika pravaških stranaka, koji su obružani ustaškom ikonografijom zajedno s Kelemincem i Božidarom Alićem pozivali na progon Srba i pristalica lijeve političke opcije. Nakon što je okupljene pozdravio sa “Za dom spremni”, Keleminec je podržan povicima i aplauzima pristaša govor započeo pozivom Pupovcu i “svima kojima se Hrvatska ne sviđa” da “odu živjeti u Srbiju ili Sjevernu Koreju”.

“Žele nam zabraniti pozdrav ‘Za dom spremni’, napadaju bojovnike nos-a koji su dali živote za obranu Hrvatske u Jasenovcu... Ideologija koja ih je ubila 1991. danas nas proganja, danas mnogi žele da nema Hrvatske i provode program SANU 2 kako bi mirnim putem osvojili Hrvatsku... Pupovcu smeta pozdrav, ali mu ne smetaju kune iz hrvatskog proračuna”, govorio je šef A-HSP-a napadajući istovremeno i “plave” i “crvene” te najavljujući nastavak prosvjeda pred centralama HDZ-a i SDP-a. Svima kojima se ustaški pozdrav ne sviđa potom je poručio da odu u Srbiju te je zaprijetio da u Hrvatskoj neće biti dovoljno zatvora jer će se narod dići i svi će biti “Za dom spremni”.

Megafon je zatim preuzeo Krešimir Mihajlović iz HČSP-a. “Bog i Hrvati. Za dom”, otpočeo je Mihajlović i dobio već šest puta ponovljen odgovor: “Spremni”. “Jedanaest golobradih mladića je dalo svoj život spremno za Republiku Hrvatsku, nisu jedini. Hrvatske kosti hrvatskih branitelja su diljem Hrvatske. Na njima je temelj Republike Hrvatske, na Domovinskom obrambenom ratu, a ne na antifašizmu. Dapače, u Hrvatskoj se provodi fašizam propale jugo-četničke ideologije provoditelja Karađorđevića. Gospodin Pupovac u ovoj državi ima sve privilegije, tko od vas ovdje tako bogato živi?” pitao se Mihajlović. “Igraju se s našim

80 Sven Milekić, *Novosti: Otkrili spomenik bojni čiji su pripadnici mučili srpske civile*, <http://www.portalnovosti.com/manifestacija-uzasa-otkrili-spomenik-bojnoj-ciji-su-pripadnici-mucili-srpske-civile>

/ Dražen Keleminec i Božidar Alić su u centru Zagreba pozvali na progon Srba (Foto: Nenad Jovanović)

životima i s našim žrtvama”, nastavljao je i dodao da će se, ako treba, ponovno boriti. Zatim je zajedno s većinom okupljenih uzvikivao “U boj, u boj, za narod svoj”, a onda ponovno “Za dom spremni”. “Milorade, sretan ti put iz Hrvatske, oduzet ti treba hrvatsko državljanstvo, tebi i svima sličnima”, zaključio je član HČSP-a.⁸¹

Alić je započeo svoj nastup pozdravom Hrvatima i Hrvaticama, ali ne i građanima i građankama “jer njima treba lustracije”. Kazao je da je HDZ dolaskom Andreja Plenkovića od državotvorne postao udbaška stranka, a SDP-u je poželio sve najgore. Najavio je osnivanje Hrvatskog nacionalističkog radikalnog pokreta koji će “pomesti četničku bagru koja i dalje želi klati i ubijati na sve načine”. “Sramotno je da četnički klub aboliranih stoluje u Hrvatskom državnom saboru i da bude korektiv hrvatskoj politici. Treba ukinuti aboliciju, provesti lustraciju i abolirani četnički klub smjestiti gdje pripada, jer kad narod preuzme u svoje ruke lustraciju i počne ukidati aboliciju, onda ćete se imati čega plašiti”, kazao je Alić nazvavši Jasenovac radnim logorom, tjednik Novosti polupismenim četničkim biltenom koji s novcem iz proračuna pljuje po Hrvatima i Hrvatskoj, a Srpsku pravoslavnu crkvu leglom četništva. “Te bradate spodobе koje iz dna svoje pogane duše mrze Hrvatsku poučavaju svoju djecu četničkim pjesmama i nikome ništa. Hrvatska treba sprovesti lustraciju i ukinuti boljševike koji danas zagovaraju krvnika Tita i usranu Narodnooslobodilačku borbu koja je bila okupatorska”, poručio je Alić držeći u jednoj ruci megafon, a u drugoj svog maloljetnog sina. Na skupu ispred snv-a unatoč ustaškim verbalnim ispadima nitko nije priveden.

81 Ana Brakus, Novosti: *Keleminecovo urlanje: Velikosrbine! Odseli iz Hrvatske!*, <http://www.portalnovosti.com/kelemincevo-uranje-velikosrbine-odseli-iz-hrvatske>

Policija je s nekoliko mladića obavila kraće razgovore, a nakon ponovljenog ustaškog divljanja ispred centrala HDZ-a i SDP-a konačno je došlo do privođenja Keleminca i nekoliko ljudi iz njegove grupe.⁸²

Podsjetimo, osim što je podigla šator u Donjem Srbu, stranka A-HSP početkom se 2016. godine postrojila na glavnom zagrebačkom trgu. U dvama navratima njezini su članovi izveli akcije lijepljenja plakata nekoliko metara od ulaza u prostorije snv-a. Na prvom, zalijepljenom 14. aprila, nalazila se fotografija Milorada Pupovca s natpisom "Zašto šutiš o četniku Šešelju". Članovi A-HSP-a tom su prilikom stajali okupljeni oko plakata dok ih policija nije uklonila. S njima je u društvu bio i Vlado Turudić, koji je nekoliko mjeseci kasnije ubio Đorđija Burića (85). Umirovljenika je u njegovu stanu smaknuo pištoljem, a na prvom je policijskom ispitivanju izjavio da je njegova žrtva "stara komunjara koja gleda partizanske filmove" i da je Crnogorac. Nakon što su Novosti objavile da je u Jasenovcu otkrivena ploča s ustaškim pozdravom, na istom su mjestu zalijepili i plakat s porukom "Za dom spremni Pupovac".

82 Nenad Jovanović, *Novosti: Keleminac i pristaše privedeni zbog ustaškog divljanja po Zagrebu*, <http://www.portalnovosti.com/fotogalerija-keleminac-i-pristae-privedeni-zbog-ustskog-divljanja-po-zagrebu>

/2 Elementi historijskog revizionizma, govora mržnje ili širenja etničke netrpeljivosti u izjavama i postupcima javnih osoba

U odnosu na prethodne godine zabilježen je značajan porast broja izjava ili postupaka javnih osoba (kao što je fotografiranje uz obilježja iz perioda NDH) koji sadrže elemente afirmacije ustaškog režima, šire netrpeljivost i diskriminaciju ili podrazumijevaju zakonom kažnjiv govor mržnje. Iako su u prošloj godini najviše odjeknule mrzilačke izjave Marka Jurića usmjerene protiv SPČ-a i metode verbalnog progona koje u svojoj emisiji koristi Velimir Bujanec, a na ulici Dražen Keleminac, takvi primjeri neće biti nabrojeni u ovom poglavlju jer im je posvećeno već cijeli dio ovoga Biltena (*Elementi historijskog revizionizma, govora mržnje ili širenja etničke netrpeljivosti u javnom prostoru*). U ovom je poglavlju posebna pozornost posvećena kleru Katoličke crkve, koji ima veliki utjecaj na hrvatsko društvo, i državnim dužnosnicima, kojima je Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije još uoči pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji savjetovala brigu za "izbjegavanje trajnog ponavljanja neprijateljstva na etničkim osnovama"⁸³. Da se "suprotstavi oživljavanju nacionalizma i posveti promoviranju otvorenosti i poštivanju različitosti u društvu" od Vlade RH lani je zatražio i savjetodavni odbor Vijeća Evrope, koji nadzire provedbu konvencije o zaštiti nacionalnih manjina

83 Izvješće ECRI-a o Hrvatskoj, <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Croatia/HRV-CbC-IV-2012-045-HRV.pdf>

u RH.⁸⁴ Međutim, da gotovo ništa nije napravljeno na tom polju i da je diskriminatorni govor postao politička svakodnevica, posebno u periodu izbornih kampanja, dokazuju izjave i fotografije poredane abecednim redom po prezimenima njihovih autora i aktera, koje su ispred vas:

84 Četvrto mišljenje o Hrvatskoj, <https://pravamanjina.gov.hr/provedba-okvirne-konvencije-za-zastitu-nacionalnih-manjina/592>

“Manjine Hrvatskoj ne trebaju. Ne treba nam Pupovčev četnički klub u Hrvatskom državnom saboru. To je Pupovčev četnički klub, aboliran doduše. Treba skinuti aboliciju i pospremiti tamo gdje im je mjesto. Ne može jedan četnik, kojem su oba brata bila u četnici, a doslovce, zajedno sa Stanimirovićem i Miletom Horvatom biti korektiv hrvatske politike.”

— *Glumac Božidar Alić u eteru z1 televizije, 20. novembra 2016.*

“Te bradate spodobe koje iz dna svoje pogane duše mrze Hrvatsku poučavaju svoju djecu četničkim pjesmama i nikome ništa.”

— *Glumac Božidar Alić na prosvjedu ispred SNV-a o SPC-u, 17. decembra 2016.*

“Razmišljam da 10. travnja osobno odem na spomenik HOS-u i položim cvijeće. To sigurno nikakve veze nema s NDH. Ja želim da 10. travnja bude datum kao i svaki drugi, ne želim se vezivati za NDH. Eto npr. tog dana je ubijen sveti Duje. Za mene je 10. travnja datum koji je 9. bojna HOS-a izabrala za svoj dan.”

— *Gradonačelnik Splita Ivo Baldasar u intervjuu za Večernji list, januar 2016.*

“Oni koji su bili protiv kune devedesetih, sada su protiv ZDS, no njih nismo slušali ni prije 25 godina pa ne moramo ni danas. Pozdrav ‘Za dom – spremni’ ne poziva ni na kakvu mržnju, za razliku od komunističkog pozdrava ‘Smrt fašizmu’ ili četničkog pozdrava ‘Sloboda ili smrt’. Za razliku od kokarde i zvijezde koje su počinile mnoga velika zlodjela na kraju 20. stoljeća i na području Hrvatske i na području BiH, pod pozdravom ‘Za dom – spremni’ nije počinjen niti jedan zločin! Kada bismo uveli ZDS u Hrvatsku vojsku ne bi se ništa značajno promijenilo. Neko kraće vrijeme pojedinci koji su vrištali i zbog kune, vrištali bi opet, a poslije toga bi tražili neke druge modele za provociranje hrvatskog naroda.”

— *Umirovljeni brigadir Branko Borković – Mladi Jastreb u Bujici, 19. decembra 2016.*

“Potraga za tragovima ‘ustaštva’ poprimila je razmjere histerije. Posebni odredi aktivista, poput nekadašnje OZNA-e tragaju za ‘ustašama’, ‘fašistima’, ‘nacistima’ i sličnima kako bi opravdali smisao svoga postojanja. Bez ‘fašista’ nema potrebe ni za antifašistima. Naročito istaknuta meta je ministar kulture dr.sc. Zlatko Hasanbegović. Posebno obučene i opremljene ‘trojke’ kopaju po starim novinama ne bi li pronašli nešto čime bi ga kompromitirali. A sve zato da bi se sačuvale privilegije i održalo na proračunu.”

— *Potpredsjednik Sabora Milijan Brkić na Facebooku o naslovnici Novosti na kojoj je bivši ministar kulture s ustaškom kapom, 10. februara 2016.*

“Hrvatsku javnost i građane ne treba kontaminirati paranojom straha jer nitko u Hrvatskoj nije ugrožen, pa niti Pupovac. Ako je, neka ode tamo gdje neće biti ugrožen.”

— *Potpredsjednik Sabora Milijan Brkić u izjavi za medije povodom prošlogodišnjeg izdanja ovoga Biltena, 8. marta 2016.*

“Poštovani Romi ne vjerujte bivšem oficiru JNA laže ko srpski cigan i nije dio vas hrvatskih Roma, u Hrvatskom Saboru iznosi laži i radi po nalogu mrzitelja Hrvata što nije vaš program suživota.”

— *Saborski zastupnik Stevo Culej na Facebooku o zastupniku Veljku Kajtaziju, 23. augusta 2016.*

“Izvjешće Saše Lekovića mi se na trenutak učinilo kao promiloševićevska gebelština iz 1990. i 1991. koja je uzrokovala Domovinski rat, jer se u obraćanju razračunava sa svojim strahovima i proizvodi ustašizaciju, zanemarujući izvješće SOA-e o pojavi četništva u našem društvu.”

— *Saborski zastupnik Stevo Culej 25. novembra 2016. na saborskom Odboru za informiranje, informatizaciju i medije*

“Ako Milu Budaka nazivate ustašom, neću s vama uopće pričati! On je bio domoljub i disident koji je okrenuo leđa Anti Paveliću i išao u Njemačku za veleposlanika. Pa nije svatko tko je bio u NDH ustaša. Budak je vidio kamo sve to vodi i nije bio poput Pavelića. Ako ne znate povijest, ja ću vas uputiti! Budak je bio književnik i domoljub i nakon što smo

prvom nezakonito izgrađenom mulu dali ime po blaženom Alojziju Stepincu, sada ćemo drugi nazvati po Budaku.”

- Načelnik Općine Bilice Josip Čaleta u izjavi za medije povodom otvaranja ilegalno sagrađenog mula koji nosi ime po ustaškom doglavniku i supotpisniku rasnih zakona, 24. juna 2016.

/ Pero Ćorić,
bivši saborski
zastupnik
(FOTO: Facebook)

“Ma možete takvih pedeset fotografija naći kod mene, to je snimljeno u mom dnevnom boravku. To je poklon kojeg mi je dao netko prije deset godina u Hercegovini i zaboravio sam da je on tamo. Da me netko pitao imam li sliku Ante Pavelića, rekao bih da nemam. Na drugom zidu u istom dnevnom boravku imate i fotografiju mog strica i oca u ustaškoj odori.”

- Bivši saborski zastupnik Pero Ćorić u izjavi za medije nakon što je na Facebooku objavio obiteljsku fotografiju na kojoj se u pozadini vidi čturica s likom Ante Pavelića, 12. jula 2016.

“Sa Srbom ne razgovara, ne zato što ima ružno prezime, nego zato što nema političku težinu.”

- Bivši saborski zastupnik Pero Ćorić novinarima o pravaškom kolegi Danielu Srbu, 21. jula 2016.

“Dana 23.08.2016. s početkom u 12,00 sati kandidati Domovinske koalicije za VI. Izbornu jedinicu, nositelj liste mr. sc. Miroslav Rožić, povjesničarka dr.sc. Vlatka Vukelić i Sanja Blažević odali su počast polaganjem vijenca i paljenjem svijeća svim žrtvama komunističkog sistema podno spomenika Kameni cvijet u Spomen području Jasenovac. Tom prigodom progovorili su o komunističkim žrtvama i hrvatskim domoljubima pogubljenim u Jasenovcu nakon ‘oslobođenja’ 1945. godine, a o kojima u Hrvatskoj postoji ‘zavjet šutnje’”.

— *Priopćenje bivšeg saborskog zastupnika Pere Ćorića u kojem spominje navodno oslobođenje Jasenovca, 23. augusta 2016.*

“Razumijem kako to smeta Šešelju, Vučiću, Nikoliću, Pupovcu, ali ne smeta većini hrvatskog naroda. Tu inicijativu treba podržati. Imamo instrumente da to izborimo, posebice ako se nastavi ovakva hajka na dragovoljce HOS-a i pozdrav ‘Za dom spremni’, a to je hrvatski nacionalni referendum kojim možemo, konačno, i tu stvar razjasniti u Hrvatskoj.”

— *Bivši gradonačelnik Osijeka Anto Đapić na konferenciji za medije, 12. aprila 2016.*

“Ovdje imamo branitelje kojima je zabranjen pristup ovom monstruoznom derneku. Došli smo ustvari iz Jugoslavije u tzv. Croslaviju. Jeste li ikada u 26 godina, otkad smo dobili hrvatsku državu, čuli da je netko spomenuo najgori fašizam i masovne zločine od 1912. do 1990., gdje je pod petokrakom i kokardom ubijeno više od pola milijuna ljudi. I to se ovdje slavi danas, a mi kažemo da imamo hrvatsku državu. Jeste li u 26 godina čuli da je ijedan hrvatski političar osudio velikosrpski imperijalizam koji je u miru ubijao stotine tisuća ljudi... ovdje su hrvatski domoljubi, a s one strane su reciklirani četnici i partizani Jugoslaveni.”

— *Saborski zastupnik Željko Glasnović u izjavi za medije na prosvjedu protiv obilježavanja Dana ustanka naroda Hrvatske u Srbu neposredno prije nego što je Zorana Pusića, predsjednika Antifašističke lige, nazvao ‘moralnom nakazom’, 27. jula 2016.*

“Za mene to ne dolazi u obzir. Rekao sam ako su ciljevi državotvorni, ja bih je podržao. Predložio bih svima da se bore na političkom biralistu i da ostvare svoja prava, pa i manjinama. Pupovac za mene nije državotvoran. Onaj tko kaže da svakom Hrvatu treba biti petokraka na srcu, za mene nije državotvoran.”

— *Saborski zastupnik Željko Glasnović u odgovoru na pitanje N1 televizije bi li podržao Vladu u kojoj je Milorad Pupovac, 19. septembra 2016.*

“Hrvatski poreznik ne bi trebao plaćati da gledamo Tesnu kožu, Radu Šerbedžiju... partizanske filmove... Mi smo dio mittel Europe. Gdje se troši novac? Za neke režisere ismijane u Austriji, zabranjene u Poljskoj. Kultura ima hijerarhiju, ako je to budućnost hrvatske kulture, mi smo u gadnim nevoljama.”

— *Saborski zastupnik Željko Glasnović u razgovoru za N1 televiziju, 21. oktobra 2016.*

“U ove rezultate ulaze prosječni rezultati. Ne uzimamo samo najbolje. U nekim europskim zemljama kažu lošijim učenicima da na dan testiranja ne dođu na nastavu. Kod nas u statistiku su ušla i djeca s posebnim potrebama i nacionalne manjine. Uzimamo sve zajedno unutra.”

— *Državni tajnik u Ministarstvu obrazovanja i znanosti Matko Glunčić u eteru N1 televizije o lošim rezultatima PISA-testova, 11. decembra 2016.*

/ Predsjednica u društvu kanadske emigracije (FOTO: Facebook)

— *Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović u Torontu, novembar 2016.*

“Ja sam uvijek spreman za dom i za domovinu (smijeh)... Činjenica je da je to bio ustaški pozdrav i da vrijeđa određene ljude, ali je isto tako činjenica da su ga nos-ovci koristili u Domovinskom ratu, da su se hrabro borili i da nisu činili zločine pod tim pozdravom... Ja sam za dom, da.”

— *Saborski zastupnik Nikola Grmoja u videouratku Denisa Šešalja, veterana HOS-a, koji je emitiran u Bujici, 19. decembra 2016.*

“Ovakvi filmovi su korisni jer govore o brojnim tabu temama. To je najbolji put da se konačno rasvijetle brojna kontroverzna mjesta iz hrvatske povijesti.”

— *Bivši ministar i aktualni saborski zastupnik Zlatko Hasanbegović u izjavi za medije na premijeri filma Jakova Sedlara Jasenovac – istina, 4. april 2016.*

/ Hasanbegović s emigracijom iz Njemačke (FOTO: Jure Mišković/CROPIX)

— *Bivši ministar i aktualni saborski zastupnik Zlatko Hasanbegović na otvorenju spomenika Miri Barešiću u Dragama, 31. jula 2016.*

“Crvena je rulja bijesna, pade Pupovac, Zoki i moja orjunašica Vesna. Jedina im nada osta, da u Savu skoče s mosta.”

— *Bivši saborski zastupnik Anto Kovačević na Saboru HSP AS-a, 12. marta 2016.*

“Istina, bila sam na svečanosti otkrivanja spomen ploče i u tome ne vidim ništa sporno. Ploču nije podigla država, nego hrvatski branitelji HOS-a, službeno priznate udruge branitelja.”

— *Načelnica Jasenovca Marija Mačković u izjavi za medije o spomen-ploči s ustaškim pozdravom, 5. decembra 2016.*

“Nisam vidio dokaze da je Ante Pavelić zločinac. A jeste li ih vi vidjeli? (...) Nezavisna Država Hrvatska nije bila zločinačka, to može biti samo režim.”

— *Pater Ivan Matić u razgovoru za Novosti uoči mise zadušnice za “35 hrvatskih mučenika, visokih časnika, generala i pukovnika Hrvatske vojske NDH”, 23. septembra 2016.*

“Ne zaboravljamo svoje velikane, koji su položili živote na oltar domovine... Ne treba se stidjeti i sramiti 10. travnja jer jedno je država, svetinja, a drugo je vlada... Trebalo se osloboditi velikosrpske hegemonije, ne samo onda nego i dan danas... Nismo fašisti nikad bili, iako nam to nameću do dana današnjeg, ali smo se morali osloboditi od velikosrpske dominacije, da dišemo punim plućima... Željeli smo samo jedno, braniti domovinu. Herodi i neprijatelji nisu nestali, dragi prijatelji, pobornici istine i pravde, braćo i sestre, i danas ih imate prekrivene kaputima antifašizma i liberalizma... Svi oni koji se drznu osuditi žrtvu u službi su sotone, modernih Heroda, u Zagrebu, Den Haagu ili bilo gdje... Na hrvatskom narodu počinjen je pravi pravcati genocid poslije Drugog svjetskog rata.”

— *Pater Dragan Majić u zagrebačkoj Bazilici srca Isusova na misi zadušnici za “35 hrvatskih mučenika, visokih časnika, generala i pukovnika Hrvatske vojske NDH”, 24. septembra 2016.*

“Dragi Marko, želio bih ti se ovim putem zahvaliti na dobroj suradnji i tvom svesrdnom angažmanu na koncertu ‘Pobjeda za heroje – Knin za Vukovar’ prilikom svečanog obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnost, Dana hrvatskih branitelja i 21. vRO ‘Oluja’ u Kninu. Tvoj nadasve domoljuban duh i promicanje vrijednosti pravednog i osloboditeljskog Domovinskog rata bili su snažna potpora i hvalevrijedan primjer domoljublja i snage hrvatskog zajedništva. Ponosan sam što si bio dio veličanstvenog događaja i svojom izvedbom sudjelovao u plemenitom cilju obnove vukovarskog Vodotornja, simbola hrvatskog otpora.”

— *Ministar branitelja Tomo Medved u pismu Marku Perkoviću Thompsonu nakon ustaških pokliča u Kninu koje je potom objavljeno na Facebooku, 10. augusta 2016.*

“Ja sam morao na televiziji neki dan reći da je čovjek koji je odgojio moju mater bio u ustašama. Dakle, to je moj deda... To mom dedi su dva brata poginula u ustašama. Oni su iz Ličkog Lešća, tamo nije bilo partizana. To je podiglo moju mater... Tamo u Srbu je poginulo 150 Hrvata, Dalmatinaca '44. godine u 10. splitskoj proleterskoj brigadi jer su oslobađali taj kraj od Nijemaca i ustaša ili su ga okupirali, nemam pojma, više mi to nije jasno. Ostavi me više na miru s tim, čovječe, ne mogu više, brate, živjet' s tim. Dakle, moja stara nije bila vojni lekar kao Plenkovićeve... Fućkaš 'Za dom spremni', baš me briga. Pomirba u mojoj obitelji je počela '46. Moj otac je oženio djevojku čiji je otac bio u Gradiški, bio je ustaša.”

— *Bivši premijer Zoran Milanović na razgovoru s veteranima, 23. augusta 2016.*

“Mi tim ljudima gledamo kroz prste i to je granica i doseg tolerancije na koji sam ja spreman. Kao, to su sve normalni tipovi, njih je izabrao narod u Srbiji, pa eto, oni su naši kolege. Nemoj me tjerati više od toga. Da te ono još tu prezentiram kao što vi kažete nekakva diplomatska sila. To je, nažalost, šaka jada, koja već 150 godina ne zna bi li išli u Makedoniju, Vojvodinu, Bosnu, Hrvatsku, Bugarsku. Nema ih 10 miliona jebo te, a žele biti gospodari pola Balkana. Nema vas dovoljno, to je mali narod...”

— *Bivši premijer Zoran Milanović na razgovoru s veteranima, 23. augusta 2016.*

“Stoljetnim pozdravom uz koji su Hrvati od davnina branili svoje, ne želeći nikome zlo. Bog i Hrvat! Za dom!” (Okupljani odgovaraju: Spremni!)

— *Don Mate Munitić na obilježavanju 10. aprila u Splitu (2016.)*

“Svjedoci ste da me zadnjih desetak dana samozvana desnica optužuje da brišemo s popisa ljude iz Imotskog, Vrgorca, dakle u područjima gdje je glasačko tijelo HDZ-a. Nitko ne želi reći istinu, no ja mislim da već u ovom trenutku, izbrišu li se sva lažna prebivališta, srpska manjina u Vukovaru nema tih 30 posto. Ako je to jedino uporište za korištenje ćirilice u Vukovaru, nakon ovoga toga uporišta više neće biti. Srpska manjina manipulirala je s nelegalnim prebivalištima.”

— *Ministar unutarnjih poslova Vlaho Orepić u intervjuu za Večernji list, 13. augusta 2016.*

“Thompsona u Kninu policija ispitivala i prijavila zbog stiha ‘Za dom spremni’. Ne bih se puno izjašnjavao o tom slučaju, samo bih objavio fotodokument (od ukupno tri fotografije). Bio sam godine 2013. u Rimu na utakmici Roma-Inter. Stadion Olimpico. Na ulazu u stadion (slika 1) koči se divovski obelisk na kojem piše MUSSOLINI. Uđeš unutra na stadion, eto ti goleme ploče, i to očito nedavno renovirane (slika 2) na kojoj piše: ‘23. ožujka 1919. Mussolini je osnovao fašističke borbene odrede’ (fašističke odrede koji su mi, usput rečeno, u Drugom svjetskom ratu u Istri strijeljali dida, Petra Pauletića). Posvuda (ali posvuda!) oko stadiona na tlu piše DUCE DUCE DUCE (također friško obnovljeno!), a eto i slike 3 koja pokazuje kako to izgleda. Sve to isto tako stoji i danas, godine 2016., usred Rima i EU. Kad dođeš na Olimpico, osjećaš se kao da si došao u 1934. godinu, samo čekaš da se odnekud pojavi Mussolinijev zet, grof Galeazzo Ciano, i pozdravi ‘romanamente’! Sad to pokušajte prenijeti u naše krajeve i zamislite obelisk ispred Maksimira na kojem piše PAVELIĆ, unutra ploča na kojoj stoji ‘3. rujna 1941. Jure Francetić osnovao je Crnu legiju’, a na tlu svuda piše POGLAVNIK POGLAVNIK POGLAVNIK. Nezamislivo, je li tako? Eto, kod nas policija ispituje i prijavljuje pjevača koji u sklopu pjesme izgovori pozdrav koji čak nije ni izvorno ustaški, nego ima šire, povijesne konotacije. Pa tko tu koga, da prostite, zajebaje?!”

— Robert Pauletić, bivši doministar turizma, na Facebooku nakon proslave Oluje u Kninu, 6. augusta 2016.

“Sa žaljenjem vidimo kako se prošlogodišnja priča iz Knina ponavlja. U pismu koje smo Vam tada poslali predložili smo uvođenje pozdrava ‘Za dom spremni’ u Hrvatsku vojsku upravo zbog incidenta s pjevanjem pjesme *Bojna Čavoglave* koja predstavlja simbol Domovinskog rata. Znamo da je prošle godine na mimohodu HV-a nastupao i HOS sa svojom zastavom na kojoj piše ZDS, koji je odobren od hrvatskih vlasti. Zato nije jasan tadašnji Vaš odgovor da je naš zahtjev koji ima za cilj obranu Marka Perkovića Thompsona i *Bojne Čavoglave* u kome je rečeno da je on ‘na razini provokacije’.”

— Akademik Josip Pečarić i biskup Vlado Košić u otvorenom pismu predsjednici kojim se zalažu za legaliziranje pozdrava “Za dom spremni”, 7. augusta 2016.

“Ja ne mogu nikako oprostiti ovo što je Kolinda Grabar-Kitarović izjavila da Nezavisna Država Hrvatska nije bila nezavisna i da je bila zločinačka. Ma ako je morala to reći pred Amerikancima, onda ja njoj postavljam pitanje: a zašto nisi rekla pa nismo mi Hrvati bacili atomsku bombu na Hirošimu i Nagasaki?! Pa nismo mi bombardirali ni Dresden ni Hamburg! Koga smo mi zapravo ubili izvan svojih granica?”

— *Prior Dominikanskog samostana u Splitu don Luka Prcela na misi koju je izravno prenosio HRT, 8. maja 2016.*

“Što je to toliko uznemirilo sve moguće ljude čitavoga svijeta? Zovu, viču, galame, a ja ni kriv ni dužan. Ja sam samo propovijedao evanđelje, Ja branim dostojanstvo, ne samo svoje, nego dostojanstvo svoga naroda, svoje majke, oca, braće i sestara... Mene ne zanima Ante Pavelić, mene zanima Nezavisna Država Hrvatska. Ja nikada ne bi prihvatio hrvatsku državu u kojoj bi Mesić i Josipović bili predsjednici države.”

— *Prior Dominikanskog samostana u Splitu don Luka Prcela u razgovoru za Slobodnu Dalmaciju, 8. maja 2016.*

“Kaži gade – tko je bio agresor?! Kaži i slaži bre burazeru ako imaš muda, a ne ovako već dugo prodaješ svijetu svoju lažnu maglu s Brijuna koji su bili vlasništvo tvog zločinca druga Tita, a sada su tvoji, za nagradu kao poznatom domoljebu.”

— *Poduzetnik Josip Dikan Radeljak na Facebooku o glumcu Radi Šerbedžiji, 30. novembra 2016.*

“Dragin Slobin prezimenjače – al nisi se zabrinuo kad je usred (kako bi se tebi snilo) ‘ustaškog’ Zagreba, iz tvoje Beogradske centrale poslan poznati ljubitelj vascele Hrvatske i njenih ‘ustaških’ kuna – tvoj glasno-pevač Porfirije – koji junački i muški peva iz sveg glasa, u slavu popu Đujići – i tada koliko se sećam, nisam te bre burazeru, čuo da zavija u medijima ljutine.”

— *Poduzetnik Josip Dikan Radeljak na Facebooku o saborskom zastupniku SDSS-a Borisu Miloševiću, 21. decembra 2016.*

“U sred Zagreba na Cvjetnom Trgu – osjećam se zapravo ko na periferiji Zemuna... gledam kroz prozor. S leve strane lepa Srpska Pravoslavna Crkva, kuća mi prepuna bradatih popova, a na Trgu celi dan cepaju i najglasniji su bre cigani iz Leskovca... ju burazeri, najebo sam !!”

— *Poduzetnik Josip Dikan Radeljak na Facebooku o SPC-u, 31. decembra 2016.*

“U svijetu se obilježava Dan pobjede, no mi Hrvati nemamo što slaviti, jer Dan pobjede za nas je bio dan gubitka i dan tuge, koja se ne prihvaća i ne priznaje. Za mnoge narode tog dana se slavi kraj Drugog svjetskog rata i završetak fašizma i nacizma, ali gle čuda za nas Hrvate to je dan početka našeg stradanja.”

— *Fra Nikola Mate Roščić na misi za mlade u splitskoj crkvi Sv. Frane, 8. maja 2016.*

“Naša Hrvatska ne smije postati zemlja grobova i uspomena, nego mora biti zemlja života, zemlja Hrvata i katolika.”

— *Josip Sarić, savjetnik tadašnje ministrice socijalne politike i mladih Bernardice Juretić, na otvaranju Nacionalnog studijskog dana za djelatnike i suradnike u pastoralu braka i obitelji u Osijeku, 22. aprila 2016.*

“Jesu li oni koji su imali te oznake na rukavu bili zločinci? U tom kontekstu, kao dio njihova identiteta, pozdrav nije sporan. Za mene je Za dom spremni pozdrav s rukava branitelja HOS-a.”

— *Bivši predsjednik Sabora Ivan Tepeš u eteru HRT-a, 24. januara 2016.*

“Odluka saborskog Odbora za Ustav o uklanjanju spomen-ploče poginulim braniteljima iz redova HOS-a sramotna je i vrijeđa uspomenu na sve one koji su dali svoje živote za hrvatsku slobodu pod znakovljem HOS-a i pozdravom ‘Za dom spremni!’ U hrvatskom se javnom prostoru, opterećenom podjelama na ustaše i partizane, danas njihovo ratno nasljeđe

povezuje s fašizmom, unatoč činjenici da upravo niti jedan pripadnik HOS-a, kao ni njihovi zapovjednici na području RH nisu optuženi, a kamoli osuđeni za bilo kakav ratni zločin.... Ovom odlukom saborski Odbor za Ustav degradira i omalovažava sve sudionike Domovinskog rata, što još jednom potvrđuje činjenicu da hrvatski državni vrh već godina ma provodi slugansku politiku, kako bi se očigledno dodvorio svjetskim moćnicima na štetu vlastitog naroda.”

— *Zastupnica u Evropskom parlamentu Ruža Tomašić u izjavi za medije povodom odluke saborskog Odbora za Ustav o spomen-ploči u Jasenovcu, 16. decembra 2016.*

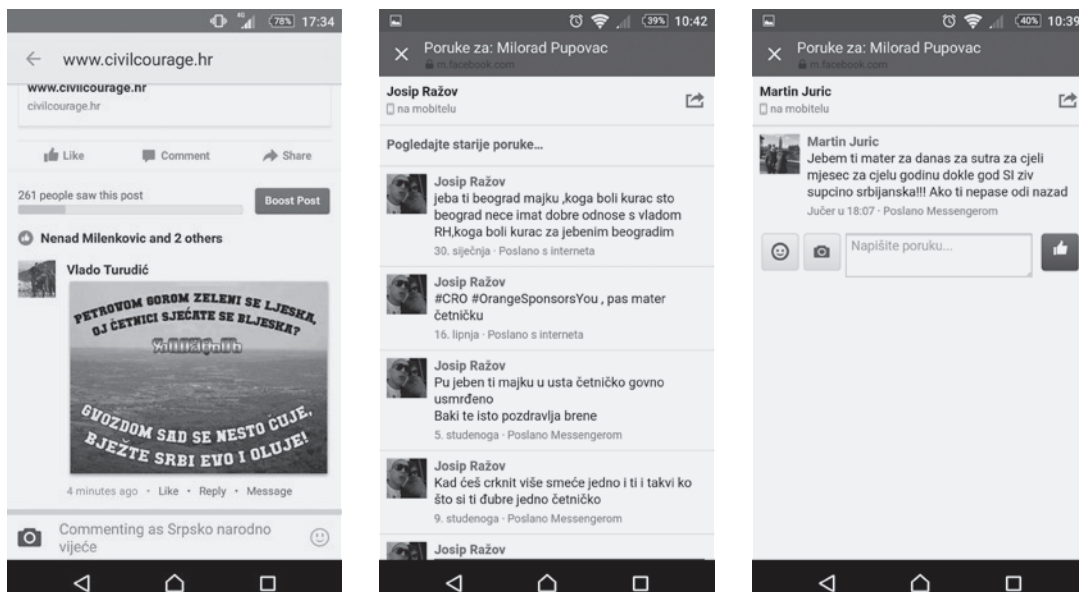
/3 Verbalne prijetnje i uvrede

U 2016. evidentiran je drastičan porast broja verbalnih prijetnji i uvreda na račun Srba u Hrvatskoj. Za razliku od lanjskog izvještaja u kojem je stajalo da su pripadnici srpske zajednice tokom 2015. primili nekoliko poruka na društvenim mrežama i *e-mailova* koji sadrže prijetnje i uvrede, u 2016. godini one su u pojedinim razdobljima gotovo postale svakodnevica. Istaknutiji predstavnici srpske zajednice često su bili i žrtve verbalnog nasilja na ulici. Pored toga što ih se vrijeđalo po nacionalnoj osnovi, nerijetko su bili pozdravljani ustaškim pozdravom “Za dom spremni”, na što je u svom pismu predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović upozorio Pupovac. Da od takvih uvreda nisu ostala pošteđena ni maloljetna djeca rođena nakon rata dokazuje slučaj koji se u februaru dogodio u šibenskom kraju. U autobusu ATP-a, kojim se vraćao iz škole u smjeru Crnica – Bilice, 14-godišnji dječak podigao je noge na naslon sjedala. Kada je to vidio, vozač autobusa prišao mu je i rekao: “Jebem ti majku četničku, očeš da vas podavim sve u kući?” Nakon što je obitelj dječaka o ovome obavijestila policiju, protiv 49-godišnjeg vozača podignuta je prijava zbog kaznenog djela prijetnje djetetu.⁸⁵

/3.1. Uvrede i prijetnje upućene Srpskom narodnom vijeću i Miloradu Pupovcu

Najveći broj zabilježenih prijetnji i uvreda u 2016. godini stigao je na službeni *e-mail* i Facebook-stranicu centralnog ureda snv-a te na privatni Facebook-profil Milorada Pupovca. Njihov broj povećavao se u danima u kojima je Vijeće organiziralo manifestacije, komemoracije i predstavljanja svojih tiskanih izdanja. Najviše njih zabilježeno je u

85 Šibenski portal: Vozač ATP-a zaradio kaznenu prijavu zbog prijetnji dječaku!, <http://sibenskiportal.rtl.hr/2016/04/19/jeem-ti-majku-cetnicku-vozac-atp-a-zaradio-kaznenu-prijavu-zbog-prijetnji-djecaku/>

martu, neposredno nakon javnog predstavljanja prošlog broja ovoga Biltena i nakon što je u decembru otkriveno da je u Jasenovcu postavljena spomen-ploča s ustaškim pozdravom “Za dom spremni”. Da one nisu nimalo bezazlene govori i činjenica da je jednu od njih potpisao Vlado Turudić, često viđen na antisrpskim okupljanjima A-HSP-a, koji je početkom novembra ubio Đorđija Burića (85). Na ovome mjestu nabrojat ćemo samo neke od pristiglih prijetnji i uvreda. Prenosimo ih u izvornom obliku s imenima profila ili *e-mailovima* s kojih su pristigli, iako postoji vjerojatnost da su neki od njih lažni.

/ Prijetnje i uvrede
na račun Milorada
Pupovca i snv-a

“Malo sam u nedoumici pa želim da mi pomognete vi iz snv-a (Srpsko-četničkog nacionalnog veća). Koja je razlika između vas GOVANA i stajskog gnojiva? Aaaa znam! Stajsko gnojivo pomaže rastu, a GOVNA smrde i zagađuju dok ih ne pokopaš duboko. Mir vama dragi ljudi!”

— Bruno Herman, 22. februara 2016.

“Pa dobro bando serbska svetosavskih fašista, antifašista, terorista komunističkočetničkog zločina i udbaša. Vidite koliko odrednica imate, a zašto tipkam jer na vijestima Nove tv u pet sati danas vidoh titlove će se spominje balegar svetosavski mutavac Milorad Đubradi. Dobro ljudi, koji vam je kurac. Vi ste ljudski šljam koji je izgubio rat. Nema vam ni treće Yuge do Virovitice i Karlobaga ili Velike Srbije. Nema vam ni usra-nih krajuna, ali osta genocid od serbske terorističke manjine.... Za sada

toliko. Za dom spremni Hrvati uvek bili i ostali spremni. Smrt komunistima i četnicima. Sloboda hrvatskom narodu!"

— *gradjaning25@gmail.com, 9. marta 2016.*

"Evo da vam ja nešto kažem, da me stavite u bilten. Nećete imati Hrvatsku i zaboravite na provođenje Memorandum SANU. Imate protiv sebe malo jaču desnicu nego što je ova na političkoj sceni. Milorade odi u Srbiju zajedno sa Stanimirovićem, jer vam je tamo i mjesto i svim takvima poput tebe. ZA DOM SPREMNI BRAĆO HRVATI PROTIV OVAKVIH PUPOVČEVIH!"

— *Danijel Pilić, 10. marta 2016.*

"Mutavče Milorade. Tebe i takve kocem do trećega kolina treba pobiti rod i ti serbski teroristo da ideš u Brisel išta govoriti. Triba pobiti kocem... koliko si se zalaufao u ludilu svetosavskog fašiste i jebo te krmak antifašisto komunističkočetničkog zločina ti da držiš prodiku o bilo čemu. Pa Nemanjić te posrbice hrvatskog katoličkog roda iz Kotara su jedan drugom oči vadili, ubijali, zatvaralo da dođu na 'presto' serbsko..."

— *gradjaning25@gmail.com, 10. marta 2016.*

"Uskoro ćete svi na traktore i za Beograd! Za Beograd! Smrdljivi sproveditelji velikosrpske politike četnički zločinci ali nema ni "velike srbije" nema ni vaše voljene jugoslavije u Oluji ste poprašeni za idućih stotinu godina dok ste vladali i vršili teror nad Hrvatima u svojim jugoslavijama bilo vas je 12% a sada pupovčiću koliko vas ima u Hrvatskoj? Po zadnjem popisu iz 2011. ima vas 4% (180.000) a na idućim popisima bit će vas još manje... Izgubio si sve pa si sada ko bijesan pas i izdaješ taj otrcani bilten šovinističku četničku propagandu koju možeš mačku o rep zavezati i sprovađati odavno provaljen memorandum uzalud vam trud četničići gotovi ste za sva vremena uskoro će vas umjesto majmuna prikazivati u ZOO i još jedna stvar pupovčiću bila bi mi velika čast kad bi me stavio u bilten svaki Hrvat koji drži do sebe treba se naći u njemu to je stvar statusnog simbola p.s ako preko SDP-a koji je imao polovicu srba ministara a ostali su bili jugovići niste mogli ništa napraviti Josipović te je nazvao etno bizmismenom kako mislite sad kad je na vlasti desnica gotovi ste!"

— *Marko Kolarić Johnny, 17. marta 2016.*

“Danas je poginuo još jedan pirotehničar od vaših mina stoko trofazna. Stoga jebem mater svim Srbima ma gdje god bili i što radili.”

— *Jovica Kotevski, 15. aprila 2016.*

“Petrovom gorom zeleni se ljeska, oj četnici sjećate se Bljeska? Gvozdom sada se nešto čuje, bježte Srbi evo i Oluje!”

— *Vlado Turudić, 12. maja 2016.*

“Doći će te opet sa traktorima (našim), mi ćemo vam dati prikolice, a vi će te tako, kao i uvijek, pobjeći.”

— *Bruno Herman, 12. juna 2016.*

“Nemate vi stoko četnička pravo ni na pošten metak.”

— *Vili Mali, 14. augusta 2016.*

“Nakon pljačke i paleža nemate vi pravo ni na što stoko genocidna.”

— *Mate Parlić, 15. augusta 2016.*

“Pupi glupi udbašu i četniče, ostavi se ucjena i ukloni prste od HRVAT-SKE Vlade jer takvi tamo nepripaju jer samo pljuješ po Hrvatskoj kod svojih Engleza i četničke bratije u Beogradu. Otkriven si kao papagalo SANU 2 i 3. Mrš u četničku bratiju”

— *G. Gineli, 16. septembra 2016.*

“Kad ćeš crkniti više smeće jedno i ti i takvi ko što si ti đubre jedno četničko.”

— *Josip Ražov, 9. novembra 2016.*

“Jebem ti četničku mater”

— *Branimir Barić, 11. novembra 2016.*

“Da ti jebem pas mater četniče. Ti i tvoja braća će te najebati. Ima nas dosta više nego je potrebno da završimo posao. Beži van u Beograd. Hrvatska te neće! Moja poruka za tebe – metak. Nemoj jebati nas. Pusti vraga u miru ako si pametan. Ti znaš da mi ne volimo vas četnike što ste ubijali naše žene i djecu i silovali i krali njihove kuće i sada puno vas živite u tim kućama. Pa jebem ti bre, čudo je da te Haag nije hvatio, ali mi te možemo”

— Vlado Borosa, 8. decembra 2016.

“Jebem ti mater za danas, za sutra, za cijeli mjesec, za cijelu godinu, dok god si živ šupčino srbijanska! Ako ti ne paše od nazad!”

— Martin Jurić, 14. decembra 2016.

“Ne seri. Sa pozdravom Za dom spremni borili smo se protiv tvojih četnika koji su htjeli Veliku srbijicu. Zato ima da šutiš jer je ovo Hrvatska!”

— Dražen Keleminec, 14. decembra 2016.

“Halo, gamadi i izmetu ljudski, gledate li vi dokumentarac *Kako je obranjen Hrvatska*?! Ukoliko ne, samo da vas podsjetim kako nas ima. Ali, ovaj put, mi znamo kako pomirenja nema. I zato ...ZA DOM SPREMNI ZA DOM SPREMNI ZA DOM SPREMNI ZA DOM SPREMNI ZA DOM SPREMNI ZA DOM SPREMNI!!! I tako do ‘istrage’ stoko, vaše ili naše...”

— Ivan Škrlec, 22. decembra 2016.

Tokom godine na adresu Srpskog narodnog vijeća stigla su tri uvredljiva pisma, od kojih jedno potpisuje “nos-ovac”. Riječ je o pseudonimu kojim je potpisano na desetke pisama slična sadržaja tokom 2016. godine upućenih na adrese niza javnih osoba, mahom novinara. Na memorandumu Antifašističke lige Republike Hrvatske “nos-ovac” je “četniku snv-a”, Miloradu Pupovcu, 21. marta poručio:

Četniče, majku ti četničku jebem!

Da sam znao da ćeš objaviti svoj četnički bilten bio bih ti poslao ovo pismo da ga uvrstiš kao još jedan dokaz o mržnji protiv “ugrožene srpske

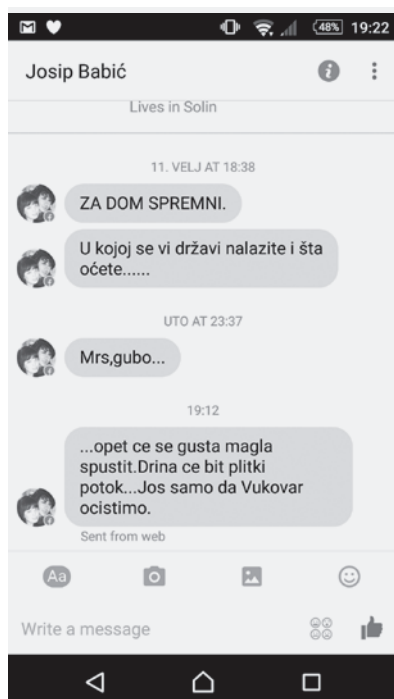
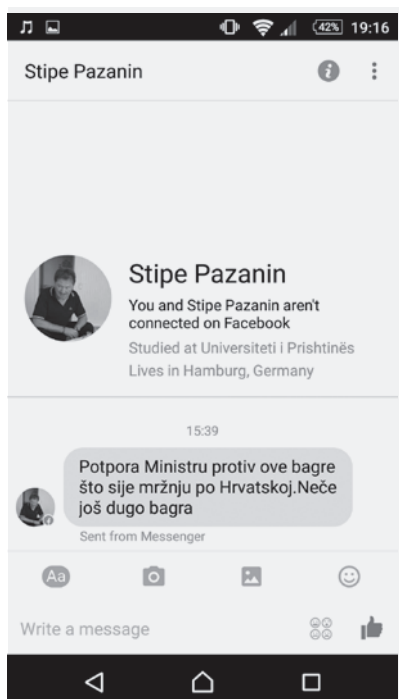
manjine". Evo ti prilika da ga u cijelosti objaviš u svoji četničkim Novinama (može i na naslovnoj strani) ili ga uvrsti u sljedeći bilten, majku ti jebem četničku. Milorade, četniče, nisi se nikad očitovao o onim časnim Srbima koji su se borili protiv tvojih srbočetnika u Domovinskom ratu. Jesu li oni za tebe "ustaše"? Zašto šutiš o sudbini dr. Ivana Šretera? Je li ovaj bilten uvod za stvaranja SAO krajine? U biltenu si propustio jedan važan detalj: na kraju nisi prikazao traktore kao uputu za poznatu četničku bežaniju iliti traktorijadu. Majku ti jebem, koja te je okotila, ti drugo i ne znaš nego provocirati i izazivati. Rado i s nestrpljenjem te očekujemo da započnete kao i 91. ZA DOM SPREMNI!

/3.2. Uvrede i prijetnje upućene redakciji Novosti

Pismo sličnog sadržaja i prepoznatljivog rukopisa stiglo je u trima navratima i na adresu redakcije Novosti. Bilo je namijenjeno tadašnjem glavnom uredniku Ivici Đikiću, a "nos-ovce Duvanjske" posebno je inspirirala objava naslovnice Novosti s fotografijom iz 1993. na kojoj tadašnji ministar Hasanbegović pozira s ustaškom kapom, kao i činjenica da je Đikić govorio na predstavljanju knjige Slavka Goldsteina *Jasenovac – tragika, mitomanija, istina*. Novinarska mreža, neformalna asocijacija novinara i novinarki s područja bivše Jugoslavije, tada je uputila zahtjev hrvatskim i bosanskohercegovačkim vlastima da pod hitno otkriju tko stoji iza prijetnji upućenih Đikiću te da pokrenu postupke koji će dovesti do primjerenog kažnjavanja počinitelja. U nastavku donosimo sadržaj jednog od pisama:

Јовица!

Nemoj misliti da smo te zaboravili. Ne zaboravljamo mi svog bivšeg nos-ovca i, k tomu, zemljaka koji je prešao u četnike... Zemljače Јовица, divimo se tvom profesionalnom radu i angažmanu kao uhljeba. Tvoj doprinos kao glavnog urednika Srbobrana, koje se zovu Novosti, u otkrivanju i suzbijanju "fašizma i ustaštva" je nemjerljiv. Zahvaljujući tvoj Srbobranu pronađena je slika Z. Hasanbegovića s "ustaškom" kapom, majku mu "ustašku"... Otkad si postao četnik u tebe prevladava strah i odmah se usereš kad primiš najobičnije pismo pa se daš u poznatu četničku bežaniju kao što si pokazao za vrijeme predstavljanja knjige, Jasenovac, svoga mentora, partizanskog zločinca, Slavka Goldsteina. Uvjereni smo da ćeš se i sada usrati jer bilo koja kritika četnika Јовице Ђикиća smatra se prijetnjom. Stoga prijavi ovo MUP-u i pokreni peticiju da ti se da podrška kao što si učinio i zadnji put. Zemljače, Јовица, nadamo se da ćeš nastaviti svoje četničko dejstvovanje... Lijepo će te takvog biti vidjeti kad budeš kročio u četnički štab u Gajevoj (op.a. – adresa na kojoj se nalaze Novosti i snv). Tvoji nos-ovci. I kao uvijek: ZA DOM SPREMNI!

/ Prijetnje i uvrede
na račun redakcije
Novosti

Pored ovih triju pisama, na adresu SDSS-a stiglo je još jedno, također namijenjeno Đikiću, ali ovaj put poslano iz Njemačke. U njemu se, pisano rukom, kratko navodi:

Đubre četničko. Ivica Đikić sa Pupovcem. Nisam znao da se četnici rađaju i rastu u Tomislavgradu. Za dom spremni.

Dva dana nakon što su Novosti objavile naslovnicu s Hasanbegovićem, 15. februara, tajnica se Novosti javila na redakcijski telefon, na poziv sa skrivenog broja. Nakon što joj je muška osoba u nekoliko navrata psovala “četničku mater”, poziv je završio sljedećom porukom: “Jebat ćemo vam četničku majku danas”. Podsjetimo, sličan poziv, u kojim se doduše izravno prijetilo ubojstvom, u februaru je 2015. upućen na broj snv-a. Prijetnja je odmah prijavljena policiji koja je utvrdila da je počinitelj 54-godišnji M.Š. Sud je u kaznenom predmetu, koji se vodio po optužnici Općinskog državnog odvjetništva u Požegi, u ljeto 2016. presudio da je M.Š. počinio kazneno djelo protiv osobne slobode, odnosno prijetnje upućene većem broju ljudi. Okrivljenik je uvjetno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine koju neće izvršiti ako u roku od tri godine ne počinio novo kazneno djelo.

Veliki broj prijetnji i uvreda tokom 2016. pristigao je također na službenu e-mail adresu i Facebook-stranicu Novosti. Ovo su neke od njih:

“Znate li što su stari ljudi govorili za takve kao što ste vi. Neka Vas ĐAVA odnese iz HRVATSKE”

— *skalina.gu@gmail.com, 10. februara 2016.*

“Gamad jedna još malo pa će i vama odzvoniti!! Mrzitelji sveg HRvat-skog”

— *Antun Pejinovic Ginge, 11. februara 2016.*

“ZA DOM SPREMNI. U kojoj se vi državi nalazite i šta oćete? Mrš gubo! Opet će se gusta magla spustit. Drina će bit plitki potok...Još samo da Vukovar očistimo.”

— *Josip Babić, 11. februar 2016.*

“Potpora Ministru protiv ove bagre što sije mržnju po Hrvatskoj. Neće još dugo bagra”

— *Stipe Pazanin, 11. februara 2016.*

“GOTOVO JE GOTOVO BANDO KOMONUSTIČKA ZA DOM SPREMNI”

— *Vice Burilović, 11. februara 2016.*

“Na našoj milosti i dobrobiti udišu čisti hrvatski zrak... hrane se neradom i četništvom u hrvatskoj državi!!! Gamadi četnička pilite granu na kojoj sjedite i lomite ruke koje vas hrane!!! Ne shvaćate da je demokratska Hrvatska samo 20% nalik na smrdljivu jugoslaviju kojom ste harali bili bi ste po tamnicama i nekim golim otocima!!”

— *Zoran Bilaver, 11. februara 2016.*

“Alo četnički koljači šta ima. Vi bi ovog Hasanbegovića u Srebrenicu jeli tako. Koliko ste muslimana poklali i nije vam dosta. i dalje bi klali.

U miru ste jaki, a kad je rat na traktore i bježi, jeli. Uvijek me zanimalo ko je osvojio prvo mjesto na onoj traktorijadi. Imate li vi podatke?"

— *Antun Butijer, 11. februara 2016.*

"Gamad jedna kako se ne bojite boga. Nećete još dugo, izaći će Hrvati na ulice"

— *Robert Gašo Gašpar, 11. februara 2016.*

"Jebem vam mrtvu majku četničku"

— *Mislav Mima Pajdaković, 12. februara 2016.*

"Ima li možda neki tjednik Hrvatski koji izlazi u majčici vam srbiji da laje protiv onog koji ga plaća. Ili završi kao Gos.Basaričak ili Radić metkom u čelo u skupštini?"

— *ivan-mi@windowslive.com, 15. februara 2016.*

"Reče ono malo četničko govno u Hrvatskom i milom nam Vukovaru ,i zapuca u srcu Hrvatske mali četnik ,jebo Vam on majku svima koji sere te po Hrvatskoj! Pišite pizde o tome što se uistinu dešava, a i ne morate kog zaboli kurac za Vas smeća provokatorska pročetnička izdajnička, koja još malo moramo trpiti."

— *Zdenko Mišćević, 16. februara 2016.*

"Nadam se da citate Direktno.hr i da ce te nagraditi glavnog urednika sa jednosmjernom kartom za Tomislavgrad gdje ga svi željno očekuju."

— *Ivan Puda, 22. februara 2016.*

"ZA DOM SPREMNI četnici"

— *Ivan Farić, 12. aprila 2016.*

/3.3. Prijetnje upućene članovima SDSS-a

Ti dobro pripazi mala kada hodaš tko ti je iza leđa, noć je na tisuće tvojih povukla u crno g1. g mogla bih sutra i tebe... Što si ti! Vođa srbske stranke, pizda vam materina rast će vam vrbe iz kuća četnici na koje ću tebe prvu objesiti. Pokazat ću ja tebi šta je hrvacko, ti sigurno nećeš okupljati srbe ja ti to obećavam! Kurvo četnička. Dobro sam te zapamtijo, misliš da ćeš dugo paradirati Slatinom jebo te onaj koji ti iznajmio stan... Treba tebi pokazati šta je kurac majku ti jebem četničku. Jel svako veće u 12 h lježeš sama il si našla novog četnika... Majku ti jebem. Upoznaćeš me dobro...

Sadržaj je to sms-poruke koja je sredinom juna 2016. stigla na privatni broj Jelene Vučković, članice SDSS-a i jedne od organizatorica u tom periodu obilježene eparhijske slave i smotre folklora u Voćinu. Prijetnja koju je dobila direktan je produkt antisrpske histerije koju su u tom kraju potpirile veteranske udruge. Naime, članovima lokalne HVIDRA-e i Udruge roditelja poginulih hrvatskih branitelja zasmetale su izjave srpskih vijećnika i aktivista izrečene tokom svečane sjednice Vijeća srpske nacionalne manjine Virovitičko-podravske županije u Slatini. Usto što su lokalni antifašisti spominjali Alojzija Stepinca, razljutila ih je i istog dana održana promocija knjige *Oči pamte* objavljene u izdanju SNV-a. Riječ je o svojevrsnoj autobiografiji koja donosi pogled na prethodni rat iz perspektive medicinske sestre Jelene Radošević, jedne od svjedokinja na suđenju Vojislavu Šešelju u Haagu i sudionice antimilitarističke tribine *Drugi rat*, koja je 2015. godine povodom 20. godišnjice Oluje održana u riječkom HNK-u.

I dok su u Slatini veterani negodovali priopćenjima i konferencijama za medije, netko je agilniji Jeleni Vučković, koja nije ni bila na slatinskoj svečanosti, uputio prijeteću poruku. Policija, kojoj je mlada aktivistkinja prijavila prijetnju, sumnja da je zasad nepoznat počinitelj kupio SIM-karticu, stavio je u stari mobitel i nakon upotrebe bacio. Što znači da su šanse za otkrivanje njegova identiteta gotovo nikakve. Zanimljivo je da je ovaj događaj koincidirao s objavom godišnjeg izvještaja Sigurnosno-obavještajne agencije, u kojem se ističe opasnost od fantomskog "iskazivanja velikosrpskog i četničkog ekstremizma među mlađom populacijom", dok se istodobno tvrdi da desni ekstremisti "nemaju značajan potencijal za ugrožavanje sigurnosti".⁸⁶

Natpisi kojima se Vojislava Stanimirovića, predsjednika SDSS-a, naziva "ratnim zločincem" i "aboliranim jugočetnikom" i dalje su uobičajena pojava u desno orijentiranim medijima, najčešće portalima. Rezultat je to kampanje koju od kraja Mirne reintegracije Podunavlja (u kojoj je

86 Nenad Jovanović, Novosti: *Prijetnje mrakom*, <http://www.portalnovosti.com/prijetnje-mrakom>

/ Sisačko-moslavački
dožupan Bogdan
Rkman se ponovno
našao na meti
napada Željka Solde
(HSP)

Stanimirović imao značajnu ulogu) provodio dio veteranskih udruga i desnih stranaka koje pokušavaju osporiti značaj tog mirovnog procesa. Većina prijetnji pristiglih na račun predsjednika SDSS-a bila je motivirana kaznenim prijavama temeljenim na neistinitim iskazima, koje su protiv njega u nekoliko navrata podizali različiti pojedinci. Posljednju od njih podnijeli su novinarka Karolina Vidović Krišto i povjesničar Josip Jurčević, a bila je temeljena na optužbama Antuna Ivankovića, predsjednika Udruge dr. Ante Starčević iz Tovarnika. Riječ je o osobi koja je sa svoje e-mail adrese u maju 2014. godine na 135 adresa poslala poruku koja sadrži neistinite, klevetničke i uvredljive tvrdnje. U poruci se nalazio prilog s naslovom *Komandant saniteta JNA dr. Vojislav Stanimirović poslao je egzekutore koji su odveli ranjenog Marjana Popovića* koji je sadržavao naknadno izmijenjene iskaze Slavice Popović, koja je kao svjedokinja saslušana u postupku koji se vodio pred Županijskim sudom u Vukovaru. Iako je osječko Županijsko državno odvjetništvo u septembru 2016. odbacilo ovu prijavu kao neosnovanu, to nije zaustavilo napade na Stanimirovića. Posljednji od njih zabilježen je 30. septembra, kada je na službenu e-mail adresu SDSS-a s adrese cezar.alexander.julije.2@gmail.com stigla sljedeća poruka:

Ako je "izbjegao" pravdi... to ne znači da neće negdje u RH "popiti snajperski metak"! Morao bi od danas paziti tko sve ide tamo baš kamo ide i on!... tj. tko mu je tako blizu a on misli da je tako daleko i da je siguran!

Sličnim metodama poslužio se i S.Š., koji je krajem 2015. poslao tri e-mail poruke na adresu Kluba zastupnika nacionalnih manjina Hrvatskog sabora. U njima je Stanimiroviću prijetio novom kaznenom prijavom. Zbog neosnovanog terećenja i prijetnje da će mu uništiti društveni

položaj, čime je počinio kazneno djelo protiv osobne slobode, S.Š. je u aprilu 2016. osuđen na kaznu zatvora u trajanju od osam mjeseci, koja je zamijenjena radom za opće dobro.

Bogdan Rkman, sisačko-moslavački dožupan iz redova Srba, u 2016. godini ponovno se našao na udaru Željka Solde, vijećnika HSP-a. Na aktualnom satu Skupštine Sisačko-moslavačke županije održanom 22. decembra Soldo je upitao župana Ivu Žinića u kojem je svojstvu Ivanka Roksandić, predsjednica Skupštine, prisustvovala na skupštini županijske organizacije SDSS-a. Tu je priliku iskoristio da tu stranku i njezina predsjednika Stanimirovića nazove zločincima, a Rkmana "aboliranim agresorom". Kada je Rkman po Žinićevu odobrenju odgovarao na Soldino pitanje, ovaj ga je pogodio zgužvanim komadom papira, a pokušao ga je omesti i upadicama "Ajde, bježi!" i "Ajde, vozi!". Kako tvrdi Rkman, Soldo ga je pokušao pogoditi i mobitelom, ali je u tom naumu spriječen.

Nakon svega, Soldu je u svojoj emisiji 23. decembra ugostio Velimir Bujanec. "Nedopustivo je da imamo dužnosnike diljem Hrvatske, ne samo u Sisačko-moslavačkoj županiji, koji su s puškom u ruci krenuli na hrvatsku državu i hrvatski narod. Boro Rkman i njegove srbo-četničke aždaje su nas granatirali devedesetih. Gađali su nas iz haubica i tenkova, mitraljirali iz aviona... To se sada zaboravlja, a svi pričaju samo o nekom papiriću. Boro Rkman je posljedica svih poslijeratnih politika koje su bile politike dodvoravanja. Takve politike uopće nisu dostojne žrtve i pogibije najboljih sinova hrvatskog naroda. Inače sam vrlo pristojan ili tolerantan, ali zamislite da u izraelskom parlamentu sjedi neki pripadnik Hamasa ili u američkom Kongresu netko iz ISIS-a. Da su to civili koji su se u ratnom vihoru našli na onoj strani i podržavali je kao civili, još bi to i mogao prihvatiti, ali Boro Rkman je bio vojnik koji je nosio oružje i ratovao protiv Hrvatske. Sram može biti svakoga tko podupire ovakvu aboliciju. Zar im nije dosta što su stambeno zbri-nuti, što su ostvarili prava na mirovine i još mnoga druga prava, no oni još i dalje politički djeluju, i to protiv naše države. Ovo je bio moj vapaj i krik i dok sam zastupnik u Skupštini, Rkmanu u vijećnici neću dati da govori jer njegov govor vrijeđa osjećaje majki poginulih, djece poginulih, svih naših branitelja i njihovih obitelji. Djelovanje Bore Rkmana u političkom prostoru poništava sve vrijednosti koje su krvlju plaćene u Domovinskom ratu", kazao je u eteru Soldo, kojem se uskoro u napadu na Rkmana pridružio i umirovljeni pukovnik Hrvatske vojske Ivica Pandža - Orkan. "Siguran sam, a imam i indicije da Rkman nikada nije prestao raditi za srpske službe, da za njih radi i danas, kada ima ured u Županiji sisačko-moslavačkoj, prima plaću i vozi službeni automobil na račun svih nas", kazao je Pandža u Bujici.

/3.4. Napadi na Čedomira Višnjića

U istoj emisiji, emitiranoj 31. oktobra, Ivica Pandža – Orkan ponovno je pokrenuo napad na Čedomira Višnjića iz Srpskog kulturnog društva Prosvjeta. Ovaj mu je put kao povod poslužila navodna informacija da će Višnjić postati pomoćnik Nine Obuljen Koržinek, nove ministrice kulture. “Sve je jasno: trebalo je srušiti Hasanbegovića, dovesti Ninu Obuljen i sada Čedo Višnjić može biti pomoćnik ministrice... U vojno-redarstvenoj operaciji Oluja zarobili smo Dubravka Papića, terorista koji nam je rekao sve o Čedomiru Višnjiću...10. kolovoza zarobili su ga pripadnici 14. domobranske pukovnije iz Slunja. Dubravko Papić je srpski terorist iz 13. pješadijske brigade Srpske vojske Krajine iz 21. koridunaškog korpusa. I on je iz Donjih Dubrava, kao i Višnjić. Kada smo ga pitali za događaje u Donjim Dubravama, on je samo potvrdio druge iskaze i brojne dokaze o ratnim aktivnostima Čedomira Višnjića. Naše službe očito ne zanima tko će biti pomoćnik ministra u Hrvatskoj i to što je surađivao s četničkim teroristima! Briga nekoga što je poginulo 25.000 ljudi u Domovinskom ratu i što mnoge majke na Svisvete neće imati gdje zapaliti svijeću jer još uvijek traže svoju djecu! Ja imam prijatelja Srba i ne bih imao ništa protiv da pomoćnik hrvatskog ministra kulture bude netko tko je za vrijeme agresije bio na našoj strani i s nama dijelio dobro i zlo, ali ovo su četnici”, poručio je Pandža, što je novinarima javnog servisa, Hrvatske radiotelevizije, bio motiv da ga 14. novembra ugoste u emisiji Studio 4.

Pandža je u emisiju donio dokumente koji, navodno, dokazuju da je Višnjić surađivao sa srpskom vojskom. Višnjić se prema tim “dokazima” sastajao s predstavnicima obavještajne službe vojske Krajine i prenosio im informacije. Nakon svega, Čedomir Višnjić ove je optužbe još jednom opovrgnuo. Kako je objasnio u izjavi za HRT, 1991. godina dočekala ga je u rodnom kraju. “Tko je koga poznao, tko je imao kakvu biografiju, ja ne znam. Od 1993. živim u Zagrebu, moj rad je javan. Nikakav politički angažman nisam imao ni u ratu ni u poraću”, poručio je.

/ Ivica Pandža – Orkan
prometnuo se u
“istražitelja srpskih
izdajnika”

/3.5. Napadi na Sašu Kosanovića

Da se Ivica Pandža tokom 2016. prometnuo u glavnog “istražitelja srpskih izdajnika”, dokazuje i slučaj novinara Saše Kosanovića. Nakon što su mu na prosvjedu održanom 26. januara ispred Agencije za elektroničke medije, s kojeg je izvještavao za HRT, simpatizeri ustaštva uglas poručili da se gubi u Srbiju, Kosanović se na udaru dijela desno orijentirane javnosti našao i kada su veterani predvođeni Pandžom ustali protiv dokumentarnog filma *15 minuta – Masakr u Dvoru*.

Riječ je o dokumentarcu u režiji autora Georga Larsena i Kaspera Vedsmanda o ubojstvu devetero psihijatrijskih bolesnika i osoba s invaliditetom u zgradi osnovne škole u Dvoru na Uni 8. augusta, odnosno posljednjeg dana Oluje. Film je 2015. prikazan na Sarajevo Film Festivalu, zatim u danskim kinima i na srpskom RTS-u, a dominantno se temelji na ispovijesti Jørgena Kolda, nekadašnjeg zapovjednika danskih plavih kaciga, smještenih za vrijeme Oluje u kampu Dannevirke u Dvoru. Iako je dokumentarac dovršen u suradnji s hrvatskom producerskom kućom Nukleus filmom i uz sufinanciranje Hrvatskog audiovizualnog centra (HAVC), hrvatska ga je publika mogla pogledati jedino na YouTubeu. Naime, HAVC, koji ga je sufinancirao s 250.000 kuna (i na kraju dobio povrat tog novca), zabranio ga je, a HRT, koji je Dancima prodao nekoliko snimki i čiji je novinar Saša Kosanović s njima surađivao, od filma se ogradio. HAVC je od Danaca zatražio i njegovu preinaku nakon što je u augustu 2015. godine Pandža podnio kaznenu prijavu i počeo nazivati državne institucije zgražajući se nad time što se u filmu pojavljuje srpski general Mile Novaković i što se Savo Štrbac iz udruženja Veritas u odjavnoj špici nalazi među onima kojima su autori zahvalili. HAVC je preinaku pokušao ishoditi u tišini sve dok početkom marta 2016., nakon promjene vlasti, novinar HRT-a Dražen Majić, koji je uskoro imenovan na mjesto urednika Dnevnika, nije odlučio podići uzbunu ustvrdivši u jednoj emisiji da je skandalozno što film za zločin optužuje Hrvate iako to nije točno. Zatim je vodećim tijelima HRT-a i saborskim zastupnicima napisao pismo u kojem prokazuje dvojicu svojih kolega: Kosanovića zbog suradnje na samom dokumentarcu, a Roberta Zuberu zato što inače surađuje s hrvatskim koproducentom Nukleus filmom. Naveo je u pismu da je pogledavši film s Pandžom utvrdio da se radi “o dobro osmišljenom propagandnom uratku Save Štrpca i mreža koje ga podupiru” i da je film “diljem svijeta Hrvatsku vojsku optužio za brutalan zločin”. Šokiralo ga je kada je u odjavnoj špici vidio da su u svemu tome sudjelovali HRT-ov novinar Kosanović i članica Programskog vijeća Sanja Ravlić, HAVC, HRT i Ministarstvo znanosti i to što su “tri različite institucije od ogromnog nacionalnog interesa dopustile Savi Štrpcu da film snimi hrvatskim novcem”. Uskoro su se hrvatski mediji raspisali

o filmu, a najdalje su otišli Velimir Bujanec i njegov gost Ivan Pandža, koji je u Bujici kazao da je film “nacionalna sramota, akt izdaje, izdaja hrvatskog naroda i hrvatskih branitelja”. Pred kraj emisije pukovnik je poručio: “Saša Kosanović i dalje prati branitelje za HRT. I danas je ispred Vlade izvještavao sa sastanka premijera i čelnika braniteljskih udruga. Pratio je i šator, a čereči ljude bez ikakvih osnova u Pupovčevim Novostima. Ja imam prijatelja srpske nacionalnosti, ali me živciraju izdajice koje su raspoređene oko nas.” A dok su se hrvatski mediji utrivali tko će prije dokazati da zločin nije počinio HV, ravnatelj HAVC-a Hrvoje Hribar, naslutivši da bi mogao proći kao Mirjana Rakić, ravnateljica VEM-a, organizirao je konferenciju za medije na kojoj se u društvu redatelja Zrinka Ogreste i Branka Schmidta zgražao nad onima koji su u film podvalili neprijateljsku propagandu.⁸⁷

HRT je u tom periodu Saši Kosanoviću uručio izvanredni otkaz koji je opravdavan njegovim radom za druge medije. Zapriječeno mu je i nizom poruka koje su stigle na njegov privatni Facebook-profil. Verbalnim napadima otad svjedoči i uživo. Na dan obilježavanja ustanaka Hrvatske u Srbu, 27. jula, snimatelj Petar Malbaša pred policijom se zaletio prema Kosanoviću i zaprijetio mu da će ga “pronaći u Zagrebu”, a sljedećeg je dana u rodnom Imotskom doživio još tri verbalna napada. Trojica muškaraca, od kojih su dvojica ratni veterani, psovali su mu “jugoslavensku majku” i govorili mu da je “četnik”, a jedan ga je od njih tom prilikom i pljunuo. Slučaj je prijavljen policiji, koja ga je potom prosljedila DORH-u.

87 Nikola Bajto, *Novosti: Taj film nećete gledati*, <http://www.portalnovosti.com/taj-film-neete-gledati>

/3.6. Napadi na Radu Šerbedžiju

Godina koja je iza nas ostat će upamćena i po kampanji koju je protiv svjetski poznatog glumca Rade Šerbedžije u Hrvatskoj poveo dio javnosti, i to u dobroj mjeri zato što se u nju uključilo – Ministarstvo branitelja, na čelu s Tomom Medvedom. Naime, Ministarstvo se oglašilo priopćenjem nakon što je dio medija u Srbiji i Hrvatskoj prenio Šerbedžijinu izjavu, za koju se kasnije ispostavilo da je glumac nikada nije izrekao u takvom obliku, a prema kojoj su “bitange zavadile običan narod”, a “svi ratni heroji koji su završili u Haagu kriminalci”. “Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata su branili i obranili RH od oružane agresije koju je izvršila Srbija, Crna Gora i JNA s oružanom pobunom dijela srpskog pučanstva u RH. (...) Stoga smo kao društvo dužni svim hrvatskim braniteljima i stradalnicima Domovinskog rata osigurati da njihova uloga u obrani Domovine bude trajno i dostojanstveno vrednovana, a njihova žrtva nikad zaboravljena”, priopćilo je Ministarstvo branitelja početkom oktobra.

/ Napadnut zbog
hajke Ministarstva
branitelja – Rade
Šerbedžija
(Foto: Duško
Marušić/PIXSELL)

Šerbedžija je potom preko odvjetnika Čede Prodanovića Ministru branitelja uputio pismo u kojem se navodi: “Na temelju pisanja nama nepoznatih portala te bez provjere autentičnosti izjava, pa i bilo koje informacije kod g. Šerbedžije, on je doveden u situaciju da je prisiljen demantirati ono što nije rekao. Štoviše, nije iznio niti jednu aluziju u tom smislu. Njegov navedeni javni istup se u suštini može svesti na izražavanje pacifističkog stava i osudu negativnih pojava, implikacija i posljedica koje su ratna događanja na prostoru bivše Jugoslavije izazvala. Tom prilikom, suprotno navodima iz priopćenja, g. Rade Šerbedžija nije izrijeком spomenuo, niti aludirao u bilo kojoj rečenici na Domovinski rat, hrvatske branitelje, stradalnike ili hrvatske ratne heroje. Isto tako, nije spominjao Tribunal u Haagu, kao niti suđenja koja su pred njim provođena.” Na kraju svojeg dopisa Prodanović je ministru predložio da provjeri navode i zatražio njegovu ispriku. Međutim, ministar, koji je u novom priopćenju Šerbedžiji uputio kritiku što nije reagirao na izjave u hrvatskim medijima, to je odbio. “Ministarstvo hrvatskih branitelja ima obvezu čuvanja vrijednosti i stečevina pravnog, legitimnog, obrambenog i osloboditeljskog Domovinskog rata na ponos hrvatskih branitelja, ratnih stradalnika i svih građana Republike Hrvatske”, još je jednom poručio Medved.

Nakon ovakvog postupka Ministarstva branitelja u Hrvatskoj su se na Šerbedžijin račun nizale uvrede i prijetnje, od kojih ćemo ovdje nabrojiti samo neke. Glumac Božidar Alić u eteru mu je z1 televizije zamjerio što je “nažalost, još uvijek živ”, odvjetnik Željko Olujić na HRT-u ga je nazvao “jugoslavenskim klaunom”, književnica Ivana Šojat Kuči u Hrvatskom mu je tjedniku spočitnula što je 1991. “napustio odmetnutu

republiku divne mu Jugoslavije i skrasio se baš u Srbiji”, novinar televizije n1Tihomir Ladišić u eteru je od njega zahtijevao da se izjasni “tko je ratu bio agresor, a tko žrtva”, poduzetnik Josip Radelj na Facebooku ga je nazvao “gadam”, da bi potom u Bujici poentirao: “Ne smetaju mu ustaške kune. Uzimati novac u zemlji koju ne voliš, to je malo bljak! Nije on kriv, nego oni koji mu to dozvole. Nadao sam se da će ministar Hasanbegović malo to srezati, ali nema ga više.”

Najdalje je otišla skupina desno orijentiranih stranaka i udruga (Hrvatska braniteljska pučka stranka, Hrvatska mreža domoljuba, Udruga Gavran, Hrvatski klub, Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Republike Hrvatske – Grada Zagreba i Zagrebačke županije) koja je javnim pismom od Ministarstva unutarnjih poslova zatražila “izricanje zabrane održavanja predstave gospodina Rade Šerbedžije u dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu zakazane za 22. prosinca 2016., a zbog ozbiljne ugroze sigurnosti prouzročene revoltom branitelja i njihovih udruga uzrokovanog javnim istupanjem gospodina Šerbedžije”. Pisali su i DORH-u, od kojeg su zatražili “pokretanje kaznenog postupka protiv gospodina Rade Šerbedžije uz izricanje zabrane njegova javnog djelovanja na području Republike Hrvatske u dužem vremenskom periodu (najmanje 5 godina)”. Pritom su napomenuli da je Šerbedžija grubo osramotio hrvatske generale i branitelje iz Domovinskog rata i Republiku Hrvatsku, a najavljen mu je nastup u Koncertnoj dvorani, dok je s repertoara izbačena navodna predstava “Bez lustracije nema Kroacije” u izvedbi Božidara Alića.

/4. Fizički napadi

Povećanje je broja uvreda i prijetnji, nažalost, utjecalo i na povećanje fizičkih napada na pripadnike srpske zajednice. Uz napade na Srbe iz Hrvatske, u ovom se poglavlju opisuju i fizički napadi na državljane Srbije i one koji imaju dvojno državljanstvo. Jedna je od njih je I.Š. iz Beograda, koju je sredinom jula u ugostiteljskom objektu na otoku Prviću napao hrvatski državljanin J.P. Napad je bio motiviran njezinim ekavskim govorom, a praćen je verbalnim vrijeđanjem (“Beograđansko, Srpkinjo, bre, pomazi moj ustaški trbuh”). Tokom napada J.P. se skinuo i pokazivao spolni organ, a I.Š. je usto psihički maltretirala djevojka napadača. Prekršajni je sud u Šibeniku sproveo postupak protiv napadača i donio presudu kojom je J.P. zbog narušavanja javnog reda i mira osuđen

na kaznu zatvora od 30 dana, odnosno 12 mjeseci uvjetno, i posebnom mjerom zabrane približavanja oštećenoj u trajanju od tri mjeseca.

Kao i ranijih godina, fizičko nasilje i dalje je prisutnije na područjima posebne državne skrbi, odnosno ratom pogođenim dijelovima Republike Hrvatske na kojima živi najveći broj Srba povratnika. Prvi fizički napad u 2016. godini dogodio se upravo u takvom kraju, točnije u Okučanima.

/4.1. Napad na Jovana Matijevića

“Tek što su krenuli prvi taktovi pjesme ‘Ja popio jesam, al’ budala nisam’ benda Žare i Goci, uslijedio je kaos. Skočili su i počeli mi dobacivati: ‘Nije ti ovo Srbija, gasi to!’ Nisam im stigao ni odgovoriti, a dobio sam šakom u lice. Svi su me tukli i onda izbacili napolje”, riječi su to koje je Jovan Matijević, 22-godišnji mladić iz okolice Pakraca, u više navrata prepričao medijima nakon fizičkog napada koji se dogodio u noći s 19. na 20. februara u okučanskom kafiću Park. Da je napad motiviran etničkom netrpeljivošću večer nakon napada potvrdio je i Jovanov brat u razgovoru za portal Novosti, ali i njihov prijatelj Daniel, lokalni Hrvat koji je tu večer s pretučenim bio u izlasku. “Napali su ga čim su čuli pjesmu, iako pjesma nije bila ‘nacionalna’ nego ljubavna. Shvatio sam da ga tuku zato što su čuli da ga ja zovem Jovo. Morao sam im lagati da se zove Ivan, a ne Jovan. Tada su ga pustili”, kazao je novinaru Večernjeg lista Daniel, koji je policiji potvrdio da im je jedan od napadača tu večer poručio: “Sve ću vas poubijati, idem kući po oružje.”⁸⁸

Nadležna Policijska postaja u Slavonskom Brodu, koja je neposredno nakon događaja odbijala davati bilo kakve informacije, pa tako i o tvrdnji obitelji napadnutog da su policajci tu noć prošli kraj mjesta događaja, zastali i produžili dalje, za nekoliko je dana predstavila rezultate kriminalističkog istraživanja. A oni ukratko izgledaju ovako: Matijević je najprije odgurnuo i udario 28-godišnjaka koji je od njega zatražio da ne pušta pjesme. Tada su priskočila četvorica njegovih prijatelja, od kojih je najmlađi imao 16, a najstariji 36 godina, te su zajedno napali Matijevića. Petorka je tokom istrage tvrdila da pretučenog nisu znali otprije, pa samim time ni njegovu nacionalnost, što je policiji bilo dovoljno da prijeđe preko opetovanog ponavljanja obitelji Matijević i Jovanova prijatelja da je napad bio motiviran etničkom netrpeljivošću. Sve to znači da policija na kraju nije postupila po kaznenom, nego po prekršajnom zakonu, i to na način da sve aktere događaja, od pretučenog do onih koji su tukli, tretira jednako: kao moguće kršitelje javnog reda i mira. A Jovan nakon svega i dalje tvrdi: “Pretukli su me zbog nacionalnosti.”⁸⁹

88 Vedran Balen, Večernji list: *Vikao sam: Zove se Ivan, a ne Jovan*, <http://www.vecernji.hr/crna-kronika/vikao-sam-zove-se-ivan-a-ne-jovan-1062433>

89 Tamara Opačić, Novosti: *Tukli jesu, al’ iz mržnje nisu*, <http://www.portalnovosti.com/tukli-jesu-al-iz-mrnje-nisu>

/4.2. Napad na sudionike antiratnog skupa

Kao i prethodnih nekoliko godina, ljudskopravaški su aktivisti za dan uoči proslave Oluje na zagrebačkom glavnom trgu najavili antiratni prosvjed. Međutim, za razliku od ranijih godina, kada je taj isti skup protekao bez većih problema, 2016. godine ministar unutarnjih poslova Vlaho Orepić najprije ga je dozvolio, da bi se ubrzo predomislio i zabranio zbog, kako je naveo, "omalovažavanja Oluje" i zbog toga što bi, kako je dodao, "isti mogao izazvati uznemirenost kod građana, naročito kod branitelja, a mogao bi i poremetiti kretanje većeg broja ljudi". Nezadovoljni pokretači protesta – a riječ je o aktivistima iz organizacija Centar za žene žrtve rata – Rosa, Slobodarski aktivisti, Centar za građansku hrabrost, Ženska mreža Hrvatske i Srpski demokratski forum iz Zagreba te Žene u crnom iz Beograda – odlučili su mirnom akcijom ukazati na ministarstvo nerazumijevanje prava na slobodu okupljanja, što je rezultiralo veteranskim kontraprosvjedom, a rezultat je svega bilo četvero fizički napadnutih aktivista i jedva izbjegnuto ozbiljniji incident.

Držeći crne transparente na kojima ništa nije pisalo, deset je aktivista na zagrebačkom Trgu bana Jelačića 4. augusta stojički trpjelo uvrede, prijetnje i bacanje upaljača od strane 200-tinjak članova udruženja proizašlih iz rata i "domoljubno" nastrojenih građana. "Četnici, marš u Srbiju", "Mi Hrvati ne pijemo vina, samo krvi četnika iz Knina", samo

/ "Mi Hrvati ne pijemo vina, samo krvi četnika iz Knina", orilo se 4. augusta centrom Zagreba
(FOTO: Tomislav Surina/
HALOPIX/PIXSELL)

su neki od povika koji su se mogli čuti tokom skupa. Nakon završetka skupa aktivisti su sprovedeni u dvostrukom kordonu, a tom su prilikom neki od njih pogođeni tvrdim predmetima. "Bili smo izloženi pokušajima fizičkih napada, fizičkim napadima i osobnim uvredama, a da se policija nije potrudila da nas adekvatno zaštiti i da privede bilo koga od napadača. Umjesto da nas policijskim kombijem prebace do policijske postaje, interventni policajci su nas proveli kroz kordon bijesne rulje i dalje pješice do postaje u Bauerovoj. Treba napomenuti da su udarali mladi ljudi, kojima je napunjena glava kako je naš protest bio četnički dernek", kasnije je izjavio sudionik antiratnog prosvjeda Dražen Heroić iz Slobodarskih aktivista.⁹⁰

Osim aktivista, napadnuti su i novinari i fotoreporter, srećom, samo verbalno. Svemu je doprinos dao Dražen Keleminec, vođa A-HSP-a, koji je među okupljenima prepoznao novinara Novosti Nenada Jovanovića i zatim poveo vrijeđanje Srba i njihovih predstavnika pitajući se zašto su antiratni aktivisti dobili dozvolu za skup u Zagrebu, a pravaši u Srbu nisu.⁹¹ Ženska mreža Hrvatske na kraju je podnijela kaznene prijave zbog kaznenih djela prijetnje, izazivanja nereda, poticanja na nasilje i mržnju i tjelesne ozljede.

/4.3. Napadi na sportaše

Tokom 2016. zabilježeno je i nekoliko fizičkih napada na sportaše srpske nacionalnosti koji su u Hrvatskoj igrali na gostujućim utakmicama. Pored navijačkog divljanja na derbiju malonogometnog prvenstva između Futsal Dinama i Nacionala u zagrebačkom Domu sportova koje je završilo fizičkim napadom o kojem smo pisali u prvom poglavlju, u prethodnoj godini zabilježen je i napad na petoricu mladih srpskih vaterpolista. Riječ je o pripadnicima vaterpolskog kluba Partizan iz Beograda koji su početkom septembra u Zagrebu sudjelovali na kadetskom vaterpolskom turniru. Napad se dogodio na Kvaternikovu trgu, a kako je medijima objasnio Zoran Bratuša, njihov trener, napadači su imali baklje te su nosili obilježja Bad Blue Boysa. Trojica mladića uspjela su pobjeći tokom napada, jedan je zaradio prijelom prsta nakon udarca nogom, dok je jedan lakše ozlijeđen. "Bakljama su strašili dečke. Nakon pet minuta pojavio se neki krupni, tetovirani Hrvat i rekao im da se maknu. 'Ne dirajte djecu', vikao je te se ispričao u ime Hrvata. Kazao da je Hrvati nisu takvi... Našli su se u krivom mjestu na krivo vrijeme. Jedan od napadača kazao im je da ne smiju nositi majice Partizana", objasnio je trener.⁹²

Početkom novembra napad na sportaše iz Srbije zabilježen je i u Splitu. Žrtve su ovaj put bila četiri člana srpske reprezentacije u streljaštvu i

90 Rade Dragojević, Novosti: *Bio je to kordon bijesne rulje*, <http://www.portalnovosti.com/bio-je-to-kordon-bijesne-rulje>

91 Nenad Jovanović, Centrom Zagreba se orilo: "Četnici, marš u Srbiju", <http://www.portalnovosti.com/centrom-zagreba-se-orilo-etnici-mar-u-srbiju>

92 Index.hr: *Tetovirani Hrvat spasio je srpske vaterpolo klince*, <http://www.index.hr/sport/clanak/tetovirani-hrvat-spasio-je-srpske-vaterpolo-klince-od-batina-ne-dirajte-tu-djecu-/919173.aspx>

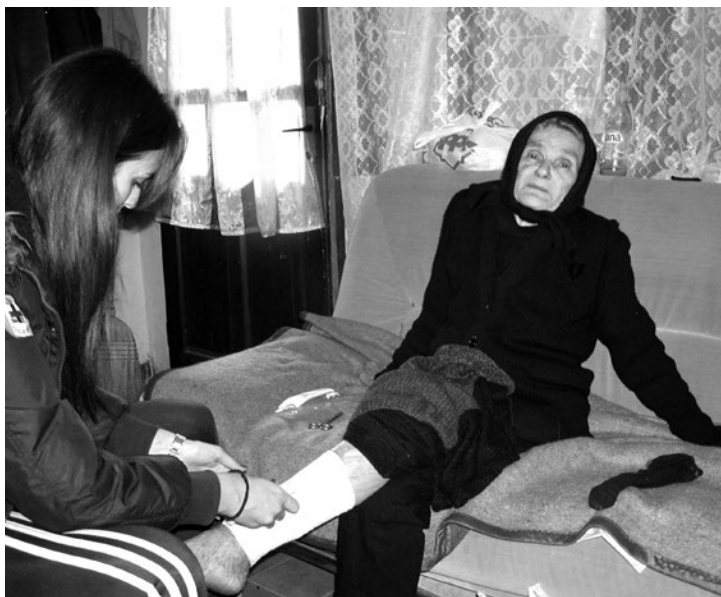
jedan hrvatski reprezentativac koji je s njima bio u društvu. Po povratku s večere napala ih je grupa mladića. “Kad smo na parkingu prošli kraj sedmorice mladića, krenuli su za nama. Kad smo ušli u automobil, potrčali su i stigli nas, počeli su vikati i prijetiti. Pokušavali su otvoriti sva vrata i izvući nas na cestu, a onda su počeli udarati po automobilu. Srećom, uspio sam brzo upaliti automobil, a nakon toga su još pedesetak metara trčali za nama. Ne znam kako su prepoznali da smo iz Srbije, jer nismo imali beogradske tablice, možda po registracijskoj naljepnici na staklu. Za dlaku smo izbjegli napad. Bitno je da smo prošli bez povreda, svi smo bili vrlo uznemireni”, prepričao je medijima Damir Mikec, srpski olimpijac.

/4.4. Napadi na osobe starije životne dobi

U prethodnoj godini zabilježeno je i nekoliko fizičkih napada na povratnike starije životne dobi koji žive u ruralnim krajevima. Iako ne postoje dokazi da su oni etnički motivirani, uvršteni su u ovaj Bilten jer se za te slučajeve može tvrditi da su se dogodili zbog nemara državnih institucija. Naime, područja na kojima žive u najvećoj mjeri još uvijek nemaju infrastrukturu potrebnu za život, a ona podrazumijeva i adekvatnu policijsku zaštitu. Takvi napadi zabilježeni su u Općini Saborsko, gdje su jednom starcu od 86 godina u kuću ušli lopovi i našli 2.000 kuna. Nakon zlostavljanja pao je u nesvijest, a kada se naredni dan probudio, vidio je da su mu potrgali vodove za telefon i struju, pa je išao kilometar pješke do susjedne kuće da nazove policiju. Prema tvrdnjama Nikole Grbe, zamjenika načelnika Saborskog, u maju je u tom kraju pretučen još jedan stariji muškarac koji je tri dana nakon napada umro u bolnici.⁹³

Napadnuti su i stanovnici u zaseocima Hrvatske Bojne te Malog i Velikog Obljaja na Baniji, uz samu granicu s Bosnom i Hercegovinom, gdje su se jesenas zaredale pljačke i razbojstva. Smrtnu prijetnju na svojoj je koži osjetila 85-godišnja Anka Baljak iz Malog Obljaja, kojoj su jednog jutra dvojica razbojnika, nakon što su joj kroz prozor upali u kuću, zaprijetili sjekirom, izudarali je i tražili da im da novac. Nakon što su pronašli 2.700 kuna, okrvavljenju i izubijanju odveli su je u podrum i vezali za stolicu. “Mislila sam da je to kraj i da će me ubiti. Bili su maskirani, glave su omotali zavjesama koje su otrgnuli s prozora, i cijelo vrijeme govorili, mašući sjekirom, kako će mi odsjeći glavu. Ostavili su me vezanu u podrumu i zaprijetili da će se, ako ispričam nekome to što se dogodilo, vratiti i ubiti me. Satima sam se bezuspješno pokušavala osloboditi, a i studen je bila velika. Tek kasno poslijepodne naišli su susjedi vikendaši iz Zagreba koji me povremeno obilaze. Dozvala sam ih i oni su me

93 Nenad Jovanović, Novosti: Nikola Grba: Pljačkaju nam starce, <http://www.portalnovosti.com/nikola-grba-pljackaju-nam-starce>

/ 85-godišnja Anka Baljak iz Malog Obljaja je preminula nekoliko tjedana nakon fizičkog napada (Foto: Vladimir Jurišić)

oslobodili”,⁹⁴ ispričala je novinaru Novosti napadnuta, koja se nakon ukazane medicinske pomoći preselila unuci u Glinu. Samo tri dana nakon što se vratila svojoj kući, Anka Baljak je preminula. Policijski su službenici Policijske uprave sisačko-moslavačke nakon ovog događaja u suradnji s Ministarstvom unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona i Policijske uprave Velika Kladuša dovršili kriminalističko istraživanje nad dvojicom državljana BiH starosti od 29 i 31 godinu. Njih se sumnjiči da su na području Gline i Topuskog od 1. septembra do 13. oktobra 2016. počinili ukupno 14 kaznenih djela, i to devet teških krađa, dvije krađe te po jedno razbojništvo i oštećenje tuđe stvari. Ukupna materijalna šteta počinjena ovim kaznenim djelima iznosi oko 50.000 kuna. Protiv osumnjičenih Općinskom je državnom odvjetništvu u Sisku podneseno posebno izvješće kao nadopuna kaznenim prijavama za spomenuta kaznena djela.

94 Vladimir Jurišić, Novosti: *Jeftin život na granici*, <http://www.portalnovosti.com/jeftin-zivot-na-granici>

Posljednji takav napad u 2016. godini zabilježen je 31. oktobra u Donjoj Perjasici, u Karlovačkoj županiji. Dvojica razbojnika mlađe dobi tada su napala, pretukla i opljačkala Vidu Bogdanović (78). Jedan ju je tukao po glavi, licu i vratu, davio je gurajući joj krp u usta, dok je drugi odnio uštedevinu od nekoliko hiljada eura, zajedno sa svim dokumentima. Budući da su joj prijetili ubojstvom, pretučena i uplašena u krvi je ležala do jutra. Tek se tada uspjela domoći prvog susjeda, koji je obavijestio policiju. Vidi Bogdanić nanesene su lakše tjelesne ozljede, kazali su u policiji, koja traga za nepoznatim napadačima.⁹⁵

95 Milan Cimeša: *U Perjasici pretučena i opljačkana 78-godišnjakinja*, <http://www.portalnovosti.com/u-perjasici-pretucena-i-opljackana-78-godisnjakinja>

/4. Oštećenje, uništavanje i krađa imovine

U 2016. godini nastavljeno je s oštećivanjem, uništavanjem i krađom imovine u vlasništvu građana srpske nacionalnosti i srpskih institucija, većinom Srpske pravoslavne crkve. U svjetlu sve većeg broja slučajeva s revizionističkim predznakom nastavljena je i devastacija antifašističke spomeničke baštine koja u Hrvatskoj traje od početka devedesetih godina.

/5.1. Privatna imovina

Osim pljački ušteđenog novca i poljoprivrednih alata na područjima posebne državne skrbi koje su opisane u prethodnom poglavlju te oštećenja automobila sa srpskim registracijama u Rijeci (jul) i Obrovcu (august), u 2016. godini zabilježen je i jedan radikalniji slučaj uništenja imovine. Riječ je o lokalu koji se nalazi u prizemlju obiteljske kuće u centru Gornjeg Karina. U noći sa 7. na 18. mart nepoznati je počinitelj, ili više njih, demolirao prostor dok su članovi tročlane obitelji spavali na katu kuće. "Supruga se trznula iz sna i kroz prozor ugledala dim. Sa sinom se sklonila u dvorište, a ja sam sišao do lokala, u kojem tokom sezone vodimo kafić, i vidio da je sve prikriveno dimom. U tom je trenutku naišao policajac, koji se tu zatekao slučajno jer je bio u noćnoj ophodnji, i potom pozvao vatrogasce", posvjedočio je oštećeni. Obitelj je prvo posumnjala da je riječ o požaru uzrokovanom električnim instalacijama. No, osim razbijenih prozora, policija je tokom očevida pronašla i boce sa zapaljivom tekućinom, zbog čega postoji opravdana sumnja da je riječ o napadu molotovljevim koktelima. Kako nam tvrdi vlasnik uništenog objekta, onaj inventar koji nije u potpunosti uništen prikriven je čađom. "Kako bi se čovjek trebao osjećati nakon što mu napadnut dom? Nikome nisam dužan niti sam ikome išta našao učinio. Sve mi je ovo neočekivano i osjećam se kao da opet živimo u nesretnim devedesetima. A one bi trebale biti daleko iza nas", kazao je vlasnik uništenog lokala. U Policijskoj postaji Obrovac potvrdili su da je napravljen očevid, pri čemu su na teren izašli i inspektori iz Zadra.

Tjednik Novosti u julu je izvijestio o slučaju Jovana Gardijana iz Plaso-va, mjesta u skradinskom zaleđu, koji je nakon povratka iz izbjeglištva, 1998. godine, zajedno sa stricem na svojoj zemlji zasadio 600 stabala maslina. Uskoro mu je na vrata pokucao susjed koji ga je obavijestio da stari putevi preko njiva više ne vrijede i da na svoju zemlju više ne može.

/ U Karinu Gornjem
je devastiran lokal

“Mislio sam da se čovjek šali. No već sutradan, na nekoliko prolaza postavljena je bodljikava žica i navaljano kamenje, tako da traktor ne može proći, a bez strojeva i prijevoza, masline se, u ovolikom broju, ne mogu održavati. Kako je vrijeme prolazilo, prepreke su bivale sve veće, dok konačno sve nije zatvoreno. Ne želim spominjati ime mog sumještanina, još manje želim pomisliti da je riječ o nacionalnoj netrpeljivosti, mada je sve moguće. Naime, s tim čovjekom sam proveo djetinjstvo u ovim vrtićima, uvijek smo se slagali. Srbi i Hrvati u Plastovu dijelili su dobro i zlo, razumjeli su se odlično. Ne znam što se to promijenilo poslije rata? Kao da je u mog susjeda ušao neki vrh. Nekoliko puta mi je prekipjelo i čvrsto bih odlučio da ću o tome obavijestiti policiju, no uvijek bih se, nešto kasnije, ohladio. Bijes je prešao u tugu. Kakvi smo to ljudi postali? Čeprkam nešto u masliniku, onako, ručno, nosim sve na leđima i mučim se, kao moji preci prije nekoliko stoljeća. Čekat ću da vidim što će biti, možda se nešto promijeni”, izjadao se Gardijan, kojem su nepoznati počinitelji na garaži koju je sagradio odmah pored kuće iscrtali kukasti križ i ustaško “U”. Iako mu je policija savjetovala da podnese prijavu, on je to i ovaj put odbio učiniti.⁹⁶ Jovana Gardijana potom je posjetio i novinar Slobodne Dalmacije koji je tom prilikom popričao s njegovim susjedom. “Nemam vam ja šta reć o tome, ja s njim ne pričam. Sa ženom mu pričam, ona dođe kod susida na kavu, ali s njim ne pričam. Prije rata je postojala taj prolaz priko te zemlje i on je slobodno tuda iša, ali sad sam ja to ogradija i više mu ne dam. I baš me briga kako će on do svoje zemlje, ako će helikopterom. Jer je četnik”, poručio je novinaru susjed Josu. “Pa je li napravio kakvo zlo u ratu?”, upitao ga je novinar. “Meni direktno nije, al’ dosta je šta je četnik”, nastavio je Josu, koji je potom na novinarevo pitanje je li prije rata bio prijatelj s Jovanom odšutio pa dodao: “Jesmo, kao i svi ljudi ovdje prije rata. Al’ ne dam mu gušta, i gotovo. I recite mu da ne dolazi na moju zemlju.”⁹⁷

96 Vladimir Jurišić, *Novosti: Maslenik pod blokadom*, <http://www.portalnovosti.com/maslenik-pod-blokadom>

97 Damir Pilić, *Slobodna Dalmacija: Poglavlje 23. na dalmatinski način: zašto Josu ne da Jovanu prolaz preko njive*, <http://www.slobodnadalmacija.hr/dalmacija/sibenik/clanak/id/320937/poglavlje-23-na-dalmatinski-nacin-zasto-josu-ne-da-jovanu-prolaz-preko-njive>

Veliki broj medija u novembru je izvijestio o grobnim mjestima u starom dijelu kninskog gradskog groblja koja su uoči Svih svetih oskrnavljena naljepnicama tvrtke Čistoća i zelenilo. Na nizu grobnica nalijepljena je obavijest o neplaćenim računima za grobnu naknadu u proteklih deset godina uz prijetnju deložacijom posmrtnih ostataka. Iako u obavijesti piše objašnjenje da “grobno mjesto nema evidentiranog korisnika u grobnom očevidniku i položajnom planu grobnih mjesta i grobnica, te da za isto nije plaćena grobna naknada u proteklih deset godina”, pojedini posjednici obiteljskih grobnica smatraju da su u pitanju neki drugi kriteriji, sumnjajući na oblik krsta i pismo na nadgrobnim pločama i ukazujući na činjenicu da su obavijesti bile isključivo na grobovima pravoslavaca.⁹⁸ Ranije su takvi slučajevi zabilježeni u Jasenovcu i Pakracu.

98 Vaska Radulović, *Novosti: Deložacija pokojnika*, <http://www.portalnovosti.com/deložacija-pokojnika>

/5.2. Imovina srpskih institucija

Kao i prethodnih godina portafon koji se nalazi na ulazu u centralni ured Srpskog narodnog vijeća i redakciju Novosti u centru Zagreba ostao je glavna meta nepoznate osobe, ili više njih, a koja redovito preko natpisa “snv” lijepi uvredljive poruke. U 2016. zalijepljeno je najmanje šest takvih poruka. Osim jedne koja je bila upućena tadašnjem uredniku Novosti Ivici Đikiću, na ostalima je uvijek bio ispisan isti sadržaj: “Milorad Pupovac – četnik” i “Srpsko četničko vijeće”.

U noći s 29. na 30. novembra nepoznati počinitelji zapalili su zastavu srpske nacionalne manjine koja je, uz ostale zastave, bila izvješena na zgradi u kojoj se nalaze sjedišta srpskih institucija – pododbora SKD-a Prosvjeta i Vijeća srpske nacionalne manjine grada Gline. O incidentu je odmah obaviještena policija, a paljenje zastave uznemirilo je Srbe koji još uvijek pamte da je u ovom gradu prije nekoliko godina strgnuta s koplja i razderana ista zastava. Predstavnici Srba u Sisačko-moslavačkoj županiji izrazili su uvjerenje da se ovaj događaj neće odraziti na međunarodne odnose u Glini.

/ U centru Gline zapaljena je zastava srpske nacionalne manjine

/ U 2016. godini zalijepljeno je najmanje šest uvredljivih poruka na portafon snv-a

/5.3. Vjerski objekti

Kao i prethodne dvije godine, i 2016. se Saborni hram Svetog oca Nikolaja u centru Karlovca našao na meti vandala, koji su ga početkom maja kamenovali. Kamenjem je zasuta bočna strana hrama sa željom da se unište nadzorne kamere, koje su radi sprečavanja ovakvih događaja postavljene iznad ulaznih vrata. Slučaj je prijavljen policiji, koja je popisala materijalnu štetu na fasadi i videonadzoru. "Ovaj događaj kao i svi ostali nisu samo kriminalne prirode, sa željom ka otuđenju i sitnim krađama, nego i jasna poruka netolerancije i mržnje uperena ka sveštenstvu i vernom narodu grada Karlovca", poručili su iz Eparhije gornjokarlovačke.

Nepoznati je počinitelj naoružan kanticom plave boje 6. juna ujutro pored ulaznih vrata u Saborni hram Svetog Preobraženja Gospodnjeg na Preradovićevu trgu u Zagrebu pokušao nešto napisati, ali je uspio samo zaprljati fasadu. Netko ga je na tom prometnom mjestu očito prekinuo, pa je pobjegao ostavivši iza sebe umrljanu četku. Više "sreće" imali su počinitelji u Rajevu Selu, gdje je krajem jula provaljeno u hram Svetog Prokopija. Sveštenika i mještane 21. je jula dočekalo neugodno iznenađenje unutar hrama, koji je uništen grafitima sljedećeg sadržaja: "Istrijebit ćemo vas stoko srpska" i "Selite se srpska stoko". Grafiti sličnog sadržaja uočeni su i na pravoslavnom groblju u Drenovicima te na spomenicima NOB-a u Soljanima i Strošincima, a nakon što se ovim krajem zaredalo još nekoliko sličnih slučajeva, policija je pronašla počinitelja.

Nakon više slučajeva upadanja u privatni posjed, vrijeđanja i prijetnji upućenih sisačkom parohu Veselinu Ristiću i članovima njegove obitelji, nepoznati su počinitelji u noći s 4. na 5. jula provalili u hram Sv. Petke. Kako je priopćeno iz Mitropolije zagrebačko-ljubljanske, vandali su obivši prozor ušli u hram te uništili i razbacali crkvene sasude i druge bogoslužbene predmete. Potom su se popeli na terasu parohijskog doma, obili balkonska vrata, devastirali spavaće i dnevne sobe, a u kancelariji crkvene opštine razbacali arhivu i uništili kasu. "To što su počinio znali da sveštenička porodica neće biti u Sisku te noći, svedoči da se radi o dobro pripremljenoj i ostvarenoj nameri da se, još jedanput uputi otvorena pretnja Srpskoj pravoslavnoj crkvi, njenom sveštenstvu i vernom narodu u Sisku i Hrvatskoj. Ukoliko nadležni policijski organi u Sisku, kojima su redovno prijavljivani svi prethodni slučajevi pretnji, vređanja i verbalnog nasilja, ni ovoga puta ne pronađe počinioce, pitamo se šta je sledeće?", poručili su iz Mitropolije.

/5.4. Dvojezične ploče

Za razliku od ranijih godina kada su zabilježeni brojni slučajevi otpora korištenju ćirilice pisma, odnosno uništavanja dvojezičnih ploča koje su u pojedinim mjestima postavljene sukladno Zakonu o upotrebi jezika i pisma nacionalnih manjina, u 2016. godini zabilježena su dva takva slučaja. Osim Vukovara, gdje je 29. aprila razbijena ploča na zgradi Policijske postaje, takav je slučaj 20. novembra zabilježen i u Vrbovskom, mjestu u Gorskom kotaru. Razbijena ploča bila je postavljena na zgradi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, a policija je materijalnu štetu procijenila na oko 3.500 kuna.

Podsjetimo da je 17. augusta 2015. godine izmjenom Statuta Grada Vukovara onemogućeno postavljanje dvojezičnih i dvopisмениh ploča na vukovarskim državnim institucijama, iako zakon propisuje ravnopravnu upotrebu manjinskog jezika i pisma u onim sredinama gdje one čine više od 33 posto stanovništva. Istim je Statutom propisano da se svake godine razmotri "dostignuti stupanj razumijevanja, solidarnosti, snopljivosti i dijaloga među građanima Vukovara, pripadnicima hrvatskog naroda i pripadnicima srpske nacionalne manjine". Vukovarsko je gradsko vijeće tako u novembru 2016. glasovima HDZ-a i njegovih partnera usvojilo zaključak u kojem se, između ostalog, navodi da je taj stupanj "na nivou koji omogućava suradnju i suživot te nema potrebe za proširivanjem opsega osiguranih individualnih prava pripadnika srpske nacionalne manjine" jer bi to "dovelo do neželjenih posljedica po suživot".⁹⁹ Nepromijenjena je ostala i situacija u Plaškom, jedinoj općini u Hrvatskoj koja nije izvršila zakonsku obavezu i uskladila svoj Statut s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u dijelu koji govori o ravnopravnoj upotrebi jezika, pisma i dvojezičnih naziva mjesta srpske zajednice na tom području.

99 Dragana Bošnjak, *Novosti: Izrugivanje zakonima*, <http://www.portalnovosti.com/izrugivanje-zakonima>

/5.5. Antifašistički spomenici

Protekle godine zabilježeno je povećanje broja uništenih ili oštećenih antifašističkih spomenika, što je u najvećoj mjeri popisala skupina aktivista iz Antifašističkog Vjesnika. Osim o zagrebačkom spomen-parku Dotršćina, koji je 17. aprila išaran nacističkim i ustaškim obilježjima, u 2016. godini mediji su izvijestili o devastaciji Spomenika palim borcima 1941.-1945. u Adžijinoj ulici na zagrebačkoj Trešnjevci.¹⁰⁰ Bolje nisu prošli ni borci Prvog splitskog odreda, kojima je spomen-ploča podignuta u splitskom parku u Vinkovačkoj ulici. Krajem marta, odnosno u periodu kada je splitsko Gradsko vijeće raspravljalo da se tom parku dodijeli ime odreda, ploča je po samoj sredini razbijena udarcem velikog

100 Ana Benačić, *N1: O, ne, Dotršćina nije usamljen slučaj*, <http://hr.n1info.com/a118517/Vijesti/Dotrschina-niposto-nije-usamljeni-slucaj-devastacije-antifasistickih-spomenika-u-Zagrebu.html>

/ Spomen-park
Dotrščina 17.
aprila išaran
je nacističkim
i ustaškim
obilježjima
(Foto:
Antifašistički
Vjesnik)

čekića. Krajem augusta kod Srime u Šibensko-kninskoj županiji uništen je spomenik na kojem je nedavno obnovljena spomen-ploča. Nova je ploča potpuno razbijena, a stara, preko koje je nova bila postavljena, djelomično. Istog mjeseca uništen je i spomenik Prvom šibenskom partizanskom odredu u Pisku, a vandali, koji se potpisuju kukastim križem i kraticom HOS, tih su dana grafitima uništili Spomen-park strijeljanima na šibenskom Šubićevcu. U augustu je natpisom “NDH” i ustaškim “U” išaran i Spomenik palim borcima i žrtvama fašizma u Sisku, a mjesec dana kasnije grafitima sličnog sadržaja i onaj podignut prosinačkim žrtvama u zagrebačkoj Dubravi. Istog su mjeseca na Facebook-stranici pod nazivom Dom Svih Pravaša objavljene fotografije kojima se nepoznati počinitelji hvale devastacijom biste narodnog heroja Jože Vlahovića koja se nalazi na zagrebačkoj Trešnjevci.

Tokom 2016. godine u najmanje trima navratima zabilježena je i devastacija antifašističkog spomenika palim dalmatinskim partizanima na cesti Knin–Gračac. Prvi je put u aprilu išaran velikim slovom “U”, a potom su istom crvenom bojom početkom jula preko njega nacrtane dvije velike nacističke svastike. Devastacija ovoga spomenika posljednji je put zabilježena krajem jula, neposredno nakon obilježavanja Dana ustanka u Srbu. Osim nacističkom svastikom, spomenik je tada uništen i natpisom “Ovi su ubojice”. U istom navratu devastirano je i spomen-obilježje poginulim borcima i žrtvama Drugog svjetskog rata u selu Mazin kraj Gračaca. Ono je išarano velikim ustaškim “U” uz natpis “NDH”.

Zaključak

Osim podataka snv-a i Kluba zastupnika sdss-a u Hrvatskom saboru, koji četiri godine zaredom ukazuju na izniman porast korištenja šoviniističke retorike u javnom prostoru, kao i na konstantno povećanje broja prijetnji i napada na Srbe, u 2016. godini takve je zaključke donijelo i Vijeće Evrope. Lani je u lipnju objavljen izvještaj Savjetodavnog odbora Vijeća za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina. "Općenito gledajući, val nacionalizma i političke radikalizacije negativno utječe na manjinska prava, posebno u područjima teško pogođenima sukobom", navodi se u izvještaju za Hrvatsku. Odbor je istaknuo da je u hrvatskim medijima i političkom životu sve više govora mržnje: "Javnom raspravom dominiraju predrasude i protumanjinska retorika, zbog čega se pojedinci ustručavaju tražiti svoja prava iz straha od negativnih posljedica." U nastavku se ističe da je u Hrvatskoj sve češća pojava "svastika i drugih manifestacija nostalgije za kolaboracionističkim ustaškim režimom iz Drugog svjetskog rata", koje autori izvještaja nazivaju "jezivim upozorenjem pripadnicima nacionalnih manjina". Odbor je u zaključcima od Vlade zatražio da se posveti manjinskim pravima kao sastavnom dijelu svojih nacionalnih i međunarodnih obveza, da se suprotstavi oživljavanju nacionalizma i promoviranju otvorenosti i poštivanju različitosti u društvu, dok se u preporukama za hitno djelovanje pak navodi nužnost sustavnog osuđivanja svih "pojava nacionalističke i protumanjinske retorike u javnom i političkom govoru u medijima" te osiguranje "učinkovite istrage i kažnjavanja svih slučajeva zločina iz mržnje i govora mržnje".¹⁰¹ Duboku zabrinutost zbog razine poštivanja ljudskih prava u Hrvatskoj izrazio je i Nils Muižnieks, povjerenik Vijeća Evrope za ljudska prava, u izvještaju izrađenom nakon posjeta njegove delegacije u aprilu 2016. godine. Pored toga što se u naglašava da država mora učiniti više po pitanju procesuiranja ratnih zločina i osiguranja prava povratnika, u izvještaju se ističe i nužnost borbe protiv govora mržnje u javnom prostoru. U dokumentu koji potpisuje Muižnieks navodi se i da je ozbiljnost situacije u Hrvatskoj osnažena zahvaljujući "retorici i povijesnom revizionizmu određenih vodećih političara".¹⁰²

Osim na vodećim političarima, odgovornost za sprečavanje takvih pojava svakako ostaje i na Ministarstvu unutarnjih poslova, odnosno na policiji. Kao i ranijih godina, događaji iz 2016. pokazali su da policija i dalje selektivno primjenjuje zakone kada su u pitanju javna okupljanja, isticanje zakonom zabranjenih simbola i uzvikivanje mrziteljskih, pro-ustaških parola. Pored toga što policajci na terenu u najvećem broju slučajeva nisu reagirali na ovakve pojave, što najviše dokazuje proslava Oluje u Kninu, posebno zabrinjava što je ministar unutarnjih poslova

101 Četvrto mišljenje o Hrvatskoj, <https://pravamanjina.gov.hr/provedba-okvirne-konvencije-za-zastitu-nacionalnih-manjina/592>

102 Izvještaj povjerenika Vijeća Evrope: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2951929&SecMode=1&DocId=2392316&Usage=2>

Vlaho Orepić svoju zakonsku ovlast, kojom se propisuje mogućnost zabrane javnog okupljanja čiji su ciljevi usmjereni na pozivanje i poticanje na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju i bilo koji drugi oblik nesnošljivosti, koristio selektivno. Tu je mogućnost propustio iskoristiti u februaru 2016. godine, kada nije spriječio postrojavanje A-HSP-ove stranačke vojske na zagrebačkom Trgu bana Jelačića, što je godinu ranije učinio njegov prethodnik Ranko Ostojić. Što se pak tiče okupljanja iste grupacije u Donjem Srbu, policija je reagirala tek devetog dana od postavljanja šatora u centru ovog mjesta s većinskim srpskim stanovništvom. Na raniju reakciju ministra nije natjerala ni prijetnja Dražena Keleminka, predsjednika A-HSP-a, koji je utaboren podno Spomenika ustanku Ravnateljstvu MUP-a poručio da će, ukoliko šator pokušaju ukloniti silom, “upaliti šibicu i stvoriti probleme koji nikome ne trebaju”. Pored toga što je period predizborne kampanje iskoristio za brisanje nevažećih prebivališta i poručio da će Srbi zbog ostati bez uporišta za korištenje ćirilice u Vukovaru, neugodno je iznenadila i Orepićeva odluka da zabrani skup “Antiratni protest povodom slavljenja ratne pobjede” koji su nevladine organizacije iz Hrvatske i Srbije najavile za dan uoči godišnjice Oluje na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu. “Obzirom da organizator mirni prosvjed namjeravaju održati na središnjem gradskom trgu gdje se nalazi veliki broj građana, te reakcija kroz izraženu osudu i protivljenje takvom okupljanju, postoji utemeljena vjerojatnost da bi održavanje ovakvog okupljanja izazvalo uznemirenost kod većeg broja građana, a s obzirom na narav okupljanja, i moguće reakcije građana, a posebno branitelja i udruga proizašlih iz Domovinskog rata, moglo bi se poremetiti kretanja većeg broja građana te dovesti do nasilja i ozbiljnijeg remećenja javnog reda i mira”, stoji u obrazloženju MUP-a s Orepićevim potpisom, koji je kasnije u izjavi za medije napomenuo da je skup zabranjen i zbog “omalovažavanja Oluje.”¹⁰³

Zabrinjava i činjenica da policija pojedine slučajeve neprimjereno kvalificira kao prekršaje umjesto kao kaznena djela, koja inače prosljeđuje na postupanje Državnom odvjetništvu. Višegodišnja praksa pokazala je da ĐORH potom dobar dio njih ocjenjuje kao djela bez elemenata zločina iz mržnje, unatoč snažnim indicijama da se radi o djelima motiviranim etničkom mržnjom ili netolerancijom.

Problematičnom se pokazala činjenica da ĐORH na odluku u pojedinim slučajevima čeka i više od godinu dana te da one u najvećem broju slučajeva kasnije ne budu predstavljene u javnosti. To je bio slučaj s kaznenom prijavom koju je Inicijativa mladih za ljudska prava podigla protiv Branimira Glavaša u februaru 2015. godine. Podsjetimo, Glavaša je zagrebački Županijski sud 2009. osudio zbog ratnog zločina nad srpskim civilima 1991. u Osijeku, a nakon nešto više od pet godina, koliko je proveo u zatvoru, Vrhovni je sud zatražio nove postupke za slučajeve Garaža i Selotejp. Nakon povratka iz zatvora i dočeka priređenog na osječkom Trgu slobode njemu u čast, Glavaš je izjavio da je napunio

103 Hina, Jutarnji list: *Vlaho Orepić: “Osobno sam zabranio prosvjed u Zagrebu jer je imao cilj omalovažiti Oluju”*, <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/vlaho-orepic-osobno-sam-zabranio-prosvjed-u-zagrebu-je-je-imao-cilj-omalovaziti-oluju/4591877/>

“akumulatore za daljnje izazove i borbu, jer nismo izvršili sve ono što smo obećali 1990.”. To je bio povod članovima Inicijative da ga prijave Općinskom državnom odvjetništvu u Osijeku, koje je prijavu odbacilo nakon više od godinu dana.¹⁰⁴

Međutim, ono što najviše zabrinjava jest činjenica da se zakoni i međunarodne konvencije, koje je Hrvatska u najvećem broju slučajeva potpisala, donijela ili izmijenila tokom pristupnih pregovora s Evropskom unijom, u dobroj mjeri i dalje ne provode u praksi. Zbog takvog postupanja hrvatskog pravosuđa još uvijek nije stvorena praksa koja bi olakšala donošenje presuda i pokretanja postupaka u budućim slučajevima kršenja zakona. Jedan je od takvih dokumenata i Okvirna odluka Vijeća Europe o suzbijanju rasizma i ksenofobije, kojom se od članica traži da se zatvorom kažnjavaju svi koji javno potiču na nasilje i mržnju širenjem letaka, slika ili drugih materijala te javno odobravaju, negiraju ili umanjuju međunarodne zločine prema Statutu Međunarodnog kaznenog suda, ali isto tako i fašističke i nacističke zločine prema povelji Nirnberškog tribunala. Hrvatska je to i učinila 2011. donošenjem odredbi koje su stupile na snagu s prvim danom 2013. godine. Novim Kaznenim zakonom tako se otišlo i korak dalje od onoga što propisuje Konvencija, pa kažnjivost nije ograničena samo na one zločine koji su ustanovljeni presudama međunarodnih i domaćih sudova, nego i šire. Svakome tko se o njega ogriješi prijeti do tri godine zatvora. Unatoč svemu, Hrvatska se 2015. na konferenciji posvećenoj borbi protiv rasizma, ksenofobije i govora mržnje u Bruxellesu našla na popisu 13 članica koje svoje zakonodavstvo još uvijek nisu prilagodile Konvenciji. Tada je Ministarstvo pravosuđa izrazilo čuđenje, a da ima razloga i za brigu pokazuju podaci lani objavljeni u tjedniku Novosti¹⁰⁵: od 1. siječnja 2013. do 1. veljače 2016. nije vođen nijedan postupak zbog “javnog odobravanja, poricanja ili znatnog umanjivanja kaznenog djela genocida, zločina agresije, zločina protiv čovječnosti ili ratnog zločina, usmjerenog prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla ili boje kože, na način koji je prikladan potaknuti nasilje ili mržnju protiv takve skupine ili pripadnika te skupine”.

Upravo su u te tri godine postale sve vidljivije revizionističke težnje kojima se umanjivanjem ili negiranjem zločina nastoji rehabilitirati narav NDH i ustaškog režima, a koje su, kako pokazuju podaci iz ovoga Biltena, najveće razmjere dosegli tokom 2016. godine. Dokazuje to i spomen-ploča s ustaškim pozdravom “Za dom spremni”, na čije je podizanje u Jasenovcu Vlada odgovorila najavom osnivanja povjerenstva. Kako je objasnio premijer Andrej Plenković, preporuke tog povjerenstva u pogledu “simbola totalitarnih režima” bit će pretočene u propise, a u toj će “pluralističkoj raspravi” sudjelovati pravnici i povjesničari i stručnjaci, “koji će pristupiti toj temi na način na koji Hrvatska 1990. godine nije pristupila kao druge zemlje Sjeveroistočne Europe”. Iako do zavr-

104 Dragan Grozdanić,
Novosti: *Trovači*
mržnjom, [http://www.
portalnovosti.com/
trovaci-mrznjom](http://www.portalnovosti.com/trovaci-mrznjom)

105 Tamara Opačić,
Novosti: *Top-lista*
revizionista, [http://
www.portalnovosti.
com/top-lista-
revizionista](http://www.portalnovosti.com/top-lista-revizionista)

šetka pisanja ovoga teksta nije poznato tko će činiti povjerenstvo, postoji velika mogućnost da se u njemu nađu pojedinci koji u svom radu posežu za revizionizmom, zbog čega će njihov zaključak ići u smjeru izjednačavanja obilježja ustaške NDH i socijalističke Jugoslavije.

Dodatak

Republika Hrvatska nizom zakona propisuje zabranu i kažnjavanje diskriminacije, upotrebu govora mržnje i nasilja te isticanje simbola koji predstavljaju režime ili ideologije koji potiču na nasilje, nesnošljivost i diskriminaciju po bilo kojoj osnovi. Velik značaj u pogledu izrade nacionalnih zakona imalo je evropsko zakonodavstvo. Uz **Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda**, važno je istaknuti **Povelju Evropske unije o temeljnim pravima** kojom se propisuje zabrana diskriminacije na osnovi nacionalnosti, spola, rase, boje, etničkog ili socijalnog porijekla, genetskih obilježja, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili drugog uvjerenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, vlasništva, rođenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije.

U smislu inkriminiranja i zabrane govora mržnje, velik značaj predstavlja Vijeće Evrope, koje je 1997. godine izdalo **Preporuku o govoru mržnje**. U njoj je govor mržnje definiran kao "svaki oblik izražavanja koji širi, potiče, promiče ili opravdava rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam i druge oblike mržnje temeljene na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu agresivnim nacionalizmom i etnocentrizmom, diskriminacijom ili neprijateljstvom prema manjinama, imigrantima ili ljudima imigrantskog porijekla". Posebno je istaknuto da su glavna obilježja govora mržnje netolerancija i diskriminacija po raznim osnovama kao posljedice negativnih predrasuda i stereotipa. Ovim je Vijeće Evrope osudilo govor mržnje, naglasivši pritom da on može biti posebno štetan ukoliko je prenesen od strane medija. U tom je kontekstu Vijeće Evrope osnovalo **Evropsku komisiju protiv rasizma i netolerancije**,¹⁰⁶ koja je do danas napisala više izvještaja o državama članicama i opće preporuke.

106 www.coe.int/t/ecri

Republika je Hrvatska krajem 2001. potpisala **Konvenciju o kibernetičkom kriminalu**,¹⁰⁷ o inkriminiranju dijela rasističke i ksenofobne naravi počinjenih s pomoću računalnih sustava. Protokolom su se države potpisnice obavezale osigurati procesuiranje i sankcioniranje autora rasnog i ksenofobnog materijala te zakonodavnim usklađivanjem i uvođenjem drugih potrebnih mjera spriječiti distribuiranje ili činjenje dostupnim javnosti pomoću računanog sustava.

107 <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm>

Ustavom Republike Hrvatske propisuje se opća zabrana i kažnjavanje svakog pozivanja ili poticanja na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti.

Kazneni zakon uređuje zločin iz mržnje kao kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla ili spolne orijentacije druge osobe te propisuje da će se takvo postupanje uzeti kao otegotna okolnost ako Zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje. Kroz kazneno djelo javno poticanje na nasilje i mržnju (članak 325.) inkriminira se javno poticanje na nasilje i mržnju usmjerenu prema određenim skupinama ljudi. Propisano je kažnjavanje onoga tko putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način javno potiče ili javnosti čini dostupnim letke, slike ili druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla, boje kože, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta, invaliditeta ili kakvih drugih osobina. Istim člankom (stavak 4.) propisuje se i kažnjavanje onoga tko javno odobrava, poriče ili znatno umanjuje kazneno djelo genocida, zločina agresije, zločina protiv čovječnosti ili ratnog zločina, usmjereno prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla ili boje kože, na način koji je prikladan potaknuti nasilje ili mržnju protiv takve skupine ili pripadnika te skupine.

Od posebne je važnosti za hrvatsko antidiskriminacijsko zakonodavstvo **Zakon o suzbijanju diskriminacije**. Ovim se Zakonom osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase, etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Zakonom o medijima uređuju se pretpostavke za ostvarivanje načela slobode medija, prava novinara i drugih sudionika u javnom informiranju na slobodu izvješćivanja i dostupnost javnim informacijama. Zakon ističe da će se njegove odredbe tumačiti sukladno Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Također, izričito se zabranjuje prenošenjem programskih sadržaja u medijima poticati ili veličati nacionalnu, rasnu, vjersku, spolnu ili drugu neravnopravnost ili neravnopravnost na temelju spolne orijentacije, kao i ideološke i državne tvorevine nastale na takvim osnovama, te se zabra-

njuje poticati nasilje i rat ili izazivati nacionalno, rasno, vjersko, spolno ili drugo neprijateljstvo ili nesnošljivost te neprijateljstvo ili nesnošljivost na temelju spolne orijentacije.

Zakonom o elektroničkim medijima uređeno je da u audio i/ili audio-vizualnim medijskim uslugama nije dopušteno poticati, pogodovati poticanju i širiti mržnju ili diskriminaciju na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije, te nije dopušteno poticati antisemitizam i ksenofobiju, ideje fašističkih, nacionalističkih, komunističkih i drugih totalitarnih režima.

Od posebnog je značaja **Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji**, koji regulira obaveze HRT-a kao javne televizije. Njime se zabranjuje širenje netrpeljivosti i poticanje na nasilje na jednak način kao što je to učinjeno Zakonom o elektroničkim medijima. HRT je sukladno ovom Zakonu dužan pridonositi suzbijanju diskriminacije na svakoj osnovi u skladu s Ustavom i propisima te je također dužan programskim sadržajem pridonositi ostvarivanju ljudskih prava, ravnopravnosti i političkih prava građana te unapređivanju pravne i socijalne države te civilnog društva, kao i objektivnom izvješćivanju i ukazivanju na kršenje ljudskih prava ranjivih skupina.

Zakonom o javnom okupljanju sudionicima mirnog okupljanja i javnog prosvjeda zabranjuje se nositi odoru, dijelove odore, odjeću, oznake ili druga obilježja kojima se poziva ili potiče na rat ili uporabu nasilja na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti.

Zakonom o prekršajima protiv javnog reda i mira propisuje se da se novčanom kaznom ili kaznom zatvora kažnjavaju osobe koje na javnom mjestu izvođenjem, reproduciranjem pjesama, skladbi i tekstova ili nošenjem ili isticanjem simbola, tekstova, slika, crteža remeti javni red i mir.

Zakon o sprečavanju nereda na sportskim natjecanjima zabranjuje unošenje i isticanje transparenta, zastave ili druge stvari s tekстом, slikom, znakom ili drugim obilježjem koje iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti te pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti. U slučaju kršenja ovih odredbi Zakona zapriječene su novčane kazne ili kazne zatvora.

Dobro kakve se to četnicke

Petar Glavasevic · Eschborn

Pupovca treba protjerat iz Hrvatske, on je drzavni neprijatelj Hrvatskog naroda broj jedan,

Sviđa mi se · Odgovor · 113 · 17. prosinca 2016 12:46

Tomislav Skočić

Lipo napokon čista država još da vratimo 10 travnja dan neovisnosti eh miline

Michel Zagorje

AJDE JEDNOM ZAUVIJEK KOME NE PAŠE HRVATSKA IMA SVOJU MATIČNU ZEMLJU SRBIJU PA NEK TAMO JEDE GOVNA I TRAŽI NEKA PRAVA. PA DO KAD VIŠE, KO SE OD NAS MIJEŠA KAJ RADE SRBI U SRBIJI PA DAJTE ODJEBITE OD NAS

Sviđa mi se · Odgovor · 6. siječnja 2017 13:50

samura

trebalo je 95 istočnu hrvatsku osloboditi hrvatska vojska i onda ovoga nebi bilo, izgleda da su se četnici opet osokolili, tome se mora stati u kraj a za sve je kriva sdp ova vlast koja se uvlači srbima

0 · Odgovori

24.02.2016 u 13:17h

Zoran Dzamarija

Ne pitaj me za koga sam

pitaj me odakle sam

Luka Landeka

Ljigavo malo srpsko kopile on je obični bezvrijedni pijun

Sviđa mi se · Odgovor · 2 · 23. studenoga 2016 21:45

Stipe Burdus

e bas mi je krivo sto tebe nisu odveli ako su odvodili cetnike...svatko tko je ubio jugokomunistu i cetnika je hrvatski heroj...

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 4 · 1 sat

Mislav Jurić

Ti si smrda četnički 100% ljudski otpad.

Fran Frankopan · Stomatološki fakultet Zagreb

Čale u kojoj si srpskoj brigadi bio 95 ?

E sine moj to je legendarna 66 najlonom prekrivena traktor divizija .

Sviđa mi se · Odgovor · 14. kolovoza 2016 23:30

Ante Stipic

Srbijanac ko svaki srbijanac. Laže, vrda, mulja. Fuj, smeće jedno.

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 1 · 18 minuta

Marko Linirovic

Varazdin

Kosanovic je srpsko smeće. Treba ga protjerati iz Hrvatske!

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 1 · 18 minuta

Ivan Ivica Bogic

Opet Ovo smeće u javnosti. Goni tega upic..... Cigana da ne smrdi više u nasoj lijepoj on mrzi Hrvatsku Hrvatski

Drago Lemic

Govna četnička!!!

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 3 · 2 sata

Antonija Dasovic

Odrvatno za čitati. Kosanoviću krepaj!

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 3 · 2 sata

Toni Mucic

Jedno veliko srpsko govno

16 minutes ago · Like · 1 · Reply · Message

Dragan Cico Lovrinovic

nemoj te se vraćati o cigana !

Sviđa mi se · Odgovor · 1

Ivan Supetar

Hrvatski Sabor treba odmah očistiti od četničkih svinja kakva je Dragan Crnogorac.. Kako njih u Saboru nije sram sjediti s takvim svinjama?

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 1 · 4 sata

Darko Franjo Valla
Napusite se kurca smradovi, a i pusit cete itekako, idete kraju, mada nesvjesni toga jos. Gadnom kraju
10 hours ago · Like · Reply · Message

Manjine nemaju što tražiti u vlad!!!!

2

Odgovori

47

90%

plavac plavi

Ovaj podli četnik bi određivao tko može, a tko ne može biti u vlad RH! Ajde na konzultacije u Beograd!!

15.09.2017

Josip Budak · Works at Dukat Hrvatska

Pupovac popusi mi mi smo na svojem ako ti ovdje nevalja odlazi

Like · Reply · Dec 15, 2016 5:17am

Ivan Horvat · Split, Croatia

Pupovca triba zapaliti

Like · Reply · Dec 14, 2016 6:48pm

Ante Pelivan

Radi u: Facebook

Srbi u Hrvatskoj nemaju Pravo da stavljaju srbsku Zastavu na ustanove to nije Srbija ovo je Hrvataka Jebali vi svoju Kevu Cetnicku id Bre u Srbiju tamo visaj svoj Berjak niko se neće buniti. ZA DOM SPREMNI BOG I HRVATI I DRUGI NCIJR KOJI VOLE SVOJU HRVATSKU Drzavu DRUGI

Petar PX · Visa pomorska skola u Splitu

velikosrbin, podmukli provokator i manipulator, etnocetnik

Sviđa mi se · Odgovor · 6 · 6. siječnja 2017 0:59

Borna Šubić · Zagreb, Croatia

Pupovac doista opravdava svoje prezime smrdljive ptice koja kada stane uzdigne šiljatu kukmu na glavi kao radar a lučenje smrada smatra se obrambenim mehanizmom

22.02.2016 u 22:32h

bandido

Hrvatska je slobodna zemlja. Moze Jovan promijeniti ime u Domagoj (ko vucibatina Milosevic), moze bit clan HDZ I moze bit bogat lijep I sretan.. A moze bogami I na traktor pa otic tamo daleko, daleko od mora....

1

Odgovori

3

23%

10

Ilija Jerkić

Gamad Yugonostalgija

Prije 7 h · Sviđa mi se · Odgovor · Pošalji poruku

Paula Smolčić · Split, Croatia

Obrijani četnik

Sviđa mi se · Odgovor · 1 · 6. siječnja 2017 6:30

Sumnjičav

14.05.2017

Pravi četnički dernek. Samo u tolerantnoj i demokratskoj Hrvatskoj ovakve spodobе mogu šetati po ulicama i kada je god moguće, verbalno blatiti državu u kojoj žive.

ović · Not remember

d vas su svi bolji ! i turci i avari i njemci ...svi su bolji od vas

2 · 23. veljače 2016 19:36

Opet srbin laže, kao uvijek .srbin opet ništa kriv, napali tako? Marš..

Knez Ili

Zds.

Mate Maric

Herford, Germany

Sad kad si srbin pakuj kofere i beži bre sa Brijuna .

Tu Srbi nemaju sta trazit.

Srbska mornarica u Dunav i Ramos

Kupaj i operi tvoju prijavu Dusu .

Zds

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam

3 · 7 sati

i-tomic
Četničke laži!!

22.02.2016 u 22:56h

Stipe Burdus

Jugofasiti i cetnici saveznici u ratu i saveznici u miru....i sve to zato sto ih tudman 95.nije antifasisticki zive zazidao u napustene rudnike na promini....mozda to ispravi nova generacija poslije oluje 2....

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 1 minuta

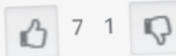

netstoper

14.05.2016 u 18:21h

Srbi promiču sve ljudske sirove strasti Balkana. Vjerojatno im je Bog to dao kao manu iskušenja!

0 · Odgovori

Tina Benc

neka su ga namlatili!

Sviđa mi se · Odgovor · 5 · 22. veljače 2016 19:27

romi ili srbi, nema tu razlike. Jedno i drugo cigani iako nam danas brane koristiti tu riječ, a izvornici cigani sami za sebe iskreno govore da su cigani. No to smeta cigane koji ne žele priznati što jesu.

1 · 0

Ferdo Ferdic

Adligenswil, Switzerland

pseto srbsko

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam

14.05.2016 u 18:5

sretno vam bilo samo se kanite hrvatske i hrvata i neka vas traktori odvezu po želji

Filip Pasalic · Pomorski fakultet u Rijeci

Tko spominje 28 djece pobijenih samo u Slavonskom Brodu od srbočetnika....i dosta srbočetnicke propagande!!!

Sviđa mi se · Odgovor · 6 · 7. prosinca 2016 20:44

Mario Križan

Ti si smrdljivi lazljivi cetnik koji je protjerao hrvate iz svojih domova,a onda si ti dosao na red.jako mi je zao sto je puno takvih kao sto si ti prezivjelo i sad sa pupavcem cetnikujete po RH,ali necete dugo.

Prije 42 min · Sviđa mi se · 2 · Odgovor · Pošalji poruku

Goran Cicak · Rudarsko-naftno-geološka

ajde pupavac mars u smrdiju

Like · Reply · 5 · Dec 10, 2016 11:27am

Ivo Mijadžiković

Dajte rješiti već jednom to srpsko govno!

Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam · 3 sata

Vlado Turudić

Ante Kožul

Jedite govna vi i vaš Rade jeba vam on mater a vi njeme. Ostavite na miru ovu jadnu, svetom krvlju naših Branitelja natopljenu Hrvatsku. Ko miši ste se krili od 91g do 95.

1 hour ago · Edited · Like · Reply · Message

Dominik Alpeza

Aj napušite se kurca proklete.

6 minutes ago · Like

hoggy

Kako reče Milosevic,srbin ne ume da se bije, ali zato ume da laze.

23.02.2016 u 07:25h

6 · 86% · 1

SDP + četnici....svaka vam dala. mrš u mp3 skupa .

22.02.2016 u 22:55h

1 Odgovori

10 77% 3

Ivo Burica

da nije bilo NDH ne bi bilo ni RH.....ostala je NDH u memoriji hrvata i ponovno je uskrsnula kad joj je bilo vrijeme.....neka nam živi vječna i ljubljena država hrvatska.....!!!!

Sviđa mi se · Odgovor · 20 · 10. travnja 2015 14:07

Ikisa Ivan

Sretan vam dan Nezavisne DRŽAVE HRVATSKE

Sviđa mi se · Odgovor · 6 · 10. travnja 2015 22:22

Vitolino Flisichino

Pupovac je govno četnicko, agresor, okupator ,genocidaš.

Za Dom - spremni!

U Zagori na izvoru rijeke čikole,
Stala braća da obrane naše domove.

Stoji Hrvat do Hrvata, mi smo braća svi,
Nećete u Hrvatsku dok smo živi mil... See More

4 · Dec 14, 2016 3:34pm

Gordana Branimir Jokić
neprijateljska propaganda, alaj će
frcati perije, ako popizdimo
30 minutes ago · Like · Reply · Message

Stjepan Čuk Kostrec

Srbi i domaći izdajnici zatiru Hrvatsku kulturu od 1918-e ako ne i ranije ali i danas im nije dosta toga valjda su se navikli i uporno zloupotrebljavaju riječ antifašizam a postupaju fašistički .

1 hour ago · Like · Reply · Message

Tinki Vinki

videli tvoji srbi šta im radiš izgleda ne,jesi traktor pregleda prije puta...

Sviđa mi se · Odgovor · 1 · 27. kolovoza 2016 22:19

Daniel Maras · Split, Croatia

Ko jebe ovog četnika i njegovo mišljenje eno mu bratija u beogradu i nek snijima kmeči.

Hrvoje Barišić

Ivančiću, kupi dva metra konopa i obisi se...

4 hours ago · Like · 8 · Reply · Message

Kruno Nemać

tu su 91 ima ovi isti miting .od tu su krenuli palit i klat hrvate po kordunu

26 minutes ago · Like · Reply · Message

Kruno Nemać

četnici se skupili

Yesterday at 21:39 · Like · Reply · Message

Dzeletovic Mario

Tisi obicno smece ,a smece je i novinar koji ti daje prostora na portalima .Kome pripada vlast tako se ti mjenjas malo HDZ,malo SDP,VJEROVATNO I DA ustase dodu na vlast i s njima bi bio samo da si u vladi. Za kraj ajde popovati SESELJU,VUJICICU,DODIKU,NIKOLICU I SLICNIMA SUPAK JEDAN.

Sviđa mi se · Odgovor · 12 · 27. kolovoza 2016 19:55

Bobo Dominović

Lijevo ne znači da mora slušat prodike četnika iz Beograda, i kvazi države BIH. Lijevo je niti su svi Srbi zločinci,niti su svi Hrvati nevinašca.

Sviđa mi se · Odgovor · 2 · 27. kolovoza 2016 20:01

Zoran Dzamarija

moja Ustaškog si kroja
la te cijela familija moja

Davorin Ivančić

Pula, Croatia

SVAKA ČAST NIKOLA.ZA DOM
SPREMAN UVIJEK TREBA BITI.....
Sviđa mi se · Odgovor · Označi kao spam ·
1 · 20 minuta

baksi

14.05.2016 u 17:40h

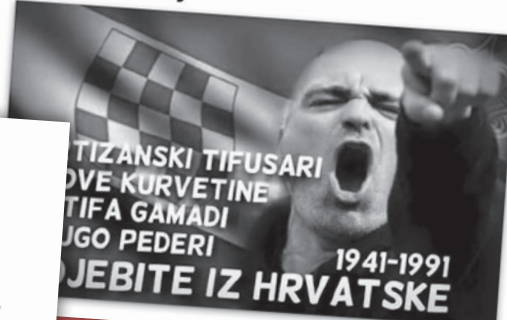
Mogla bi opet traktorijada kao 95

Robert Gašo Gašpar

Gamađ jedna kako se ne bojite boga neće te josdugo izace i Hrvati na ulice

Prije 4 h · Sviđa mi se · 15 · Odgovor · Pošalji poruku

Zoran Dzamarija

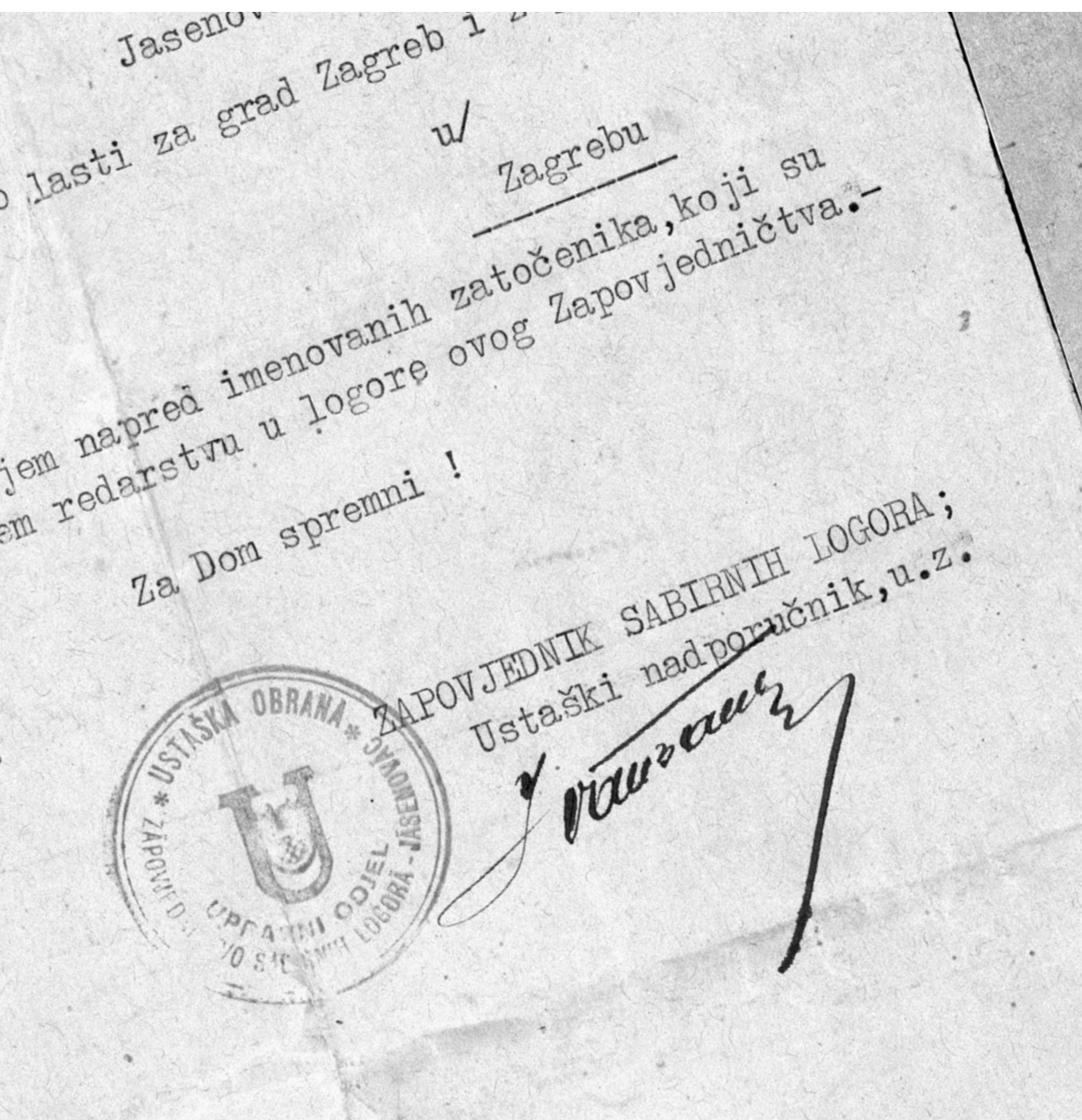

TIZANSKI TIFUSARI
OVE KURVETINE
TIFA GAMADI
UGO PEDERI
JEBITE IZ HRVATSKE
1941-1991

Pekčec Franjo

Za Dom spremni- jebem vam mater
izdajničku

Jučer u 22:44 · Sviđa mi se · 7 · Odgovor

IMPRESSUM

Bulletin #10: Historic Revisionism, Hate Speech
and Violence Against Serbs in 2016

PUBLISHERS / Srpsko narodno vijeće i Vijeće srpske
nacionalne manjine Grada Zagreba

FOR PUBLISHER / Milorad Pupovac, PhD

AUTHOR / Tamara Opačić

EDITOR / Saša Milošević

DATA BASE / Milena Jurišić & Tamara Opačić

SUMMARY / Bojan Munjin

GRAPHIC DESIGN / Parabureau

PRINT / IT Graf

COPIES / 800

ISSN / 1849-7314

ISBN / 978-953-7442-35-4

CIP record is available in the computer catalog of the National
and University library in Zagreb under the number 000956861.

Zagreb, march 2017.

**SNV
CHB**

srpsko
narodno
vijeće

српско
народно
вијеће

serb
national
council

COVER PHOTO:

The NDH document from 1942 with
the "For homeland ready" salute,
which confirms deportation of
Roma to the Jasenovac camp (HR-
HDA-248, box 6, Inv. No. 30052)

SUPPORT

This project is funded by
the European Union

This project is co-funded by
the Office for cooperation
with NGOs of the Croatian
Government

CITY OF ZAGREB

The contents and point of views
are the sole responsibility of
project partners and do not
necessarily reflect the view of the
European Union and the Office
for cooperation with NGOs of the
Croatian Government

Activity within the project "Mind
the Gap" financed under Rights,
equality and citizenship program
2014-2020 by DG Justice and
Consumers

SNV Bulletin #10

*Historic Revisionism,
Hate Speech and Violence
Against Serbs in 2016*

Introduction

Hate speech in right wing media, angry shouting at stadiums and hate graffiti in the streets, public gatherings of Ustasha supporters as well as discriminatory and revisionist statements by senior state officials, became a part of political reality in Croatia in 2016. What is truly worrying for the security of certain individuals and groups, and especially for representatives and members of the Serb community, is that the number of verbal and physical attacks against them rose last year and that hatred against Serbs and other individuals and groups of liberal and leftist orientation became more intense.

At the start of the year, when the Patriotic Coalition, led by HDZ, together with Most and Milan Bandić 365 – The Party of Labour and Solidarity took power, War Veterans Minister Mijo Crnoja championed the idea of creating a registry of aggressors against Croatia and of those who allegedly betrayed Croatian national interests, based on potentially arbitrary and unclear criteria. However, his mandate was cut short by his resignation in January, after it became public that he had falsified information about his residency to gain undue benefits. Culture Minister Zlatko Hasanbegović did not follow his colleague's example. Before he became minister in May 2015, Hasanbegović made the following comments on state television, in the capacity of a historian: "The Homeland War (1991–1995 war for Croatia's independence from former Yugoslavia) was the only war in the 20th century from which Croats emerged as true victors and it is the only foundation on which to build Croatia". Hasanbegović also stated that anti-fascism is not mentioned in the Croatian Constitution (Constitution's preamble stipulates anti-fascism as one of the foundations of Croatian statehood). In an interview for Bujica (a right wing television show) in November 2015, Hasanbegović said that state sponsorship of the annual commemoration of victims of the Ustasha camp in Jasenovac was a problem since the event "does not commemorate victims and does not condemn perpetrators of a crime, but is abused for the purpose of rehabilitating Yugoslav communism". During his short mandate, independent and non-profit media, which did not fit in his nationalist cultural agenda, lost budget funding and the state public television Croatian Radio Television (HRT) became a bastion of nationalism and clericalism, in a development reminiscent of what had happened in the early 1990s. Another indication that the level of tolerance in the society was decreasing was the fact that Croatian Parliament refused to approve the Ombudsman's Annual Report, with the explanation that protection of minorities' rights endangered the rights of the majority.

At around the same time, the government halted a long-prepared school reform which included, among other things, civil education aimed at promoting higher awareness of human rights. Several people who had earlier publicly bragged about their discriminatory behaviour towards Serbs¹ or who had referred to convicted war criminals as heroes², were elected to senior positions in the state administration.

In the meantime, hate speech, directed mainly against Serbs and supporters of anti-fascism, began to thrive in the public domain. That was why Milorad Pupovac, a member of parliament and president of the Serb National Council (SNV), sent a private letter to Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović, in which he wrote that a number of public persons including journalists, actors, theatre directors, religious leaders, politicians and human rights activists were exposed to threats and outbursts of hatred because of their nationality or their critical statements about the atmosphere of nationalism and intolerance. The president soon sent back a surprising response which was posted on her official website. In this letter, she presented herself as a victim of attacks and declared that the persons mentioned in Pupovac's letter were responsible for "provoking, irritating and insulting the majority of the Croatian public". She also accused them of "untruthfully presenting and mocking the Homeland War, denying the reality and implicitly the very idea of the Croatian state."³

Because of the government's revisionism, which *de facto* aimed at equalizing the criminal Independent State of Croatia (the pro-Nazi World War 2 state) with socialist Yugoslavia, representatives of Jewish and Serb organizations and anti-fascists refused in April to take part in the annual state commemoration at the site of the Jasenovac camp. Condemnations of such policies by a number of international organisations and ambassadors have done little to improve the situation.

In November, war veterans of the HOS (Croatian Defence Force, militia units) erected a memorial plaque in the centre of Jasenovac, close to the former death camp, in memory of their 11 fellow soldiers who died in the 1991-95 war. The plaque contained the words "For the Homeland, Ready" – an Ustasha salute. The new Prime Minister, Andrej Plenković, suggested that there should be a "debate" on this issue and similar memorial plaques with the Ustasha salute began to crop up in other parts on the country. The year saw the greatest so far number of attacks and threats against minorities, primarily Serbs and the increasingly loud promotion of the Ustasha cause, with a simultaneous demonization of anti-fascist values.

1 Robert Pauletić, *Slobodna Dalmacija: Our dear guests have returned in great numbers*, <http://www.slobodnadalmacija.hr/scena/mozaike/clanak/id/15921/robert-pauletic-lepi-nasi-gosti-su-se-vratili-i-to-u-velikom-broju>

2 Ladislav Tomičić, *Novi list: For the Most MP, the convicted war criminal is a hero*, <http://www.novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Za-zastupnicu-Mosta-osudeni-ratni-zlocinac-je-heroj-Ines-Strenja-Linic-se-Norcu-divi-s-ljudskog-aspekta>

3 Predsjednica.hr: *The President's response to Milorad Pupovac*, <http://predsjednica.hr/objava/1/1/788>

Cases of historic revisionism, hate speech and violence against Serbs	2014.	2015.	2016.
Graffiti and insignia containing hate speech and ethnic intolerance	8	14	26
Hate speech and ethnic intolerance at sporting events	4	8	20
Hate speech and ethnic intolerance in the media	8	21	42
Hate speech and ethnic intolerance on social networks	5	10	28
Public actions marked by hostility against Serbs	9	31	53
Hate speech and ethnic hostility in public persons' statements	9	37	42
Insults and threats directed against Serbs and Serb institutions in Croatia	7	20	62
Physical assaults (number of persons attacked)	5	9	16
Damaged, destroyed and stolen property of private persons and Serb institutions	6	9	17
Damaged, destroyed and stolen property of the Serbian Orthodox Church	6	9	6
Damaged and destroyed anti-fascist monuments	7	13	17
Damaged and destroyed bilingual signs	8	8	2
TOTAL	82	189	331

/ By the end of the 2014 and beginning of the 2015 methodological changes occurred

Overview and Data Analysis for 2016

The Bulletin before you contains an overview of the cases of ethnically motivated violence, revisionism and denial of historic facts, threats and hate speech directed against Serbs in Croatia in the past year. The data is based on reports by individuals and on information from the media, collected by the snv and the sdss (Independent Democratic Serb Party) caucus at the Croatian Parliament.

In 2016 there was a total of 331 registered cases of ethnically motivated violence, revisionism and denial of historic events, and threats and hate speech directed against Serbs in Croatia. This is a significant increase compared to the previous years (57 percent more than in 2015). Since individual incriminating acts are virtually impossible to list (not all the graffiti promoting hate speech or all intolerant articles by certain media were registered), they were thus presented as a single case. In 2016 we also witnessed a large number of acts and statements which indirectly promote intolerance against Serbs in Croatia or call for a decrease in the level of the acquired rights of the national minorities. Since some of the victims, due to a lack of trust in the institutions and fear of further attacks, never reported an attack or a threat, we are aware that this record has to be incomplete compared to the reality on the ground.

For objective reasons this Bulletin does not present and analyse each of the 331 incidents, but only the most blatant examples. The overview is divided in five thematic units.

/1. Elements of Hate Speech, Spreading Ethnic Hatred and Historic Revisionism in the Public Domain

What differentiates the graffiti seen in 2016 from those in previous years is their content, which became more radical, even brutal: “In spring when willows blossom, we will cook a stew of Serbs”, “We will fuck Serb children”, “We shall wipe you out, Serb vermin”, are only some of them. Also, speech containing ethnic hatred became a “usual occurrence” during sporting events at stadiums.

There has also been an increase in the number of intolerant comments by readers, aimed against Serbs and other minorities, posted on almost all internet portals. During the year, content using discriminatory speech, approving or downplaying the criminal character of the fascist regimes was more present than before in the mainstream media, including the state television HRT programs. At local and commercial televisions, calls for violence were issued more vehemently than ever before, along with denials or significant downplaying of the genocide and Holocaust in ww2. The Penal Code stipulates in its article 325 a three to five years prison sentence for such acts. In practice, such a sentence has never been passed, while the way the police treated the perpetrators was lenient and inefficient or completely absent. The year was also marked by a record number of public gatherings and street actions where there were calls to persecute Serbs and strip them of their rights guaranteed by the Constitution, laws and international conventions, frequently accompanied by symbols from the period of the NDH. The Catholic Church played an important role in organising some of those rallies and its priests still hold public masses for the NDH leader Ante Pavelić and other Ustasha criminals.

/1.1. Inappropriate graffiti and insignia

Unchanged from the previous years, the greatest concentration of graffiti calling for violence against Serbs or glorifying the Ustasha regime was noted on the streets of Zagreb. Such graffiti contained fascist sym-

bols: Nazi swastikas, letters "U", "NDH", and the salute "For the homeland, ready". There were also graffiti such as "Kill the Serb", "Slaughter the Serbs", "Long live the leader (Ante Pavelić)", "Send Serbs to Jasenovac"⁴. Then there were graffiti celebrating the Black Legion (a notorious Ustasha military unit) and Ustasha war criminals Jure Francetić and Rafael Boban, as well as more general ones such as "Ustashes, pride of Croatia". Particularly repulsive were graffiti "In spring when willows blossom, we will cook a stew of Serbs" and "We will fuck Serb children"⁵ In Zagreb there appeared a photograph of a tree from which bodies were hanging, with a caption: "Serb family tree". Another one read: "I love Zagreb when it is ethnically clean".

A monument at the Dotrščina memorial area in Zagreb marking the spot where thousands of Jews, Serbs, Roma and antifascists were killed by the Ustasha regime in ww2, was also sprayed with graffiti in April. Zagreb Mayor Milan Bandić had it removed but said in a statement that this was a "single incident which should not be made into a case". Unknown perpetrators sprayed graffiti "NDH" and "Kill the Serb" on the building of the football club in Negoslavci⁶ in Eastern Slavonia. Graffiti also appeared on the facade of the Orthodox church in Rajevo Selo, at the Orthodox cemetery in Drenovci and on monuments to ww2 veterans in Strošinci and Soljani, reading: "We shall wipe you out, Serb vermin", "Move out, Serb vermin" and "Ustasha". Similar graffiti which call for the slaughter and murder of Serbs or glorify the Ustasha and the NDH were spotted in Osijek, Zadar, Škabrnja, Karin Gornji, Šibenik and other places. Sculptures of imposing proportions representing Nazi swastikas and made of granite cubes or metal pipes⁷ appeared in Split and Karlovac. Also, Ustasha insignia, forbidden by law, was sold on stands and exposed in Benkovac⁸, Split⁹ and Karlovac.

/"We shall fuck Serb children" – graffiti in Trešnjevka quarter in Zagreb (PHOTO: Antifašistički Vjesnik)

4 Ivana Perić, H-Alter: *Painting the devil on the wall*, <http://h-alter.org/vijesti/maljanje-vraga-na-zid>

5 Ana Benačić, N1: *Disturbing graffiti appear in Zagreb's Remiza neighbourhood*, <http://hr.n1info.com/a127194/Vijesti/>

6 Dragana Bošnjak, Novosti: *Hate speech in Negoslavci*, <http://www.portalnovosti.com/govor-mrznje-u-negoslavcima>

7 N1: *Underage youth built swastika out of granite cubes*, <http://hr.n1info.com/>

8 Kaelargainfo.hr: *The Benkovac fair: Flags and Ustasha insignia sold really well yesterday*, <http://www.kaelargainfo.hr/>

9 Slobodna Dalmacija: *Disgrace in Split: Fascists souvenirs sold and NDH glorified in the middle of Marmontova street*, <http://www.slobodnadalmacija.hr/dalmacija/split/clanak/id/315014/>

/1.2. Sporting events

At the Dinamo vs Hajduk football match, which took place on February 21 in Zagreb, Dinamo fans chanted "Mangy Rijeka, you are full of Serbs, don't you worry, Rijeka, there are still willows to hang them from"¹⁰. On February 27, at the match between Rijeka and Hajduk in Rijeka Hajduk fans spent full five minutes chanting "Kill, kill the Serb". In Osijek, during an international football game between Croatia and Israel, at which President Kolinda Grabar-Kitarović, PM Tihomir Orešković and Predrag Šustar, Minister of Science and Education were present, the stadium echoed with chanting "For the homeland, ready", "Let's go Ustasha" and "We Croats, Ustasha, Ustasha, Vukovar, Vukovar".¹¹ At a derby of the indoor football league between Futsal Dinamo and Nacional that took place on March 30 in Zagreb, chanting was heard "Kill the Serb", "We shall hang you" and "Serbs on willows". During a basketball game of the Top 16 Euro league in Zagreb, chanting: "Kill the Serb" was also heard.¹²

On the streets of Skadar, Albania, on the eve of a World Cup qualifying match between Croatia and Albania which took place on October 6, Croatian fans chanted "Kill the Serb" and "Serbs on willows", and during the game chanting could be heard from the stands where Croatian fans sat: "Kill", while the Albania fans responded from their side: "the Serb". After that the two groups applauded each other and then the entire stadium chanted: "Kill, kill, kill the Serb".¹³

10 HHO: *Collective report about the 23rd round of Croatian premier soccer league*, <http://www.hho.hr/zbirno-izvjesce-23-kola-prve-hnl/>

11 Goran Penić, Jutarnji list: *The stands at Osijek stadium echoed with chants "For the Homeland, ready" and "Let's go, Ustasha"*, <http://www.jutarnji.hr/sport/s-osjeckih-tribina-se-orilo-za-dom-spremni-i-ajmo-ustase-vlada-rh-osudila-sramotna-skandiranja/35977/>

12 Net.hr: *The entire sports hall chanted "Kill the Serb" as skirmish broke out on the stands*, <http://net.hr/sport/na-rubu-sporta/incident-u-drazenovom-domu-doslo-je-do-tucnjave-navijaca-citavodvorana-skandirala-ubij-srbina/>

13 Net.hr: *When hatred unites – kill the Serb*, <http://net.hr/sport/na-rubu-sporta/kad-mrznja-ujedini-ubij-srbina-srbisu-sokirani-ponasanjem-hrvatskih-i-albanskih-navijaca-u-skadru/>

/ Juda – Banner intended for the MP Ivan Pernar who stated that operation Storm was ethnic cleansing (PHOTO: Facebook)

There were similar incidents during games in Zagreb, Split, Rijeka and Osijek, but the sporadic fines that clubs have been paying because of crowd trouble at their stadiums have not in the least discouraged fans from continuing with their hate speech. The last shouts of hatred in 2016 were registered on December 17, when Hajduk and Dinamo were playing in Split and the stadium echoed with chants "Kill the Serb", "Serbs on willows", "Vukovar, Vukovar" and "For the homeland, ready", while some fans waved flags bearing the insignia of the HOS, a right wing militia from the past war. They also held up high a banner which read: "Fraternization is not an option. Torcida against Yugo league" (note: UEFA previously announced that it would start a regional, Balkan football league in 2018)

/1.3. Media

/1.3.1. Internet portals

The number of Internet portals which promote radical nationalism and hate speech continued to grow in 2016. Most of them are not part of the the registry of media service providers, which is why the Agency for Electronic Media has no authority to sanction them. For example, on March 9, the pro-Ustasha portal Dnevno.hr published a text titled *It is time to stop Pupovac because his barking will be followed by biting*¹⁴ in which the authors and publishers of last year's issue of this Bulletin were threatened: "We need to threaten Pupovac's Serbs because their job is to destroy the Republic of Croatia, and the role of the Croatian Army (HV) and of all those held in high esteem by the Croatian people is to prevent that. What is not clear about this?" On the eve of the parliamentary election, on September 2, this portal wrote: "Whoever considers himself an Ustasha should vote properly, for the party that has been attacked as Ustasha for a hundred years. In a way, the election is a referendum about the NDH."¹⁵ An article entitled *Why do Serbs, ORJUNA (a pro-Yugoslav movement from early 20th century) sympathisers, UDBA (communist Yugoslavia's secret service) members, Yugo-nostalgics, old commies, young crypto-communists and...all the other small fry go mad with rage every August?* said that it is "quite certain that the Storm (during this operation which took place in 1995, members of the Croatian military and police forces killed a number of Serb civilians) will remain a permanent red rag for the shaved Chetniks from Belgrade."¹⁶ The same portal published a statement by Mladen Pavković, president of the Association of Croatian Veterans from the Homeland War 1991, who called the Novosti weekly "Serb urination in the middle of Zagreb".¹⁷ One of the most popular portals, Narod.hr which openly pays respect to Nazi and Ustasha criminals, published an article about

14 Marko Ljubić, Dnevno.hr: *It is time to stop Pupovac because his barking will be followed by biting*, <http://www.dnevno.hr/vijesti/dnevni-detektor/vrijeme-je-zaustaviti-pupovca/>

15 Tvrtko Dolić, Dnevno.hr: *The real Ustasha will vote for HSP i HČSP*, <http://www.dnevno.hr/kolumnisti/tvrtko-dolic/>

16 Zvonimir Hodak, Dnevno.hr: *Why do Serbs, Orjuna and UDBA supporters, Yugo-nostalgics, old commies, young crypto-communists and all the "small fry" go mad with rage every August,*

<http://www.dnevno.hr/kolumnisti/zvonimir-hodak/zasto-svakog-kolovoza-pobjesne-srbi-orjunasi-udbasi-jugonostalgicari-stare-komunjare->

17 Dnevno.hr, *Pupovac's Novosti: "Serb faeces in the middle of Zagreb"*, <http://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/pupovceve-novosti-srpska-nuzda-usred-zagreba/>

/ Marko Jurić's article published on Maxportal: "On ZZ Top, metropolitan Porfirije, glorification of crime and frustrated journalists who understand nothing"

18 Ana Brakus, Novosti: *Željke Markić's media darkness*, <http://www.portalnovosti.com/medijski-mraki-eljke-markic>

19 Sloboda.hr: *ENOUGH SILENCE: Happy April 10 - the Day of Resurrection of the Independent State of Croatia*, <http://www.sloboda.hr/10-travnja-dan-uskrsnuca-nezavisne-drzave-hrvatske/>

20 Boris Trljajić, Maxportal.hr: *When Jović thinks and Vučić spurs them on, the Serbs ready their tractors*, <http://www.maxportal.hr/kolumne/boris-traljic-kad-jovic-misli-a-vucic-huska-srbi-pripremaju-traktore/>

21 Dinko Dedić, Maxportal.hr: *It is time: Let's do away once and for all with the celebrations in Serb and the monuments in Kumrovec*, <http://www.maxportal.hr/kolumne/vrijeme-je-zavrσιμο-zauvijek-s-proslavama-u-srbu-i-spomenicima-u-kumrovcu/>

the Ustasha commander Jure Francetić, in which he is referred to as a "Biblical warrior" and a "national hero"¹⁸. During the year, this portal dedicated much space to questioning the gravity of Ustasha death camps, and at the year's end it unfailingly reported on the anniversary of (Ustasha leader) Ante Pavelić's birthday.

Portal Sloboda.hr marked on April 10 the "Resurrection Day of the Independent State of Croatia (NDH)", adding that "this was the day when a dream dreamt by many generations of the Croatian people, became true".¹⁹ Portal Hop.com dedicated itself to making lists of "amnestied Chetniks" who work in state or public institutions and to "unveiling the greater Serbian project". On Maxportal.hr, university professor Dejan Jović was called a "neo-Yugoslav and neo-greater Serbian ideologist," who along with the other traitors undermines Croatia's very foundations". In conclusion, the article threatens with new expulsions of Serbs: "if they fail to see reason, the epilogue will be repeated - (they will have to) start their tractors and speed away".²⁰ The same portal used an even sharper tone to say that "time is almost ripe" for a show-down: "Enough of Chetnik celebrations in Srb, enough of Tito's monuments in Kumrovec and his name on Croatian squares. We need to stop those who, in the heart of our homeland, declare as criminals our ancestors who died with no other idea in their hearts but the freedom for their people".²¹ Portal Hkv.hr published many insults against the SNV President Milorad Pupovac: "Milorad Pupovac, an exponent of the dark-

est Belgrade corridors of power, a warmonger and notorious liar, has been spinning vicious verbal cobwebs these days".²² In a column published on November 16, their target was the Independent Serb weekly *Novosti*. It was referred to as a "sanitary problem" which "the Croatian state has to solve in the name of Croatian people".²³

The portal Croatian defence reading (Hrvatskoobrambenostivo.com) stands out for its use of the most brutal hate speech and promotion of Ustasha ideology. In an article entitled *To stay silent before the Chetniks? Out of the question! snv, prick up your ears!*²⁴, representatives of Serbs in Croatia were threatened with violence: "Milorad, come to Vinkovci but do not come alone..."

/1.3.2. Local televisions²⁵

On January 10, Marko Jurič, the anchor and editor of a program on the local z1 television entitled *Markov Trg*, warned viewers, especially "mothers with children" to be cautious while walking across the Flower square in Zagreb where the (Orthodox Serb) Congregational Church of Transfiguration is situated. He said it was because "some of those Chetnik vicars might come running from the church and, in the manner of their notorious slaughters in the past, go on a killing spree on the prettiest square in Zagreb, which should probably be marked with signs "Beware, a fierce Chetnik in the vicinity". Following complaints from some 300 citizens, the Council for Electronic Media watchdog suspended the z1 television's broadcast concession for three days. But after that the television continued to broadcast discriminatory content. For example, z1 broadcast opinions that Jasenovac concentration camp was a "working camp" and that the period of the Independent State of Croatia (NDH) was a "period of prosperity", while the Serbian Orthodox Church in Croatia was "prone to lies" and should not be a partner in discussions. Actor Božidar Alić, known for his radical rightist political views, said in the z1 studio that "it was very unfortunate for us that (the NDH) ended as it did". He went on to call Partisans "occupiers of Croatia, killers and cut-throats, an illiterate mob" and branded the Serbian Orthodox Church a hotbed of Chetnikdom." He reproached his fellow actor of Serb origin, Rade Šerbedžija, "for still being alive" and sent a message to the national minorities that "Croatia does not need them", nor does it need "Pupovac's Chetnik club in the Croatian Parliament". Departing from the studio he greeted with the Ustasha salute "For the homeland, ready".

One of the most visible promoters of ethnic hatred against Serbs in the media was Velimir Bujanec, the editor and host of the Bujica talk

22 Hrvoje Hitrec, Hkv.hr: Milorad Pupovac's vicious verbal cobwebs, <http://www.hkv.hr/izdvojeno/komentari/hhitrec/24994-h-hitrec-verbalne-opake-paucine-milorada-pupovca.html>

23 Marko Ljubić, Hkv.hr: How Croatia can help the prisoners of Pupovac's "cages", <http://www.hkv.hr/izdvojeno/komentari/mljubic/25332-mljubic-kako-hrvatska-moze-pomoci-zatocenicima-pupovcevih-kaveza.html>

24 Hrvatsko-obrambenostivo.com: *To remain silent before the Chetniks? Out of the question!? snv, prick up your ears!*, <https://hrvatskoobrambenostivo.com/2016/04/19/sutjeti-cetnicima-nedolazi-u-obzir-snv-naculite-usi/>

25 The chapter *Local television* is mostly based on the text *Local fascistovisions* by Paulina Arbutina i Tamara Opačić, published in *Novosti* on December 23, 2016, <http://www.portalnovosti.com/lokalne-fasistovizije>

/ Velimir Bujanec,
anchor and editor
of the chauvinist
broadcast Bujica

show, broadcast on private Osijek television and carried by nine other local televisions. In this show, his guests described Jasenovac as a working camp “for active opponents, mostly Croats, partly Serbs, some Muslims and some Jews” who were “released when their sentence expired”. Vinkovci television’s contact show Politics and Truth is a program where citizens seem to compete in inflammatory speech. The most frequent targets were Milorad Pupovac and the Serb community. “The only cure for Pupovac is a bullet in the head”, “Pupovac is inhuman trash, he is such a shameful person who earns his daily bread in this Parliament ... he should be eliminated, isolated, expelled”. One viewer said: “We have to put our heads together and clean out all this vermin and all that is not good, we should have done that already in 1990...” TV Jadran is another local television with a similar contact program that glorifies the Ustasha regime and promotes discriminatory views. In their program called No punches pulled, broadcast between December 12 and 18, the following statements were recorded: “The Croatian state must now be defended more fiercely than in 1991, from those who were schooled in Belgrade”, “Serbs are still stirring up trouble in Croatia” and “Serbs are a burden to Croats”. Private television Karlovac TV4 broadcast a show called All can be mended on a Sunday evening, where former HOS general Ante Prkačin said that Ustasha war criminal Jure Francetić was a “Croatian knight” and that HOS “had inherited the most from the historic Croatian army, i.e. from the Ustasha”.

/1.3.3. Croatian Radio-Television

When the Patriotic coalition led by Tomislav Karamarko took power at the start of 2016, it marked the start of an era of growing clerical influence and lower professional journalistic standards on Croatian state television HRT. This was primarily due to the new editors, mostly mem-

bers of an association called Croatian Journalists and Publicists (HNIP), a nationalist association close to the HDZ party. Those editors started introducing content in news programs which can be summed up in the few sentences Tomislav Karamarko had uttered in the election campaign, when he announced purges and the return of “patriotism” on television.²⁶ Thus HRT’s 4th channel in its show *Studio 4*, hosted on April 5 the director Jakov Sedlar, who made a movie entitled *Jasenovac – the Truth*, based on the assumption that Jasenovac was the site of post-war genocide by the communist authorities against the Croatian people.²⁷ Sedlar was not challenged by the host when he stated that the number of those killed in Jasenovac ranged between 20,000 and 40,000 persons, although the official number surpasses 80,000. The same show had guests who spewed out hatred against ethnic and sexual minorities.²⁸ Another new star on HRT is the right-leaning columnist Tihomir Dujmović who is the editor of the show *Behind the Curtain* in which he hosts revisionist historians. On the Day of Anti-fascist Uprising celebrated in June, the HRT’s evening news reported that “only 500 turned up for the celebration, an all-time low”. It added that the NDH was the “existing social system” at the time and that anti-fascism was just a front for communist crimes.²⁹

A TV show called *TV calendar* reported on December 7 on the 25th anniversary of the murder of the 12-year-old Aleksandra Zec, her mother Marija and father Mihajlo in Zagreb. The Zec family were killed solely because of their Serb nationality and the event is widely seen as great injustice. *TV calendar* said that the entire tragedy was “blown out of proportion by the media”. On May 8, HRT broadcast a mass from the Dominican monastery in Split where prior Luka Prcela reproached President Kolinda Grabar-Kitarović for having condemned the NDH as a criminal state. “I cannot find it in me to forgive Kolinda Grabar-Kitarović for stating that the Independent State of Croatia was a criminal state and that it was not independent.”

/1.3.4. Print media

Monitoring print media has shown a great deal of discriminatory articles in the *Hrvatski tjednik* (Croatian Weekly) printed in Zadar. In the issue number 595, there is an article entitled *Croatia does not have statesmen, which is what makes Pupovac’s provocations possible*. One of their readers’ letters said that: “For the sake of continuity of Croatia’s honourable state independence, it is necessary to replace Tito’s ZAVNOH (The State Anti-fascist Council for the National Liberation of Croatia was the highest governing organ of the anti-fascist movement in Croatia during World War II) in the Croatian Constitution with the NDH”. Several pages later, author Gojko Borić wrote that “the time has come for our Croatia to be purged from the communist trash, just as Germany

26 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Live broadcast*, <http://www.portalnovosti.com/prijenos-u-ivo>

27 Dražen Hoffmann, *GONG: Report on media monitoring in April 2016*, <http://www.gong.hr/hr/dobra-vladavina/mediji/izvjestaj-o-pracenju-medija-u-travnju-2016/>

28 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Live broadcast*, <http://www.portalnovosti.com/prijenos-u-ivo>

29 *Index.hr: HRT once again trying to sanitize the criminal state*, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/hrt-opet-relativizira-zlocinacku-tvorevinu-ndh-im-je-samo-drustveni-sustav/901601.aspx>

has done, quickly and radically". Furthermore, newspaper 7Dnevno regularly publishes discriminatory content in which it rehabilitates Ustasha and the NDH regime. In one of the articles published on February 19, Ustasha leader Ante Pavelić was called a "patriot", while the Ustasha movement was described as "freedom-loving and ecumenical". Glas koncila, a Roman Catholic weekly issued by the Zagreb Archdiocese, ran a supplement in several instalments which tried to prove that only several hundred people had died in Jasenovac, mainly from various illnesses. It called for a removal of the monument in Srb and wrote that all those who disagreed with the Catholic Church's assessments of Cardinal Alojzije Stepinac were "anti-Croats".³⁰

As for the commercial mainstream dailies, the greatest number of discriminatory articles were found in Večernji list (whose editorial policies are close to the right wing and the Catholic Church), in the columns by Milan Ivkošić. In early March he published an article titled *By saving Pupovac from prison, Tuđman showed that no one is perfect*. In October Večernji list published an article entitled *Once we set up the 'Croatian Pits' company, will the number of Serbs in those pits play a role in discussions about forming the government?*

30 Hrvoje Šimičević, *Novosti: Gnjus Koncila* (a derogatory pun on the name of the Roman Catholic weekly Glas Koncila), <http://www.portalnovosti.com/gnjus-koncila>

/1.4 Social networks

Social networks, primarily Facebook, were used as the largest platform for transmitting most of registered threats and hate speech in 2016. For example, actor Božidar Alić published in January two short video clips showing his attempts to persuade his underage son to shout the Ustasha salute "For homeland ready". The video was viewed 40,000 times. Next, journalist Velimir Bujanec threatened the government on Facebook: "I promise you: if you replace Hasanbegović (culture minister) with Pupovac, the media and the war veterans will give you hell!" Facebook is also often used to distribute pictures of Ustasha flags and insignia, local celebrations commemorating the NDH or participation in rallies wearing Nazi uniforms.³¹ Media reported that singer Marko Perković Thompson took part in a religious round table in a primary school in Šibenik on April 16. During the event they played his song *Bojna Čavoglave* which contains the Ustasha salute "For the Homeland Ready".³² All of this was posted on Thompson's Facebook page. Radical right-wing political parties (A-HSP, HČSP, HSP 1861) and war veterans' organisations (Croatian Defence Forces, IX HOS Battalion Rafael Vitez Boban) frequently used Facebook to spread hate speech on their profiles. There were other pages with similar content including: "For the Homeland Ready", "Black Legion", "Some of us are still ready for the homeland", "Association Urban Right", "I admit, I am Croat!", "Inde-

31 Drago Pilsel, *Jutarnji list: Neo-Ustasha provocation. A local politician filmed a group of people dressed in black on the ranch named "For the homeland, ready"*, <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/neoustaska-provokacija-lokalni-politicar-snimao-ekipu-u-crnom-na-rancu-za-dom-spremni/4485728/>

32 *Index.hr: Thompson gives lecture to pupils to the tune of Čavoglave and the salute For the homeland, ready*, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/thompson-odrzao-predavanje-skolarcima-uz-cavoglave-i-pozdrav-za-dom-spremni/887702.asp>

/ Deputy head of the Dekanovec municipality Vladimir Jamboršić boasted on his Facebook profile with the celebration with Ustasha overtones

pendent State of Croatia", "Serbs on Tractors on August 5" and "Forgotten sons of homeland war". At the beginning of December, president of the far right party A-HSP, Dražen Keleminec, posted the following message on Facebook: "This is a message for Milorad Pupovac: Don't shit. We used 'For homeland ready' salute while we fought against your Chetniks who wanted their little greater Serbia. Therefore, you must keep quiet because this is Croatia". Keleminec's followers then showered Milorad Pupovac's profile with insults, many of which contained death threats: "Traffic accidents do happen, don't they, Milorad?", "For God's sake, isn't there a willow somewhere to hang this trash from?"

/1.5. Public actions

/1.5.1. Protest in front of the Agency for Electronic Media

On January 26, the decision of the Council for Electronic Media to suspend z1 television's concession for three days because of hate speech used on two occasions in their show Markov trg (St Mark's square, the seat of government and parliament) took effect. On the same day, the Zagreb association of war veterans organized a protest rally that drew some 5,000 people in front of the Council's building. The protesters at the head of the column carried a cardboard image of Mirjana Rakić, the Council's chairperson, wearing a partisan uniform and holding a machine gun in her hand. They sang the HDZ anthem *God Save Croatia* and proceeded to shout in unison: "For the Homeland, Ready", "Rakić, go

to Serbia", "Radman (the then director of HRT) go to Serbia to Serbia". Faced with this dangerous situation which resembled a lynch mob, Mirjana Rakić allowed Bujanec and the author of the disputed broadcast, Jurič, into the building. They presented her with a "gift", a Chetnik fur hat and several Partisan hats.

/1.5.2. HSP Dr Ante Starčević party general assembly

On March 12, the right wing HSP AS party, which was then part of the ruling coalition and whose president Ivan Tepeš was Parliament's deputy speaker, held its general assembly in Zagreb. Speeches were dominated by insults against Partisans, anti-fascists and liberal politicians, Serb representatives and intellectuals. Anto Đapić, a former HSP president and mayor of Osijek, said that "lustrations" (processes in former communist European countries against ex-members of communist secret services) represented a "cleansing of the Croatian society" and a "sanitary cordon against those who never loved Croatia".

/1.5.3. Public showing of Jakov Sedlar's film "Jasenovac – The Truth"

The documentary, directed by Jakov Sedlar and written by Hrvoje Hitrec, had its opening night in Zagreb on April 4. The film used photomontage and lies to prove that there was a communist camp in Jasenovac after ww2, in which "communists killed more people than Pavelić's Ustasha regime did". The film also denigrates Serbs and promotes the idea that the antisemitism in NDH had been imposed by Belgrade.

Novosti journalist Nikola Bajto proved in his article that the authors, who aimed to deny or significantly diminish the genocide and Holocaust committed in ww2, falsified numbers, photographs, and statements and did not refrain from manipulating their interlocutors.³³

33 Nikola Bajto, Novosti: *All the lies of Jakov Sedlar*, <http://www.portalnovosti.com/sve-lazi-jakova-sedlara>

/1.5.4. Celebration of the NDH day in Split

Representatives of the 90s IX Battalion, named after the Ustasha criminal Rafael Boban, celebrated on April 10 the Day of the NDH in Split, on Ruđer Bošković street, where a monument had been placed several years ago. Along with men clad in black uniforms adorned with Ustasha emblems, the Deputy Minister of War Veterans, Ivan Vukić, also attended.

/ Members of the HOS IX battalion Rafael Vitez Boban in Split celebrated the NDH establishment day (PHOTO: Lari Lulić)

The battalion's wartime commander, Marko Skejo, said in his speech that "a hundred-year old dream about Croatian freedom briefly became reality in 1941 with the establishment of the NDH" and that Rafael Boban was "one of the bravest warriors in Croatian history", all of which was accompanied by cheering from the crowd and the "For the homeland ready" salutes.

/1.5.5. Revisionist wreaths in Jasenovac

Following a commemoration organised by the Coordination of Jewish Municipalities, the Serb National Council and the Alliance of Anti-fascist Fighters of Croatia in April, some days later in the month a state ceremony was held to commemorate the day when inmates attempted to break out of the Jasenovac camp in 1945. Revisionists gathered in the Croatian National Platform, extreme right initiative established in 2016, used this event to place a wreath at the foot of the stone flower monument with the inscription "For those who perished in Jasenovac camp in 1941–1951". They referred to the alleged victims who were reportedly killed in the camp by communists after 1945. This platform was later registered under the name Project Velebit. The director of the Jasenovac memorial area, Nataša Jovičić, accompanied by the then Minister of Culture Zlatko Hasanbegović, made no objections to this act, saying that "everyone can lay flowers".³⁴ Four months later, on August 23, HSP AS and the Homeland Coalition also placed a wreath

34 Tamara Opačić, *Novosti: Jovičić side by side with the Ustasha genocide deniers*, <http://www.portalnovosti.com/video-jovii-uz-poricatelje-ustakog-genocida>

there with the inscription “For all the victims of the communist system”, which is seen as misleading about the true nature of the camp.

/1.5.6. Obstructing the celebration of the Day of uprising in Srb

On July 8, Dražen Keleminec, President of the far right party A-HSP, and eight other persons, pitched a tent in Donji Srb, the site of a monument to ww2 Partisan uprising against the Ustasha regime, with the aim to remain there until July 27 and prevent the planned commemoration of the Day of Uprising. Keleminec and his fellows hung the Ustasha flag on the tent and said he would refuse to speak to the local population because they were “all Chetniks who had fought against the Croatian state”.³⁵ On September 6, in the middle of the parliamentary election campaign, Keleminec returned to Srb demanding that the “Chetnik monument” be destroyed. He then put on a performance, i.e. he used a hammer to demonstrate how the monument should be torn down.

35 Tamara Opačić, *Novosti: Policija allowed Ustasha supporters to sabotage anti-fascist anniversary*, <http://www.portalnovosti.com/policija-dozvolila-filoustaama-da-sabotiraju-antifaistiku-obljetnicu>

/ Ustasha iconography was not missing among protesters in Srb (PHOTO: Nenad Jovanović)

/1.5.7. Unveiling a monument to Miro Barešić

A monument to Miro Barešić was unveiled in Drage, near Pakoštane, at the end of July. Barešić was an emigre who killed Yugoslav ambassador Vladimir Rolović in Stockholm in 1971. Tomo Medved, the minister of war veterans, called Barešić in his speech a “hero and a martyr” and a “veteran before veterans”. In attendance were Croatian Army generals Ante Gotovina, Josip Lukić, Ljubo Česic Rojs and Ante Deur, and repre-

sentatives of the extreme political right including the then president of HSP AS, Pero Ćorić and Ivan Tepeš, MPs Željko Glasnović and Miro Bulj and president of the Zadar HDZ branch, Josko Nekić. Journalist Velimir Bujanec and the president of the A-HSP party, Dražen Keleminec, were also present. But it was Culture Minister Hasanbegović who stole the highlights by taking a picture of himself with four men holding an Ustaša flag with the inscription “FrankfUrt”, where the letter “U” was a symbol of the Ustasha movement.

/1.5.8. Celebration of the anniversary of Operation Storm in Knin

Celebration of the Victory and Homeland Thanksgiving Day in Knin on August 5 was an occasion to display a number of Ustaša insignia, block the main street and sing Ustaša songs such as *Here is the dawn, here is the day*³⁶ and *Thick fog has descended*³⁷. Also, after intoning the national anthem, placing the wreaths and praying before the monument dedicated to Operation Storm, Ivica Glavota, a representative of war veterans, held a speech in which he said: “I apologize to you people that we did not finish the job and that you now have to put up with shit in this country”. But what really grabbed the public attention was the news that a group of young women and men had torched the flag of the Republic of Serbia.³⁸

36 *Here comes the dawn, here come Jure and Boban/Jure calls, Boban shouts, here I am, commander! / Your battalion is guarding Lika, Pearl of the country, our pride/ When he crossed the Drina river, He was wounded in the leg / He does not yell: the woe is me, but cheers For the Homeland, ready!*

/1.5.9. Activity of Croatian National Ethics Tribunal

The Croatian National Ethics Tribunal continued with its public gatherings in 2016. This association is a gathering of conservative former politicians, historians and war veterans who every few months make a list of “enemies of Croatia” (members of the national minorities, liberal NGOs, George Soros etc).

On March 5, which was the 19th anniversary of the establishment of the SDS party, the Tribunal held a meeting in Vukovar and passed an “ethical verdict” against Vojislav Stanimirović, the SDS president, based on “a well-founded suspicion that he had committed many criminal acts during the Homeland War”. The State Prosecution had repeatedly processed and rejected such accusations in the past.

On September 18, the Tribunal’s agenda focused on Milorad Pupovac, who had already been “condemned” three years earlier. “Astonished by his recent increasingly aggressive anti-Croatian behaviour” after the early parliamentary election, the Tribunal this time condemned his “aggressive greater-Serbian behaviour”, declared him a persona non grata

37 *Thick fog descended on Zagreb / It was not thick fog above Zagreb / But the Commander’s brave army / The Commander gave them the name brave Ustashes / It is the army that defends our homes*

38 *Index.hr: New disgrace in Knin. Serb flag set on fire to the sound of a Thompson song, <http://www.index.hr/vijesti/clanak/ekskluzivni-video-nova-sramota-u-kninu-uz-taktove-thompsonove-pjesme-zapaljena-srpska-zastava/910866.aspx>*

and stated that they consider any cooperation with him as “an act of national high treason”.

/1.5.10. Plaque with ustasha salute placed in Jasenovac

In the centre of Jasenovac, close to the location of the 2 Ustasha death camp, a memorial plaque was unveiled on November 5 with the inscription which contains “For the homeland ready” Ustasha salute. The plaque was placed on the façade of a building on King Petar Svačić square, which had formerly seated the headquarters of the Ustasha criminal Maks Luburić, to commemorate 11 members of HOS who were killed in this area in the past war. It was placed by the HOS veterans from Jasenovac and the HOS Volunteers’ Association from Zagreb. Along with the names of the killed soldiers, the plaque contains the unit’s coat-of-arms and the Ustasha salute.

Among the hundred-odd persons present there was the head of Jasenovac municipality, Marija Mačković, who laid a wreath on behalf of the municipality and said she saw “nothing controversial” in this. Prime Minister Andrej Plenković chose to avoid commenting about the plaque for days. He finally said that it “could be offensive for the victims of the Jasenovac camp and their families”, but that it was dedicated to “deceased Croatian veterans”. He also announced that the government would set up a commission for “all the symbols of totalitarian regimes” which will “close the issue called facing the past”.

/1.5.11. Presenting Project Velebit

On November 9, a round table was held in the Matica Hrvatska building (Matica Hrvatska is an association with a long tradition which promotes Croatian culture) entitled *Media Violence and Political Culture in Croatia*. The purpose was to present Project Velebit, a movement which the extreme right recently established in Zagreb, in cooperation with Croatian emigres. The main speaker was Marko Jurić, a journalist of extreme right orientation, who said that they were inspired by “hundreds of Croatian young men, members of the emigration” who in the 1960s conducted a campaign of sabotage, including kidnapping, killing and breaking into embassies across Europe. “They were not soft figures who would just sit in cafes and distribute leaflets. They were capable people who knew how to respond. The emigration was waging a war and a very successful one”, Jurić said. He went on to say that this initiative was the answer to complaints from a number of citizens that the communists had taken almost all relevant positions in the society. The aim, he said,

/ For Croatia to
Drina – Velebit
Project (PHOTO:
Marko Lukunić/
PIXSELL)

was to restore the inefficient and twisted Croatian identity to its authentic form so that the Croats are victors as well as successful warriors.³⁹

39 [www.
projektvelebit.com](http://www.projektvelebit.com)

/1.1.12. A-HSP protest in front of the SNV's seat

Enraged by the decision of the Parliament's Committee for Constitution about the plaque with the Ustasha salute in Jasenovac, A-HSP party members led by their president Dražen Keleminec staged a protest on December 17 in front of the Serb National Council's offices in the centre of Zagreb. A group of about 100 people, mostly members of right wing parties, called for the persecution of Serbs and supporters of the political left. After having greeted those gathered with the Ustasha salute "For the homeland, ready", Keleminec began his speech with an appeal to "Pupovac and all who do not like Croatia, to go and live in Serbia or North Korea".

/2. Hate Speech, Spreading Ethnic Intolerance, Verbal Threats and Insults in Statements and Acts of Public Persons

Based on everything presented so far, 2016 was a year marked by a rising number of public persons' statements and acts which support the Ustasha regime, spread intolerance and discrimination and legally punishable hate speech.

The Council of Europe's Consultative Committee, which monitors the implementation of the Framework Convention of Protection of National Minorities in Croatia⁴⁰, requested the government last year to "oppose reviving nationalism and devote itself to promotion of openness and respect for diversity in the society". Some of the statements and photographs below show that little has been done in this respect, moreover, that discriminatory speech has become part of everyday political life, especially during election campaigns:

40 *Fourth opinion on Croatia:* <https://pravamanjina.gov.hr/provedba-okvirne-konvencije-za-zastitu-nacionalnih-manjina/592>

"Croatian public and citizens should not be contaminated by paranoia of fear because no one in Croatia is threatened, including Pupovac. If he is, then he should go wherever he will not be threatened."

— *Deputy Speaker of Parliament, Milijan Brkić, in a statement for the media, commenting on last year's edition of this Bulletin issued on March 8, 2016*

"Respected Roma, do not trust the former JNA (Yugoslav army) officer, he lies like a Serb Gypsy and is not one of you Croatian Roma. He spreads lies in the Croatian Parliament and takes his orders from those who hate Croats, which is not your platform of co-existence."

— *MP Stevo Culej on Facebook about fellow MP Veljko Kajtazi on August 23*

"I do not speak with Srb (politician Daniel Srb), not because he has an ugly surname but because he carries no political weight."

— *Former MP Pero Ćorić to journalists about member of Croatian Party of Rights (HSP), on July 21*

"Here we have veterans who are denied access to this monstrous fair. We actually came from Yugoslavia to the so called Croslavia. In the 26 years that we've had the Croatian state, have you ever heard someone mention the worst form of fascism and the crimes committed from 1912 to 1990, when more than half a million people were killed under the red star and chetniks symbol. This is what is celebrated here today, and we say that we have the Croatian state. In the last 26 years, have you ever heard that a single Croatian politician has condemned the Greater Serbian imperialism that has killed hundreds of thousands of people in

peacetime...? Here we have Croatian patriots and on the other side are recycled Chetniks and Partisans-Yugoslavs."

- MP Željko Glasnović in his statement to the media at the protest against marking the Day of Uprising of Croatian People in Srb on 27 July 2016. Soon after that he called Zoran Pusić, president of the Anti-fascist League a "moral freak"

"These results represent average results. We do not take only the best. In some European countries, underperforming pupils are told not to come to school on the testing day. Here, children with special needs and national minorities have also been part of the statistics. We pooled them all together."

- State Secretary in the Ministry of Education and Science, Matko Glunčić, on N1 television on December 11, 2016, commenting on the bad results Croatian pupils scored in PISA tests

/ The President with Croatian diaspora in Canada (PHOTO: Facebook)

- The President of Croatia, Kolinda Grabar-Kitarović in Toronto, November 2016. The flag on the photo contains a coat of arms used during the NDH.

/ Hasanbegović with
Croatian diaspora
(PHOTO: Jure Mišković/
CROPIX)

— *Former government minister and current parliament deputy Zlatko Hasanbegović at a ceremony unveiling a monument to Miro Barešić (a Croatian independence activist imprisoned on terrorism charges) in Drage, on July 31, 2016.*

"I am always ready for the home and for the homeland (laughter)... It is true that this had been an Ustasha salute and that it insults some people. But at the same time, the fact is that it was used by HOS in the Homeland War (the 1991-95 war of independence), that they fought bravely and did not commit crimes under this slogan... I am for the home, yes."

— *Parliament member Nikola Grmoja in a video clip filmed by Denis Šešalj, a HOS war veteran, which was broadcast in Bujica TV show on December 19, 2016.*

"The other day I had to say on camera that the man who raised my mother had been with the Ustasha. So, that's my grandfather. Two of his brothers had died while with the Ustasha. They came from Ličko Lešće (a village in central Croatia), where there had been no partisans. That's how my mother was brought up. There, in Srb, some 150 Croats, Dalmatians, died in 1944 as members of the Split Proletariat Brigade (partisan unit) because they were liberating this region from the Germans and the Ustasha, or they were occupying it, I have no idea, I no

longer understand. Stop bothering me with these issues, man, honestly, I can no longer live with that. Leave me be. So, my mother was not an army doctor like Plenković's was (Prime Minister Andrej Plenković, whose mother worked for the Yugoslav Army as a doctor). Forget "For the homeland, ready", I couldn't care less. The reconciliation in my family started in 1946. My father married a girl whose father was detained at Gradiška, he had been an Ustasha."

— *Former Prime Minister Zoran Milanović while talking to war veterans on August 23, 2016.*

"We are turning a blind eye to what these people (politicians in Serbia) are doing. That's the limit and the extent of the tolerance I am prepared to show. They are all, like, normal guys, they were elected by the people in Serbia so that kind of makes them our colleagues. Please don't push me any further. They are passing themselves off as, like you would say, a diplomatic force. Unfortunately, it's a pathetic bunch that for the last 150 years has wondered whether to go to Macedonia, Vojvodina, Bosnia, Croatia, Bulgaria. Bloody hell, there are fewer than 10 million of them and they want to be the masters of a half of the Balkans. There is not enough of you, it's a small nation."

— *Former Prime Minister Zoran Milanović while talking to war veterans on August 23, 2016.*

"You have seen in the last ten days that the self-proclaimed rightwing camp has accused me of erasing people from the electoral lists in Imotski, Vrgorac, in regions where the electorate is for the HDZ. No one wants to tell the truth but I think that, if we were to erase all those falsely reported residencies, the Serb minority in Vukovar falls short of the 30 percent (33% required by law to ensure right to use minority language officially). If that was the only basis for using the Cyrillic script in Vukovar, then no, they don't account for 30 percent. After this, that basis is gone. The Serb minority has manipulated with illegal residencies."

— *Interior Minister Vlaho Orepić in an interview for Večernji list daily on August 13, 2016.*

/3. Verbal Threats and Abuse

During 2016 numerous threats and offences were registered which were directed against political representatives of Serbs in Croatia as well as against intellectuals (Čedomir Višnjić from the Serb Cultural Society Prosvjeta), artists (actor Rade Šerbedžija) and journalists of Serb nationality (Saša Kosanović, HRT).

Most of them were sent to the official e-mail and Facebook page of the Serb National Council's Committee and to Milorad Pupovac's private Facebook profile. Many of these messages contain dangerous threats punishable by law and use extremely vulgar and brutal language. We are quoting some of them with the names of profiles or e-mails from which they came, although it is probable that some of them are hidden under false identity.

"I am a little confused and would like you from the snv (Serb-Chetnik National Council) to help me. What is the difference between you SHITS and manure? Aaahhh, I know. Manure helps growth and SHITS smell and pollute until they are deeply buried. Peace to you dear people!"

— Bruno Herman, 22 February 2016

"You, Chetnik vermin do not even have the right to a decent bullet."

— Vili Mali, 14 August 2016

"When will you die, you trash, both you and those who are like you, you Chetnik filth."

— Josip Ražov, 9 November 2016

"I fuck your Chetnik mother"

— Branimir Barić, 11 November 2016

Messages with similar content arrived also at the Novosti newsroom's address. Most of them were intended for the former editor-in-chief Ivica Đikić, especially after publication of the issue which had a photograph of Zlatko Hasanbegović wearing the Ustasha cap on its front-page.

Other targets were members of the Independent Democratic Serb Party (Bogdan Rkman and Jelena Vučković) and its president Vojislav Stanimirović. The last one was registered on 30 September after the State Attorney had once more refuted charges against Stanimirović for war crimes.

"If he 'escaped' justice... it does not mean that he will not catch a bullet from a sniper somewhere! From this day, he should be cautious about who goes exactly where he is goes! that is, who is so close by, while he thinks that he is far away and safe!" the message read.

/4. Physical Assaults

There was an increase in 2016 in the number of physical assaults on Serbs from Croatia, Serbian citizens and those with dual citizenship. Like in previous years, physical violence is more common in areas populated by Serb returnees (former refugees). Assaults on ethnic Serb citizens, journalists, sportsmen⁴¹ or human rights activists in Okučani⁴², Zagreb⁴³ and Split are described in the broader edition of this Bulletin. The victims have also been senior citizens⁴⁴ and peasants in the region of Banija, right next to the border with Bosnia-Herzegovina⁴⁵, where there has been an increased number of robberies and burglaries.

/5. Damage, Distruction and Theft of Property

In 2016 we have seen continuing incidents of damaging, destroying and stealing property owned by ethnic Serb citizens and Serb institutions, as well as by the Serbian Orthodox Church. The destruction of anti-fascist monuments in Croatia, which has been going on since the early 1990s, also continued in 2016.

Along with the theft of money and farming tools, or attacks on cars

41 Index.hr website: A tatoored Croat saves Serbian waterpolo kids, <http://www.index.hr/sport/clanak/tetovirani-hrvat-spasio-je-srpske-vaterpolo-klince-od-batina/>

42 Vedran Balen, Večernji list: I shouted: His name is Ivan, not Jovan, <http://www.vecernji.hr/crna-kronika/vikao-sam-zove-se-ivan-a-ne-jovan-1062433>

43 Rade Dragojević, Novosti: It was a cordon of an angry mob, <http://www.portalnovosti.com/bio-je-to-kordon-bijesne-rulje>

44 Nenad Jovanović, Novosti: Nikola Grba: They are robbing our old people, <http://www.portalnovosti.com/nikola-grba-pljackaju-nam-starce>

45 Milan Cimeša, Novosti: A 78-year old woman beaten and robbed in Perjasica, <http://www.portalnovosti.com/>

with Serbian plates in Rijeka (July) and Obrovac (August), there were also more radical cases of property destruction in 2016.⁴⁶

A large number of media outlets reported in November about the grave sites in the old section of the Knin municipal cemetery, mainly those of ethnic Serb citizens, which were desecrated on the eve of All Saints Day with sticker labels of the local waste and cleaning utility Čistoća i zelenilo⁴⁷. Similar cases were recorded earlier in Jasenovac and Pakrac.

46 Vladimir Jurišić, *Novosti: Maslenik under blockade*, <http://www.portalnovosti.com/maslenik-pod-blokadom>

47 Vaska Radulović, *Novosti: Eviction of the dead*, <http://www.portalnovosti.com/delozacija-pokojnika>

/5.1. Property of Serb institutions

Just like in the previous years, the entrance to the building in downtown Zagreb which houses the Serb National Council and the Novosti newspaper newsroom is the main target of unknown perpetrators, who often stick papers with insulting messages over the inscription SNV. In Glina, on the night of November 29, unknown perpetrators set fire to the Serb national minority flag which, together with all the other flags, hung from the building where the Serb institutions are located.

Just like in the past two years, the Serbian Orthodox Cathedral of Saint Father Nicolai in Karlovac was stoned in early May. In a separate incident, someone broke into the Shrine of St. Procopius in Rajevo Selo in July and desecrated it with graffiti saying: "We shall exterminate you, Serb vermin" and "Move away, Serb vermin". Graffiti with similar content were seen at the Orthodox cemetery in Drenovci and on anti-fascist monuments in Soljani and Strošinci.

/5.2. Bilingual signs

Two instances of destruction of bilingual signs were recorded in 2016: In Vukovar, where the sign at the front of the police station was smashed on April 29, and in Vrbovsko, Gorski Kotar region, where the sign on the Croatian Health Insurance Fund building was destroyed on November 20. Amendments to the Vukovar city statute enforced on August 17 2015 prevent the use of bilingual signs on the official institutions in Vukovar, although the law stipulates equal use of the minority language and script in regions where one minority makes up more than 33 percent of the total population. The same Vukovar statute states that councillors must take stock each year of the achieved degree of understanding, solidarity, tolerance and dialogue among the citizens of Vukovar, members of the Croatian people and members of the Serb national minority. Yet, with votes from the ruling HDZ party and its part-

ners, the Vukovar city council adopted a conclusion in November 2016 which says, among other things, that this degree is now “at a level that allows cooperation and coexistence and there is therefore no need to widen the scope of the guaranteed individual rights for the members of the Serb national minority” because that might have undesired effects on the coexistence.⁴⁸

48 Dragana Bošnjak, *Novosti: Ridiculing the laws*, <http://www.portalnovosti.com/izrugivanje-zakonima>

Conclusion

Along with the data compiled by the Serb National Council and the Independent Serb Democratic Party parliamentary caucus, which for the last four years have pointed to a significant increase of chauvinist rhetoric in the public domain and a steady increase in assaults and threats against Serbs, the Council of Europe adopted the same conclusion in 2016. The report on Croatia says that “broadly speaking, the wave of nationalism and political radicalization negatively impacts minority rights, particularly in the areas that had been devastated by the (1991-95) war”. It also points to an increase of hate speech in the Croatian media and political life. “Public debates are dominated by prejudice and anti-minority rhetoric; consequently, individuals refrain from demanding their rights for fear of a backlash”.

It also notes the increasing incidence of “Swastika signs and other signs of nostalgia for the World War 2 pro-Nazi Ustasha regime”, which the report’s authors call “a chilling warning to the members of national minorities”. In the conclusion, the reports asks the Croatian government to devote itself to the issue of minority rights, as an integral part of its national and international obligations, to confront the revival of nationalism and promote openness and respect for diversity in the society, while the recommendations for urgent actions state the necessity to consistently condemn all “nationalist and anti-minority rhetoric in the public and political speech in the media” and to ensure “efficient investigation and punishment of all hate crimes and hate speech”.⁴⁹ Nils Muižnieks, the Council of Europe’s Commissioner for Human Rights, also voiced concern for the level of respect for human rights in Croatia in a report drafted after his delegation visited Croatia in April 2016. Along with stressing the need for the state to do more about trying war crimes and ensuring the rights for the returning refugees, the report underlines the need to fight against hate speech in the

49 *Fourth opinion on Croatia*: <https://pravamanjina.gov.hr/provedba-okvirne-konvencije-za-zastitu-nacionalnih-manjina/592>

public domain. The document also states that the “rhetoric and historic revisionism of some top politicians”⁵⁰ gives further credence to the seriousness of the situation in Croatia. The events from 2016 have shown that the responsibility for preventing such incidents lies with the top politicians and the police, which continuously fails to enforce the law resolutely when it comes to parading prohibited symbols or shouting hateful and pro-Ustasha slogans.⁵¹

Another problem was the fact that the State Prosecutor’s Office in some cases takes longer than a year to initiate legal proceedings against perpetrators of ethnically motivated violence and in most such cases does not make such decisions public. What is most worrying is the fact that the laws and international conventions which Croatia signed, passed or amended during its European Union membership talks, are quite often not enforced in practice.

50 The Council of Europe’s Commissioner’s report: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2951929&SecMode=1&DocId=2392316&Usage=2>

51 Hina, Jutarnji list: *Vlaho Orepić: “I personally banned the protest in Zagreb because its aim was to belittle Operation Storm”*, <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/vlaho-orepic-osobno-sam-zabranio-prosvjed-u-zagrebu-jer-je-imao-cilj-omalovaziti-oluju/4591877/>

